

KENMERKEN VAN DE ZZP'ER: FACTS & FIGURES

EINDRAPPORT

Mark den Hartog

Yvonne Prince

Rotterdam, 21 maart 2024

COLOFON

DIT IS EEN UITGAVE VAN

SEOR BV

© SEOR BV / ROTTERDAM, 21 MAART 2024

Niets van deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever en andere auteursrechthebbenden. SEOR is niet aansprakelijk voor gegevens die door derden werden verstrekt.

KENMERKEN VAN DE ZZP'ER: FACTS & FIGURES

CONTACTPERSOON

Naam	Yvonne Prince
Email	prince@seor.eur.nl
Telefoon	06 4052 7014

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Onderzoeksvragen en aanpak	2
1.3	Opzet rapport	4
2	ONDERZOEKSAANPAK	5
2.1	Identificatie twee zzp-populaties	5
2.2	De totale populatie zzp'ers in Nederland	5
2.3	De populatie zzp'ers die wordt bemiddeld door een intermediair en/of platform	6
3	FACTS & FIGURES	8
3.1	Aantallen zzp'ers	8
3.2	Persoonlijke kenmerken van de zzp'er	13
3.3	Arbeidsmarkt- en inkomenssituatie	25
3.4	Zzp'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair of platform	46
3.5	Motivatie en beweegredenen van de zzp'er	52
3.6	Duur van de opdrachten	54
I	BIJLAGE 1: ZZP'ERS IN DE ZORG	55
II	BIJLAGE 2: METHODIEK ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID	60
III	BIJLAGE 3: STANDAARD BEDRIJFSINDELING SBI 2008	62

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De zzp'er is een belangrijke doelgroep voor de leden van de Nederlandse Bond voor Bemiddelings- en Uitzendbureaus (NBBU). Enkele honderden NBBU-leden bemiddelen in meer of mindere mate zelfstandig ondernemers zonder personeel (zzp'ers). De groep zzp'ers kent een grote diversiteit en is verdeeld over een breed scala aan sectoren. Van 'de' zzp'er is dan ook geen sprake.

Daarnaast staat het een en ander te gebeuren rondom de positie van de zzp'er. Zo is er nieuwe regelgeving voor zzp'ers in ontwikkeling: het wetsvoorstel Wet Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden. Dit wetsvoorstel bevat een wettelijk toetsingskader op basis waarvan het onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen kan worden gemaakt. Hiermee wordt getracht de balans te herstellen tussen zelfstandigen en werknemers door te verduidelijken wanneer er met, of als, werknemer of zelfstandige gewerkt moet worden. Ook zouden werkenden met een beperkte onderhandelingsmacht eenvoudiger een arbeidscontract kunnen opeisen.

Naar aanleiding van bovenstaande heeft de NBBU behoefte aan meer duidelijkheid over de zzp'er in Nederland. Ten eerste is er behoefte aan meer duidelijkheid over de cijfermatige kant van de zzp'er. Er gaan over zzp'ers allerlei cijfers te ronde en een deel van deze cijfers is gedateerd, gebaseerd op (hardnekkige) beelden en/of afkomstig van onduidelijke bronnen. Deze cijfers dragen echter wel bij aan de beeldvorming van de zzp'er in Nederland. Het is in het belang van de NBBU, en in het belang van het (maatschappelijke en politieke) debat rondom zzp'ers, dat de cijfermatige kant van de zzp'er in kaart wordt gebracht vanuit recente en betrouwbare bronnen. Daarnaast wil de NBBU meer weten over enkele kwalitatieve kenmerken: de motivatie om zzp'er te worden, de redenen om via een intermediair te werken, en de gemiddelde duur van de opdrachten. Ook is specifieke aandacht besteed aan de uurtarieven en de financiële kwetsbaarheid van zzp'ers in het licht van de aanstaande regelgeving.

1.2 ONDERZOEKSVRAGEN EN AANPAK

Het doel van het onderzoek is dat het de NBBU meer en betrouwbare inzichten verschaft over de zzp'er in Nederland en waar deze inzichten op gebaseerd zijn. Wat zijn kenmerken van de zzp'ers, hoe groot is deze groep, hoe kwetsbaar zijn ze, wat beweegt hen en in welke mate worden zzp'ers bemiddeld via een intermediair. Het onderzoek valt uiteen in een tweetal hoofdonderwerpen:

1. Inzicht in de cijfermatige kant van de zzp'er in Nederland.
2. Inzicht in de startmotivatie van zzp'ers en de duur van de zzp-opdrachten.

Onderzoeksvragen

Beide hoofdonderwerpen kennen een aantal onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen bij het eerste, ofwel cijfermatige hoofdonderwerp zijn als volgt ingedeeld:

Aantallen zzp'ers

1. *Hoeveel zzp'ers zijn er in Nederland?*
2. *Hoeveel zzp'ers maken gebruik van een intermediair en kan hierbij onderscheid worden gemaakt tussen reguliere intermediairs en platforms?*

Persoonlijke kenmerken van de zzp'er

3. *Wat is de leeftijdsopbouw van de groep zzp'ers in Nederland?*
4. *Wat is de man-vrouw verdeling van de groep zzp'ers in Nederland?*
5. *Hoe groot is het aantal (kinderen van) migranten onder de zzp'ers?*

6. Hoeveel zzp'ers hebben een arbeidsongeschiktheidsverzekering?
7. Hoeveel zzp'ers maken gebruik van een BV/zijn DGA?

Arbeidsmarkt- en inkomenssituatie

8. Wat is het inkomen van een zzp'er in Nederland?
9. Wat is het uurtarief van zzp'ers? (met bijzondere aandacht voor een tarief lager dan € 32,24 en hoger dan €75)¹
10. Hoeveel zzp'ers verrichten hun arbeid in deeltijd (al dan niet in combinatie met een dienstbetrekking).
11. Hoe groot is de groep kwetsbare zelfstandigen en waar werken zij?

Deze cijfermatige onderzoeksvragen zijn verder, waar mogelijk, uitgesplitst naar de variabelen leeftijd, opleidingsniveau, sector, regio en voor zover mogelijk naar zzp'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair en/of via een platform werken. Voor een overzicht van alle kenmerken en uitsplitsingen wordt verwezen naar figuur 1.1.

De onderzoeksvragen behorende bij het tweede hoofdonderwerp zijn als volgt:

12. Wat is de motivatie om als zzp'er te gaan werken?
13. Wat is de motivatie van de zzp'er om zich te laten bemiddelen door een intermediair?
14. Wat is de gemiddelde duur van de opdrachten?

Aanpak in het kort

Om de cijfermatige kant van de zzp'er in beeld te brengen is gebruikgemaakt van CBS-Microdata.² Allereerst is een populatie zzp'ers in Nederland afgebakend op basis van de primaire inkomensbron in de Inkomensstatistiek van het CBS. Deze inkomens zijn afkomstig uit de aangifte Inkomstenbelasting en zijn nagenoeg compleet. Vervolgens zijn deze zzp'ers gekoppeld aan andere bronnen in de CBS-Microdata om de kenmerken van deze zzp'ers in kaart te brengen. Een belangrijk voordeel van deze aanpak is dat een groot deel van de informatie in dit rapport is gebaseerd op de volledige populatie zzp'ers in Nederland (meer hierover in hoofdstuk 2).

Aanvullend wordt informatie gebruikt vanuit de Zelfstandigen Enquête Arbeid (de ZEA), een tweejaarlijks representatief onderzoek onder zelfstandig ondernemers. De ZEA wordt om twee redenen gebruikt: het bevat gegevens over zzp'ers die niet beschikbaar zijn in registers (zoals de manier waarop men zich verzekert) en er kunnen zzp'ers mee worden geïdentificeerd die zich laten bemiddelen door een intermediair en/of platform.

Om de onderzoeksvragen van het tweede hoofdonderwerp te beantwoorden (motivatie en duur van opdrachten) is gebruik gemaakt van deskresearch omdat over deze onderwerpen weinig data voorhanden is.

Gebruiksdoel van het onderzoek

Het onderzoek betreft vooral een overzicht op één plek, van veel cijfermatige kenmerken, uit een beperkt aantal herleidbare en betrouwbare bronnen. Dit onderzoek leent zich dan ook goed als (cijfermatig) uitgangspunt voor politieke- en beleidsdiscussies over zzp'ers en biedt een voordeel ten opzichte van een versnipperd beeld bestaande uit cijfers vanuit verschillende bronnen.

¹ Het tarief van €32,24 is opgenomen in de Wet Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden. Als zzp'ers voor een tarief lager dan €32,24 werken gaat het rechtsvermoeden werken dat iemand werknemer is. Voor zzp'ers met een tarief boven de €75 geldt dat zij in aanmerking zouden kunnen komen voor een zelfstandigenverklaring. Opdrachtgevers zijn met deze verklaring gevrijwaard van de inhouding en afdracht van loonheffing en de betaling van premies voor de werknemersverzekeringen en de inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekeringswet.

² Het CBS verleent onder bepaalde voorwaarden, en aan daartoe gemachtigde partijen, toegang tot een beveiligde omgeving waarbinnen onderzoekers voor wetenschappelijke of maatschappelijke doeleinden gebruik mogen maken van een verzameling aan gegevens. Het gaat dan onder meer om geanonimiseerde gegevens op het niveau van de individu zoals de leeftijd, het opleidingsniveau of het inkomen. Voor meer informatie wordt verwezen naar [de website van het CBS](#).

1.3 OPZET RAPPORT

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt besproken hoe de populatie zzp'ers is geïdentificeerd en afgebakend in de data. Ook komt aan bod hoe de populatie zzp'ers die is bemiddeld via een intermediair en/of platform is samengesteld.

De onderzoeksresultaten worden gepresenteerd als "facts & figures" in hoofdstuk 3. In dat hoofdstuk worden alle verschillende onderwerpen in afzonderlijke paragrafen behandeld. In iedere paragraaf worden de belangrijkste conclusies per onderwerp benoemd, komt aan bod hoe de variabelen zijn geoperationaliseerd, wordt benoemd welke bronnen zijn gebruikt, en zijn de figuren en tabellen opgenomen. Alle onderwerpen (met bijbehorende paragraaf) en uitsplitsingen staan in onderstaande figuur afgebeeld. In het hoofdstuk is ook een aparte paragraaf opgenomen waarin de kenmerken van zzp'ers die worden bemiddeld zijn gepresenteerd (paragraaf 3.4). De onderwerpen motivatie en duur van de opdrachten komen in paragraaf 3.5 en 3.6 aan bod.

Figuur 1.1 Een overzicht van alle cijfermatige kenmerken en uitsplitsingen van de zzp'ers gemaakt in dit rapport

Onderwerpen	Aantallen	Naar Leeftijd & student	Naar opleidings-niveau	Naar sector	Naar regio	Naar zzp'ers die zich laten bemiddelen
Zzp (sub)populaties (3.1)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Persoonlijke kenmerken (3.2)						
Leeftijd	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Geslacht	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Herkomst	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Rechtsvorm	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Arbeidsmarkt- en inkomenssituatie (3.3)						
Persoonlijk inkomen	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Deeltijd zzp'ers	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Uurtarief				✓		
Arbeidsongeschiktheids-verzekering	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Financiële kwetsbaarheid	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Omdat specifieke aandacht van de NBBU uitgaat naar zzp'ers in de zorgsector, wordt in bijlage 1 nog nader ingezoomd op de zorgsector.

2 ONDERZOEKSAANPAK

2.1 IDENTIFICATIE TWEE ZZP-POPULATIES

Om de cijfermatige onderzoeksvragen te beantwoorden worden de hiervoor genoemde kenmerken/onderwerpen voor de zzp'ers in Nederland in kaart gebracht. Voor de afbakening van de "zzp'ers in Nederland" wordt in dit onderzoek gewerkt met twee verschillende zzp-populaties:

- De totale populatie zzp'ers in Nederland.
- De populatie zzp'ers in Nederland die zich laat bemiddelen door een intermediair en/of platform.

Beide groepen worden vervolgens gekoppeld aan de verschillende (administratieve) bronnen binnen de CBS-omgeving om zo de achtergrondkenmerken van deze groepen inzichtelijk te maken en de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De afbakening van deze twee populaties komt aan bod in de volgende paragrafen.

2.2 DE TOTALE POPULATIE ZZP'ERS IN NEDERLAND

Definitie van de zzp'er

Bij onderzoek naar zzp'ers speelt een belangrijke definitiekwestie over de afbakening van de populatie zzp'ers. De zzp'er kan bijvoorbeeld vanuit fiscale, arbeidsrechtelijke, economische en sociaaleconomische invalshoek anders worden gedefinieerd. Bepaalde groepen, bijvoorbeeld de dga's, worden binnen de economische invalshoek gerekend tot de werknemers, terwijl zij binnen de sociaaleconomische invalshoek worden gerekend tot de zelfstandigen.

In dit onderzoek wordt de populatie zzp'ers gedefinieerd vanuit een sociaaleconomische invalshoek. Hetzij personen die zzp'er zijn volgens hun belangrijkste inkomensbron, hetzij alle personen met enig inkomen als zzp'er. De zzp'er wordt als volgt gedefinieerd:

“een persoon die arbeid verricht voor eigen rekening of risico, in eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer), of als directeur-groootaandeelhouder (dga), of als overige zelfstandige, én die daarbij geen personen in dienst heeft.”³

Binnen deze definitie kunnen drie groepen zelfstandigen (zzp'ers) worden onderscheiden:

1. De zelfstandig ondernemers zonder personeel.
2. De dga's (zonder personeel).
3. De overige zelfstandigen.⁴

Twee groepen zelfstandigen vallen niet binnen deze afbakening en zijn niet meegenomen in dit onderzoek: zelfstandigen met personeel (zmp'ers) en meewerkende gezinsleden.

³ Zie ook <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-zzp/wat-zijn-zzp-ers->

⁴ Overige zelfstandigen, ook wel "resultaatgenieters" genoemd, vormen een groep personen die binnen de Belastingdienst afzonderlijk wordt onderscheiden. Zij worden niet als ondernemer aangemerkt en deze personen geven hun inkomsten op als "resultaat uit overig werk". Het gaat hier veelal om personen die naast een baan in loondienst af en toe een klus aannemen en die deze inkomsten aangeven via de Inkomstenbelasting.

Operationalisatie van de zzp'er

In dit onderzoek wordt voor de identificatie van de populatie zzp'ers gebruikgemaakt van de administratieve gegevens van de Belastingdienst die door het CBS worden gebruikt voor hun Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek (hierna genoemd de Inkomensstatistiek). Allereerst worden personen geselecteerd met een inkomen als zelfstandig ondernemer zonder personeel (winst uit eigen onderneming), met een inkomen als dga zonder personeel (loon als dga) of met een inkomen als overige zelfstandige (inkomen uit overige arbeid).⁵

Op dit punt omvat de groep zzp'ers iedereen (binnen de genoemde afbakeningen) met een zelfstandigeninkomen. Personen kunnen echter inkomsten hebben vanuit meerdere inkomensbronnen. Denk bijvoorbeeld aan personen die zowel als werknemer én als zzp'er werken. Personen met meerdere inkomensbronnen worden ingedeeld op basis van de inkomensbron die op jaarbasis het meeste inkomen genereert, hetgeen betekent dat de populatie zzp'ers bestaat uit personen voor wie het zzp-inkomen het hoofdkomen is. Deze zzp'ers worden vervolgens in de Inkomensstatistiek verder afgebakend⁶:

- Zzp'ers moeten in Nederland woonachtig zijn.
- Zzp'ers behoren tot een particulier huishouden (institutionele huishoudens zijn uitgesloten).
- Zzp'ers behoren tot een huishouden met een waargenomen inkomen.

Samenvattend bestaat de populatie zzp'ers die in dit onderzoek gebruikt wordt uit (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zelfstandigeninkomen hebben als hoofdkomen.

Deze populatie vormt de basis van dit onderzoek en wordt gebruikt om de aantallen zzp'ers in kaart te brengen en om de zzp-populatie uit te splitsen naar de verschillende achtergrondkenmerken.⁷

2.3 DE POPULATIE ZZP'ERS DIE WORDT BEMIDDELD DOOR EEN INTERMEDIAR EN/OF PLATFORM

ZEA als bron voor de zzp'er die bemiddeld wordt

In dit onderzoek is verder bijzondere aandacht voor zzp'ers die worden bemiddeld door een intermediair en/of werken via een platform. Deze groep zzp'ers wordt geïdentificeerd door gebruik te maken van de Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA). De ZEA is een tweejaarlijks landelijk steekproefonderzoek onder zelfstandig ondernemers die winstaangifte doen voor de inkomstenbelasting. Wij selecteren hieruit de zelfstandig ondernemers zonder personeel die aangeven te worden bemiddeld door een intermediair en/of werken via een platform.

De ZEA heeft betrekking op een andere populatie dan de Inkomensstatistiek (de populatie in de vorige paragraaf). In de praktijk betekent dit dat van de drie groepen zelfstandigen in paragraaf 2.2 alleen de zelfstandig ondernemers zonder personeel in de ZEA voorkomen. Dga's en overige zelfstandigen worden niet bevraagd in deze enquête. De populatie zzp'ers die aangeven te worden bemiddeld door een intermediair en/of die werken via een platform vormen dus een subgroep van de zelfstandig ondernemers zonder personeel binnen de totale populatie zzp'ers.⁸

⁵ Omdat deze inkomensdata hoofdzakelijk is gebaseerd op de aangifte inkomstenbelasting betekent dit wel dat de geselecteerde personen met winst uit eigen onderneming door de Belastingdienst worden gezien als IB-ondernemer.

⁶ Zie ook <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/diversen/2021/aanvullende-onderzoeksbeschrijving-inkomensstatistiek/3-onderzoeksopzet>

⁷ Er wordt in aparte analyses aandacht besteed aan de personen voor wie het zzp-inkomen niet het hoofdkomen is.

⁸ Dit betekent ook dat de uitspraken die worden gebaseerd op de vragen in de ZEA betrekking hebben op dit deel van de zzp'ers.

Operationalisatie van de zzp'er die wordt bemiddeld

De zelfstandig ondernemers zonder personeel kunnen in de ZEA worden afgebakend op basis van de vraag of men personeel in loondienst heeft. Vervolgens worden zzp'ers die worden bemiddeld op basis van de volgende meerkeuzevraag uit de ZEA geïdentificeerd: *"Hoe komt u aan uw klanten of opdrachtgevers?"*

Het gaat hier om een meerkeuzevraag met de volgende categorieën:

1. Via digitale platforms, zoals Werkspot, Freelancer.nl of Uber
2. Via Social media, zoals Facebook, LinkedIn of Twitter
3. Via eigen website
4. Via advertenties op internet of andere media
5. Via mijn directe netwerk
6. Via netwerkbijeenkomsten
7. Via intermediairs (bijv. detacheringsbureaus)
8. Via andere zelfstandigen
9. Via eerdere of huidige kanten
10. Anders (open vraag)

Voor de afbakening van de zelfstandig ondernemers die worden bemiddeld worden alle personen in de enquête geselecteerd die de antwoordcategorieën 1 (via digitale platforms) en/of 7 (via intermediairs) hebben ingevuld. Bovenstaande vraag wordt niet aan alle zelfstandig ondernemers gesteld. Zo worden op basis van de vraag *"Hoeveel klanten of opdrachtgevers had u in de afgelopen 12 maanden"* respondenten uitgesloten die aangeven "geen" klanten of opdrachtgevers te hebben gehad in de afgelopen 12 maanden.

Representativiteit ZEA

Een belangrijke vraag bij het gebruik van de ZEA is de representativiteit van de uitkomsten. De ZEA is, na toepassing van een wegingstechniek, representatief gemaakt voor de populatie zelfstandig ondernemers in Nederland door TNO en het CBS (zie bijlage 2 voor de methodiek in de ZEA). Deze gewichten zijn niet zonder meer toepasbaar op de populatie zelfstandig ondernemers *zonder personeel* die wij in dit onderzoek gebruiken. Daarom hebben we de zelfstandig ondernemers zonder personeel in de ZEA herwogen naar de totale populatie op basis van de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, bedrijfstak en het persoonlijk inkomen.

Met deze gewichten kunnen we op basis van de ZEA representatieve uitspraken doen over de zelfstandig ondernemers in Nederland. Er doet zich echter onzekerheid voor bij de groep zzp'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair en/of platform. Er is namelijk nagenoeg geen data beschikbaar over deze populatie, en dus kan niet worden getoetst in welke mate de respondenten in de ZEA representatief zijn voor deze populatie. De uitkomsten in paragraaf 3.4 moeten dus met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

3 FACTS & FIGURES

3.1 AANTALLEN ZZP'ERS

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de twee zzp-populaties die centraal staan in dit onderzoek. Ook wordt ingegaan op de omvang van verschillende subgroepen zzp'ers. De conclusies zijn als volgt:

- In totaal zijn er ruim 1,76 miljoen personen die inkomsten hebben aangegeven als zzp'er. Voor ruim 1 miljoen personen is dit zelfstandigeninkomen hun belangrijkste vorm van inkomen: zij worden geïdentificeerd als zzp'er in dit onderzoek. Verder zijn er ook ruim 400.000 werknemers die naast hun baan inkomen als zzp'er genieten, net als bijna 100.000 studenten en 150.000 personen met een pensioenuitkering. Zie ook figuur 3.1.
- Van de zzp'ers voor wie het inkomen als zelfstandige het hoofdkomen betreft heeft het gros een leeftijd tussen de 25 en 66 jaar. De daarbinnen vallende leeftijdscategorieën zijn allemaal vrij groot in omvang (tussen de 180.000 en 275.000). Daarnaast zijn er twee relatief kleine subgroepen: jongeren (15 tot 25 jaar) en aow'ers (>=67 jaar).⁹ Zie figuur 3.2.
- Qua opleidingsniveau is er een grote mate van spreiding. Daarbij wordt opgemerkt dat de categorieën basisonderwijs, en havo-, of vwo-onderbouw relatief klein zijn. De overige opleidingscategorieën betreft tussen de 130.000 en 250.000 zzp'ers en zijn daarmee vrij groot qua omvang. Zie figuur 3.3.
- In enkele sectoren zijn grote groepen zzp'ers vertegenwoordigd. Zo zijn sectoren als de specialistische zakelijke dienstverlening, bouw, zorg en groot- en detailhandel sterk vertegenwoordigd met meer dan 85.000 zzp'ers. Een groot deel van de sectoren heeft tussen de 30.000 en 65.000 zzp'ers. De sector openbaar bestuur is zeer klein en heeft nog geen 500 zzp'ers. Deze sector zal door een te laag aantal observaties in het vervolg van dit rapport dan ook niet altijd worden gepresenteerd. Zie ook figuur 3.4.
- Het gros van de zzp'ers woont in de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland en in wat mindere mate Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht. De overige provincies hebben relatief weinig zzp'ers. Zie ook figuur 3.5.
- Van de zzp-populatie in de ZEA geeft 11% aan zich te laten bemiddelen door een intermediair en/of een platform. Daarvan maakt 6% alleen gebruik van een intermediair en 4% alleen van een platform; en 1% dus van beiden. Zie tabel 3.1.

Zzp'ers vanuit de Inkomensstatistiek

Zzp'ers zijn personen met een winst uit eigen onderneming, een loon als dga en/of inkomsten uit overige arbeid, die daarbij geen personeel in dienst hebben, en voor wie deze inkomsten hun hoofdkomen zijn. Verder zijn zij woonachtig in Nederland, wonen zij niet in een (zorg)instelling en behoren zij tot een huishouden met een waargenomen inkomen. Deze groep valt uiteen in:

1. zelfstandig ondernemers zonder personeel
2. dga's zonder personeel
3. overige zelfstandigen.

Bron: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Zzp'ers vanuit de Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA)

Zzp'ers in de ZEA zijn zelfstandige ondernemers die winstaangifte doen voor de Inkomstenbelasting. Verder zijn zij woonachtig in Nederland, wonen zij niet in een instelling, zijn zij ouder dan 15 jaar en is de bedrijfstak van de onderneming bekend. Er zijn twee belangrijke verschillen met de populatie zzp'ers uit de Inkomensstatistiek. Het eerste belangrijke verschil dat in de ZEA geen dga's en overige zelfstandigen zijn bevraagd. Ten tweede, worden de mensen in de Inkomensstatistiek ingedeeld op basis van hun hoofdkomen, terwijl alle zelfstandigen die winstaangifte doen in de Inkomstenbelasting tot de ZEA doelgroep behoren.

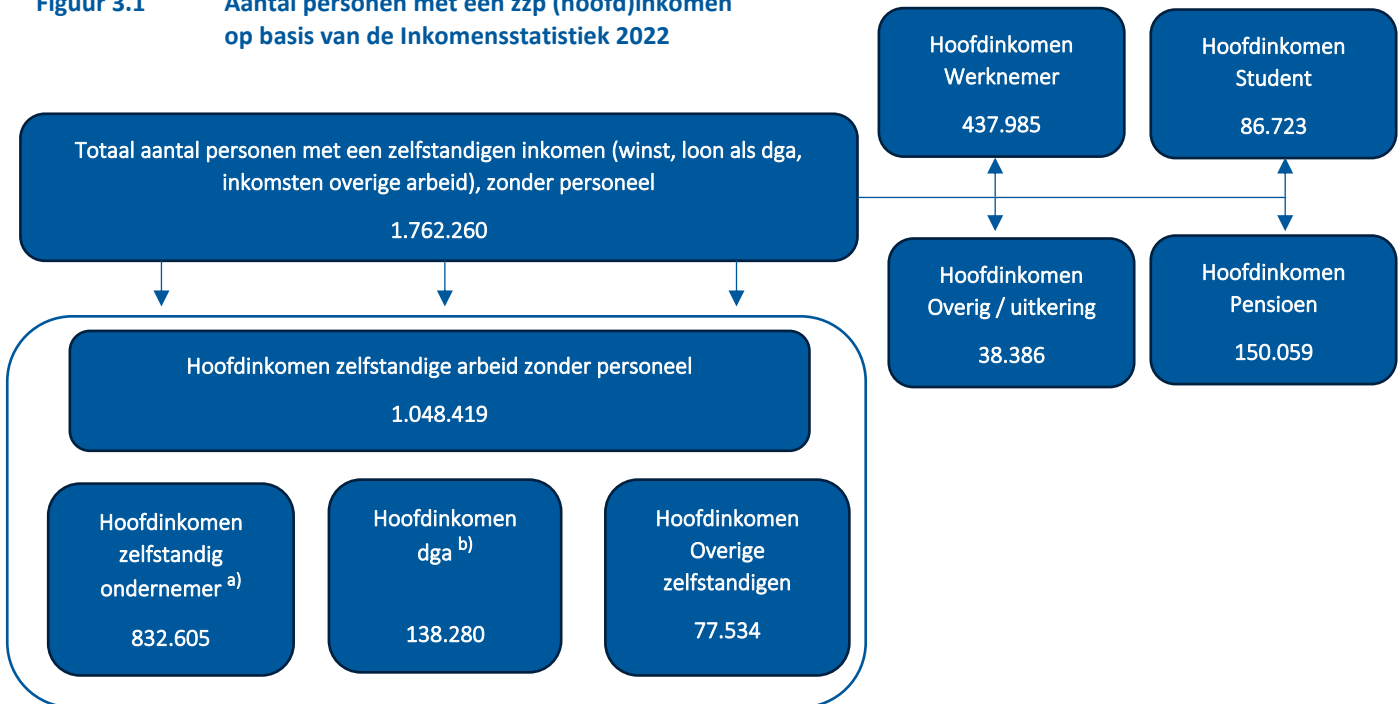
Bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid (TNO, CBS), 2021

⁹ Belangrijk om te vermelden is dat het bij de jongeren niet uitsluitend om studenten gaat. Dit komt door de wijze waarop een zzp'er is gedefinieerd. Het inkomen als zelfstandige moet namelijk boven een bepaalde inkomensgrens uitkomen voordat men als zzp'er wordt aangemerkt. Indien het inkomen daaronder blijft worden studenten aangemerkt als "student" en niet als zzp'er.

De totale populatie zzp'ers vanuit de Inkomensstatistiek vormt de basis van dit onderzoek

In figuur 3.1 komt de opbouw van de zzp-populatie uit de Inkomensstatistiek aan bod. Deze populatie vormt de basis van dit onderzoek. Onderstaande figuur laat het totaal aantal personen met een zzp-inkomen zien (personen met een inkomen uit winst, dga-loon of overige arbeid, en zonder personeel in dienst), uitgesplitst naar het hoofdinkomen van deze personen.

Figuur 3.1 Aantal personen met een zzp (hoofd)inkomen op basis van de Inkomensstatistiek 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

a) De zzp'ers met een hoofdinkomen als zelfstandig ondernemer zijn verder onder te verdelen in twee groepen: (1) zzp'ers die voornamelijk hun eigen arbeid of diensten inzetten (zzp'ers - eigen arbeid) en (2) zzp'ers die voornamelijk producten verkopen of grondstoffen aanbieden (zzp'ers - producten). Ongeveer 73% (ongeveer 605.000 zzp'ers) van de ruim 830.000 zzp'ers met een hoofdinkomen als zelfstandig ondernemer behoort tot de zzp'ers – eigen arbeid. De overige 27% (ongeveer 225.000) behoort tot de zzp'ers – producten.

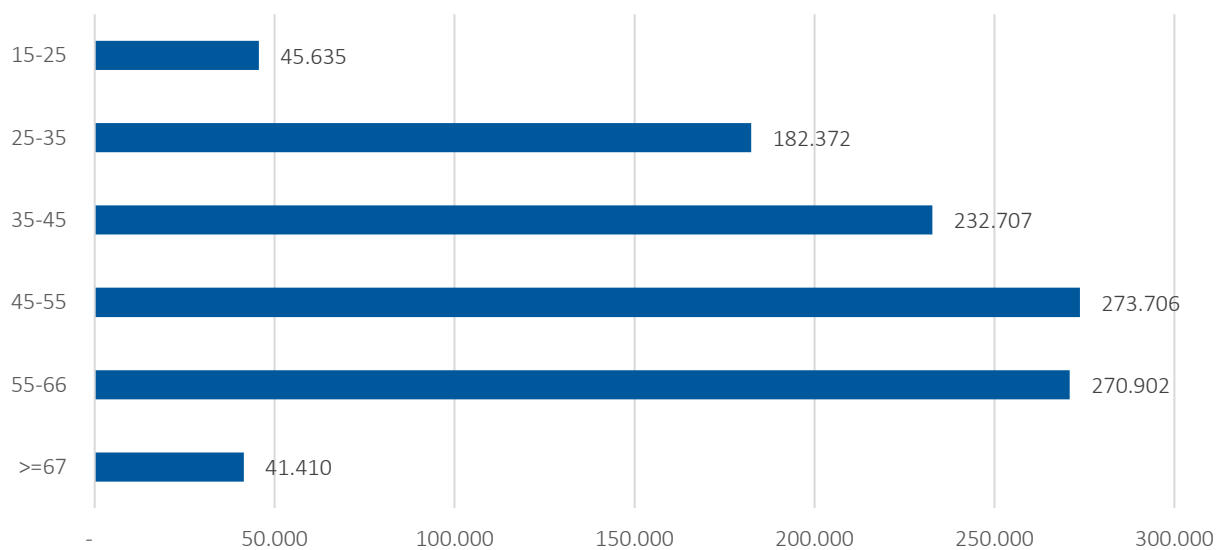
b) Binnen de groep zzp'ers met een hoofdinkomen als dga is een bijzondere categorie dga's, namelijk zzp'ers met een bv die wordt gebruikt voor fiscale of privaatrechtelijke doeleinden. Het gaat naar schatting om ongeveer 40% van de 138.280 dga's. Om een inschatting te maken van de omvang van de groep dga's die een bv voor deze doeleinden gebruikt is gekeken naar bv's die zijn geregistreerd onder SBI 64.2 (financiële holdings) en SBI 70.10.2 (holdings (geen financiële)). Het gaat om respectievelijk 32% en 8% van de dga's.

Deze totale populatie zzp'ers bestaat uit verschillende kleine en grote subgroepen

In de rest van hoofdstuk 3 worden de verschillende onderwerpen voor de zzp-populaties in kaart gebracht. Deze onderwerpen worden, zoals toegelicht in hoofdstuk 1, uitgesplitst naar enkele achtergrondkenmerken. Op deze manier wordt inzichtelijk hoe bepaalde onderwerpen variëren naar de leeftijd, het opleidingsniveau, de sector¹⁰ of de regio van zzp'ers. Op deze manier wordt bijvoorbeeld de inkomenspositie van zzp'ers in verschillende sectoren vergeleken. Om dit soort vergelijkingen te maken wordt er met name gewerkt met percentages. Omdat men hierdoor soms de omvang van bepaalde subgroepen uit het oog kan verliezen wordt daarom in figuren 3.2. tot en met 3.5 de omvang van de verschillende subgroepen zzp'ers gegeven.

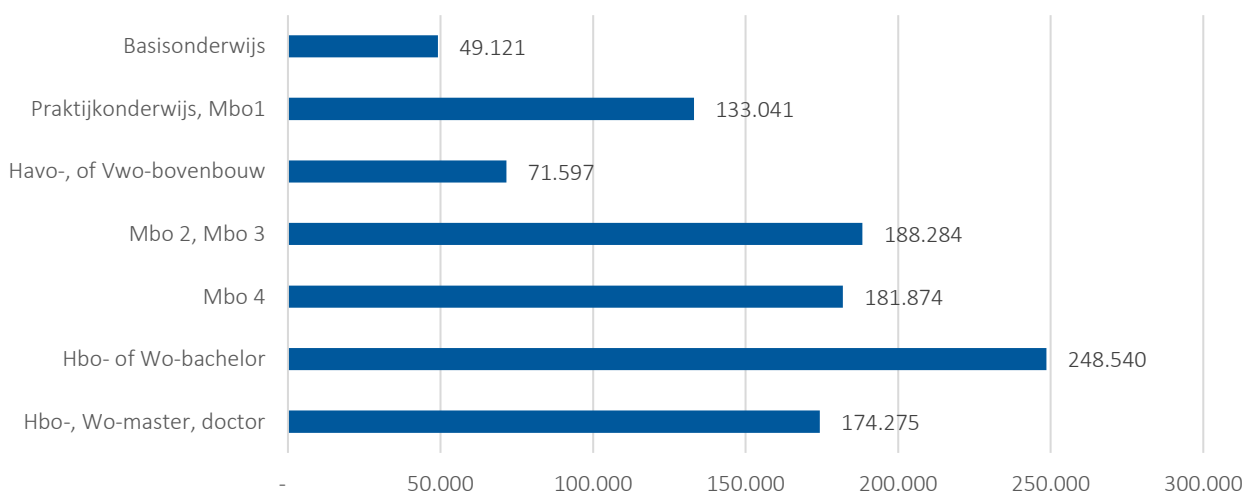
¹⁰ Voor een overzicht van de sectorindeling wordt verwezen naar bijlage 3.

Figuur 3.2 Totaal aantal zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën, in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

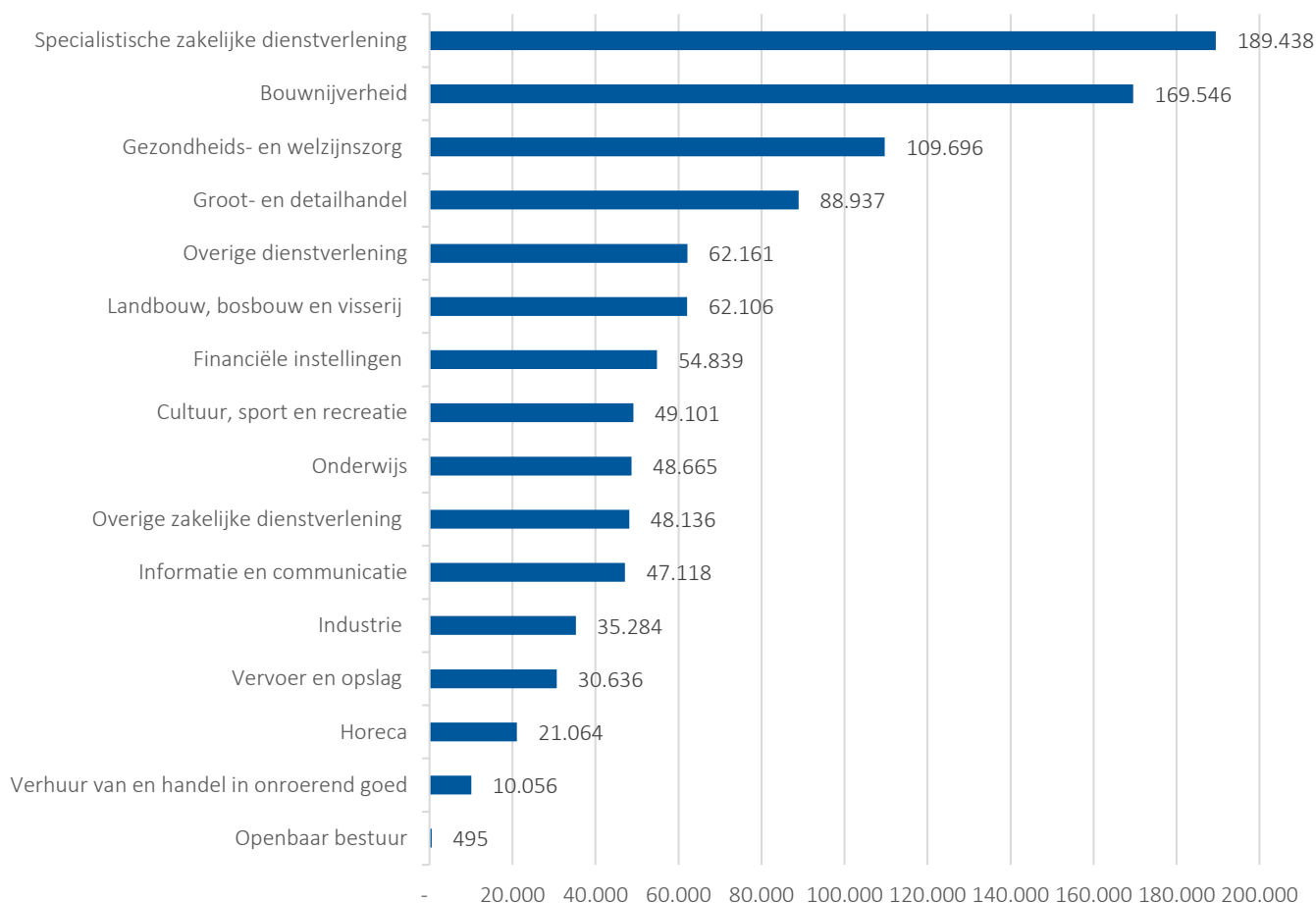
Figuur 3.3 Totaal aantal zzp'ers naar opleidingsniveau, in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

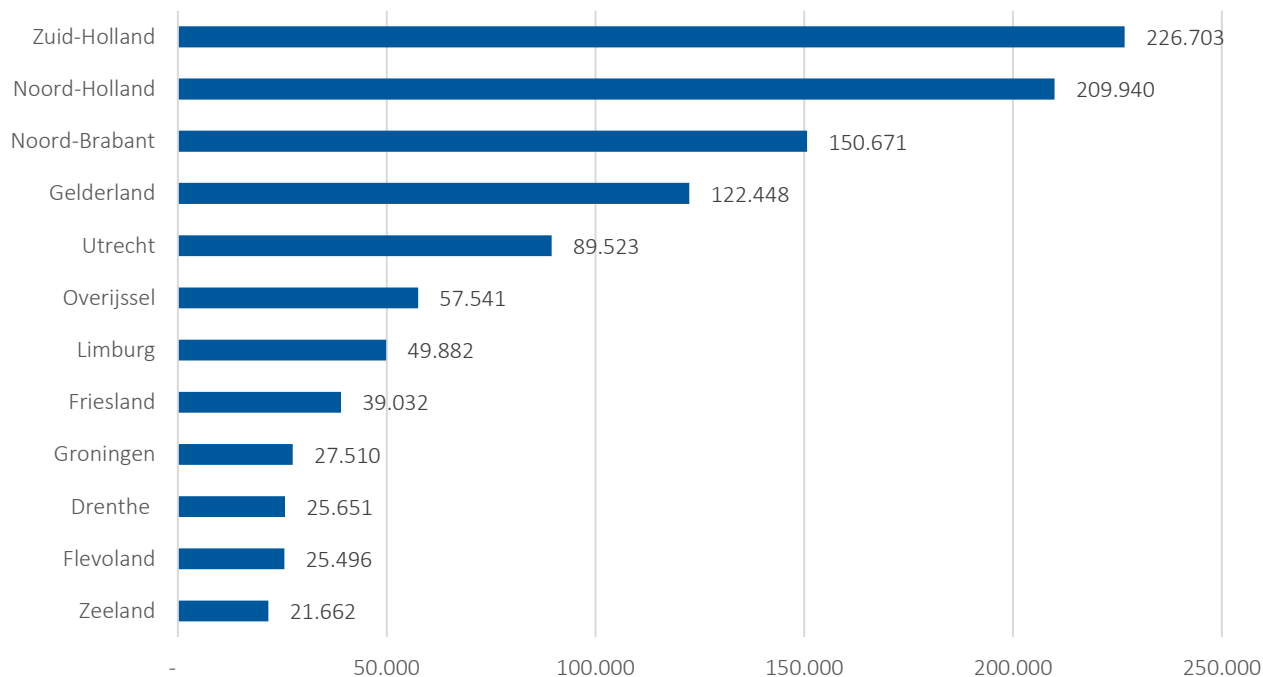
Opmerking: Het gaat hier om een schatting. Omdat het opleidingsniveau van een deel van de zzp'ers niet bekend is in de registratiebestanden (het gaan dan met name om ouderen en migranten) hebben we dit bijgeschat. Daartoe is informatie over het opleidingsniveau uit de Enquête Beroepsbevolking (de EBB) gebruikt.

Figuur 3.4 Totaal aantal zzp'ers naar sector, in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.5 Totaal aantal zzp'ers naar provincie, in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Aanvullend worden zzp'ers in de ZEA gebruikt

Aanvullend maken we in dit onderzoek gebruik van de ZEA. De ZEA biedt namelijk inzicht in bepaalde kenmerken die niet beschikbaar zijn in registratiebestanden, zoals de wijze waarop zzp'ers zich tegen arbeidsongeschiktheid verzekeren. Er zijn in totaal 6.222 actieve zzp'ers in de ZEA en zij vertegenwoordigen 974.085 zzp'ers in Nederland (let op dat de zzp'er hier iets anders is gedefinieerd als hierboven in figuur 3.1). Het CBS heeft gewichten berekend waarmee de aantallen in de enquête kunnen worden opgehoogd naar populatieaantallen en er tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de verdeling naar leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, sector en regio. Dit betekent dat als 50% van de steekproef aangeeft tevreden te zijn als zzp'er, er naar schatting 487.042 tevreden zzp'ers zijn ($974.085 * 0,5$).

Vanuit de ZEA worden ook de zzp'ers geïdentificeerd die zich laten bemiddelen door een intermediair en/of platform. Het gaat dan om 11% van de zzp-populatie in de ZEA. Zzp'ers die zich laten bemiddelen door alleen een intermediair of alleen een platform vormen respectievelijk 6% en 4% van het totaal (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Aandeel bemiddelde zzp'ers (ZEA, 2021)

Zzp groep	Aandeel zzp'ers
Alleen bemiddeld via een intermediair	6%
Alleen bemiddeld via een platform	4%
Bemiddeld via een intermediair en een platform	1%
Bemiddeld via een intermediair en/of platform	11%

Bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid 2021, eigen bewerkingen SEOR (2024).

3.2 PERSOONLIJKE KENMERKEN VAN DE ZZP'ER

3.2.1 Leeftijd

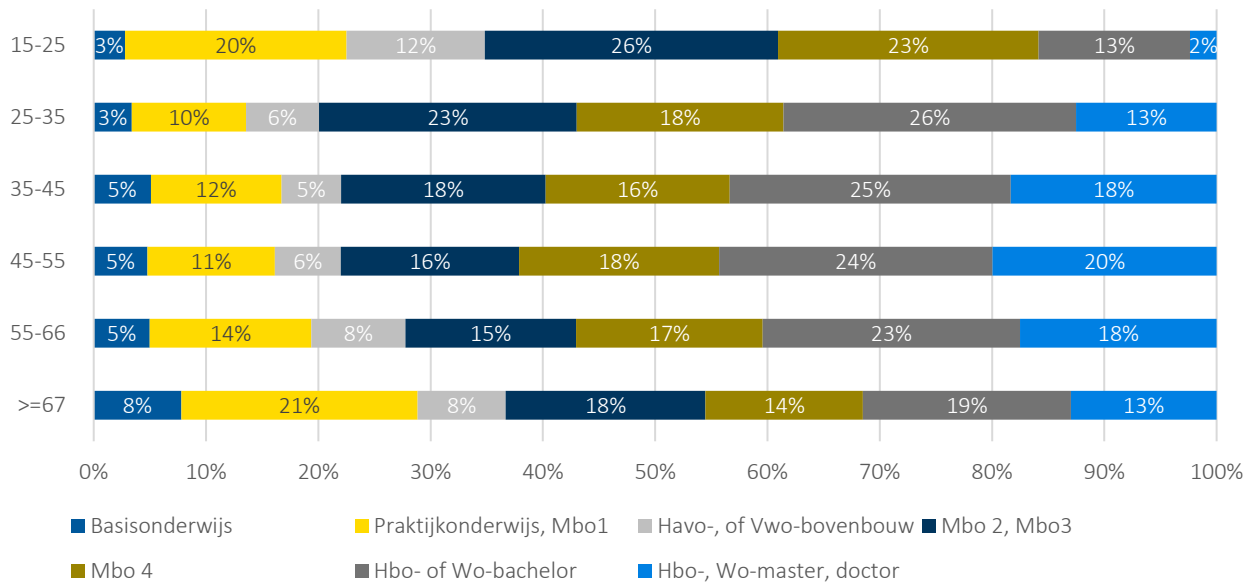
Conclusies	
<p>In deze paragraaf wordt ingegaan op de leeftijd van zzp'ers in Nederland. De populatie zzp'ers is verdeeld over verschillende leeftijdscategorieën. De volgende conclusies kunnen worden getrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Er is een grote mate van spreiding over de verschillende leeftijdscategorieën, met name in de leeftijdscategorie 25-66 jaar. Het zwaartepunt lijkt daarbinnen te liggen bij de groep 45-66 jaar. Zij vormen iets meer dan de helft van de zzp'ers in Nederland. De jongeren (<25 jarigen) en gepensioneerden (>66 jarigen) vormen allebei 4% van de populatie zzp'ers. Zie ook Tabel 3.2. ➤ Er is sprake van een U-vormige relatie tussen de leeftijd en het opleidingsniveau van zzp'ers. Jongeren en ouderen zijn over het algemeen relatief lager opgeleid; jongeren studeren voor een deel nog en ouderen hebben vaker niet door gestudeerd. De groep 35-55 jarigen is relatief vaak hoger opgeleid. Zie ook Figuur 3.6. ➤ Zzp'ers in de verhuur en handel van onroerend goed, financiële instellingen, specialistische zakelijke dienstverlening en de landbouw zijn relatief gezien een stuk ouder dan zzp'ers in de cultuur, sport en recreatie, informatie en communicatie of overige dienstverlening (zoals wellness). Ook in de bouw en vervoer en opslag zijn relatief veel jonge zzp'ers actief. Zie ook Figuur 3.7. ➤ In de leeftijdscategorie 15-25 jaar staat bijna 20% ingeschreven aan een onderwijsinstelling. Dit zijn studenten wiens zelfstandigeninkomen boven het bijstandsniveau van een alleenstaande uitkomt. Figuur 3.8. ➤ De leeftijdsopbouw van zzp'ers varieert tussen de verschillende provincies. De meer Randstedelijke provincies hebben gemiddeld genomen een wat jongere zzp-populatie, terwijl de oudere leeftijdscategorieën sterker zijn vertegenwoordigd onder de zzp'ers in meer perifere provincies. Zie ook Figuur 3.9. 	
Leeftijd	
De leeftijd van een zzp'er, gemeten op 1 januari 2022.	ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.
Bron variabele: Basis Registratie Personen, 2022	Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022
Leeftijdscategorieën <ul style="list-style-type: none"> • 15-25 jaar • 25-35 jaar • 35-45 jaar • 45-55 jaar • 55-66 jaar • >=67 jaar 	

Tabel 3.2 Het aantal en aandeel zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

Leeftijdscategorieën	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
15-25	45.635	4%
25-35	182.372	17%
35-45	232.707	22%
45-55	273.706	26%
55-66	270.902	26%
>=67	41.411	4%
Totaal	1.046.733	100%

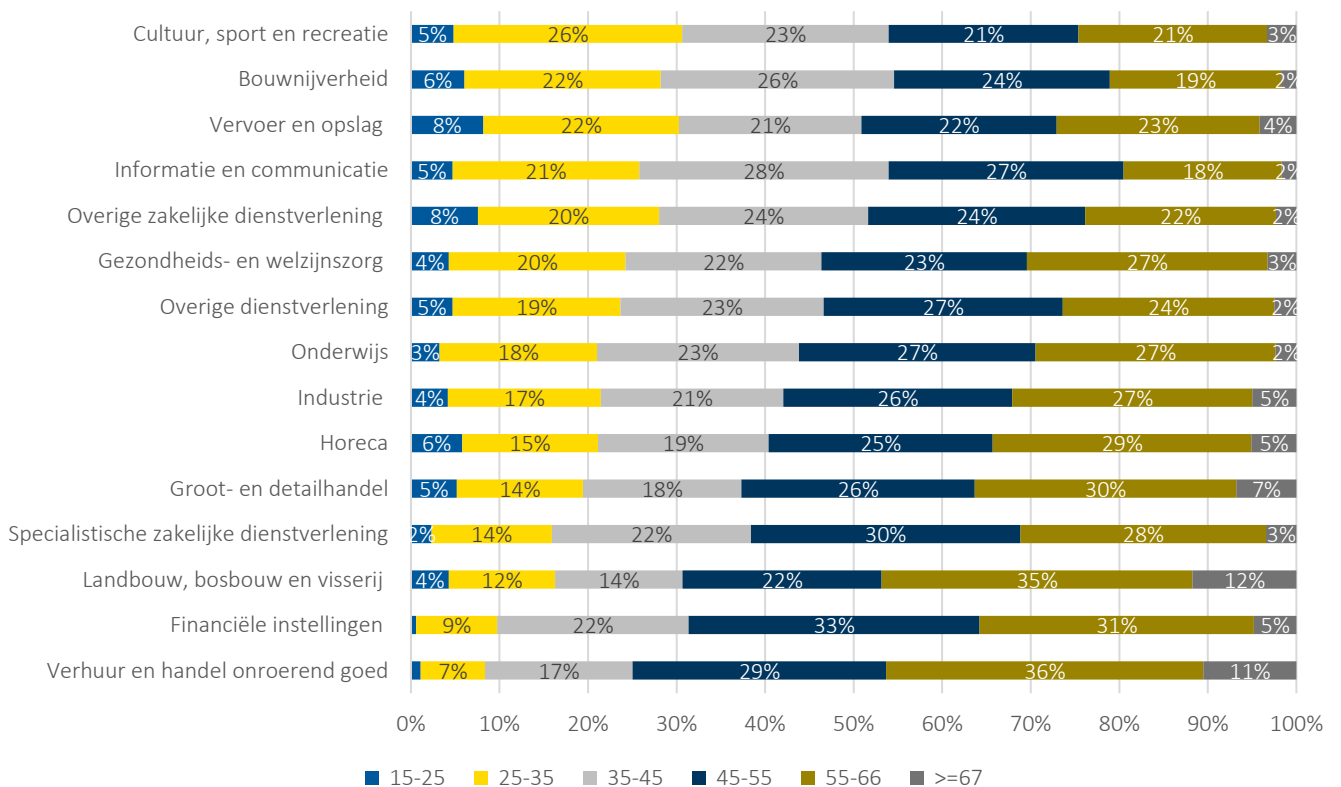
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.6 Het opleidingsniveau van zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

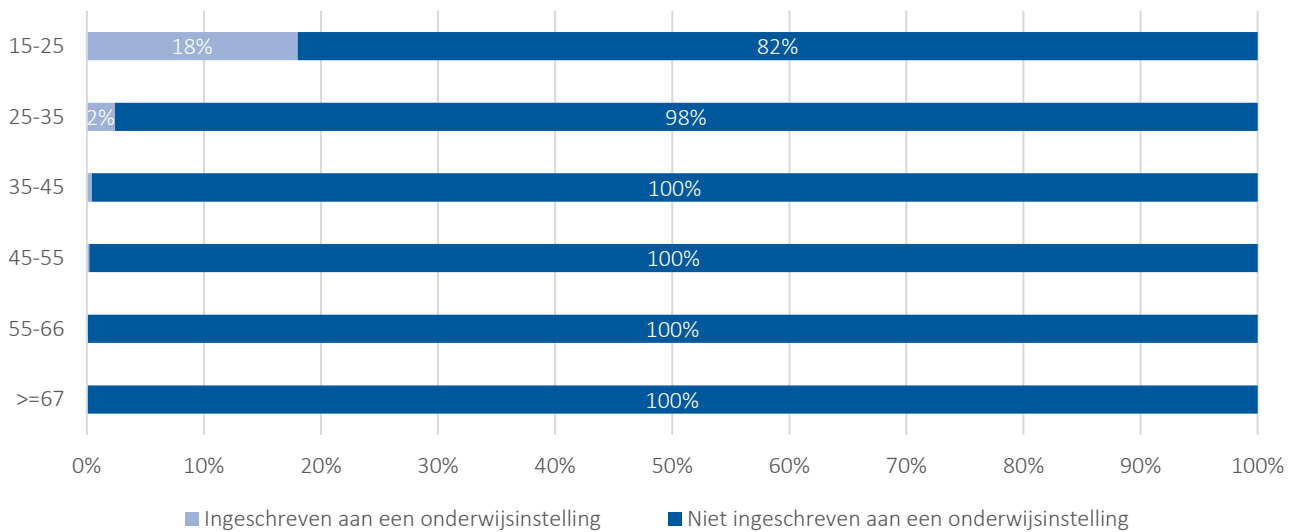
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.7 De leeftijdsverdeling van zzp'ers binnen verschillende sectoren in 2022

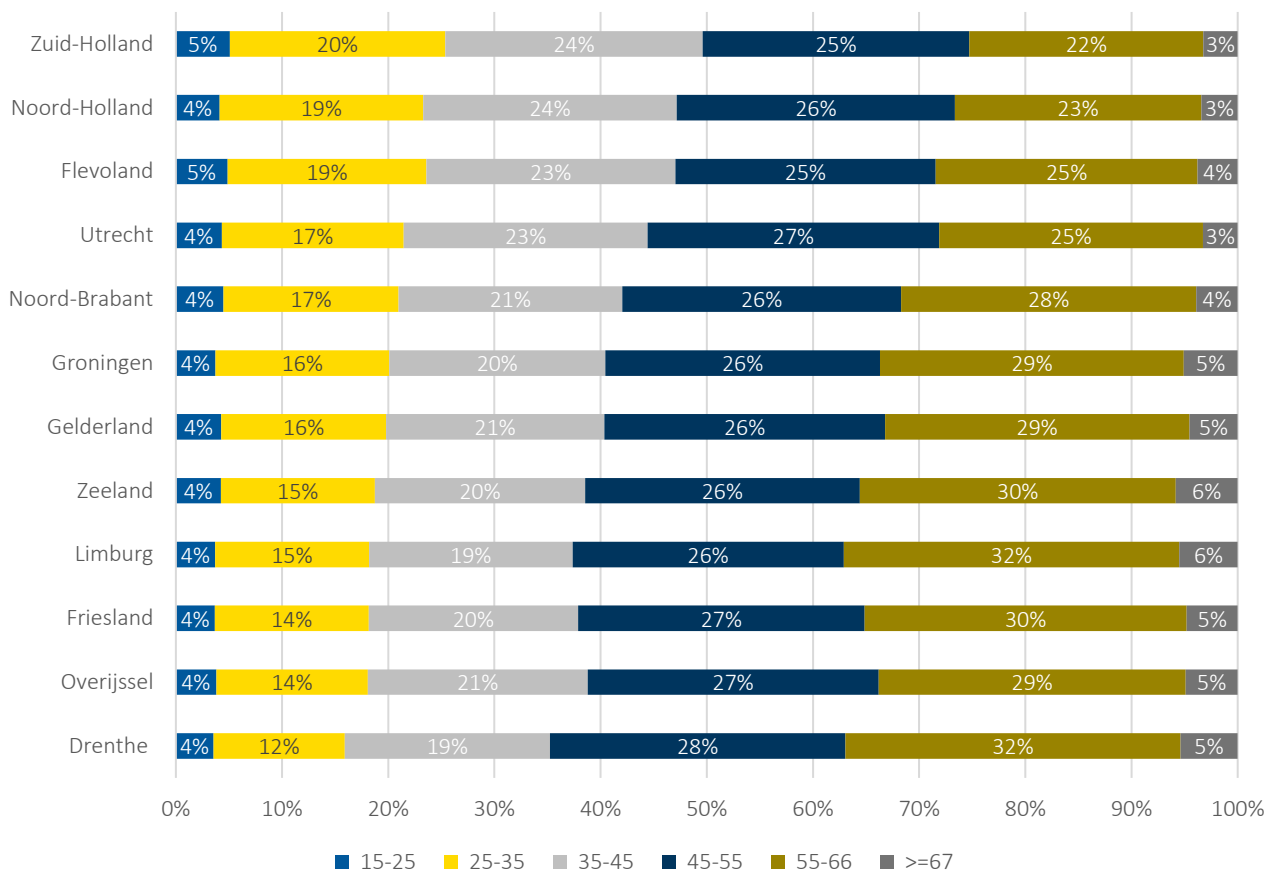
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.8 Aandeel zzp'ers dat is ingeschreven aan een onderwijsinstelling in verschillende leeftijdscategorieën, in studiejaar 2021/2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.9 De leeftijdsverdeling van zzp'ers in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.2.2 Geslacht

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de man/vrouw verdeling van zzp'ers in Nederland. De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- Van de ruim 1 miljoen zzp'ers is iets meer dan een derde vrouwelijk (bijna 380.000). Zie ook Tabel 3.3.
- Er zijn met name relatief iets vaker vrouwen actief als zzp'er in de leeftijdscategorieën tussen 25-66 jaar. Jongeren (<25 jaar) en gepensioneerden (>= 67 jaar) zijn relatief vaker man. Zie Figuur 3.10.
- Met name onder de hoger opgeleide zzp'ers zijn er relatief veel vrouwen. Lager opgeleide zzp'ers zijn vooral mannelijk. Zie ook Figuur 3.11.
- De man/vrouw verdeling van zzp'ers binnen sectoren verloopt langs de "traditionele" scheidslijnen. Zo zijn er relatief veel vrouwelijke zzp'ers in sectoren als de zorg, overige dienstverlening (met name wellness) en het onderwijs. Mannelijke zzp'ers zijn vooral actief in sectoren als de bouw, vervoer en opslag en financiële instellingen. Zie ook Figuur 3.12.
- Er zijn geen grote regionale verschillen in de man/vrouw verhouding. Zie Figuur 3.13.

Geslacht

Het geslacht van een zzp'er, gemeten op 1 januari 2022.

Bron variabele: Basis Registratie Personen, 2022

ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.

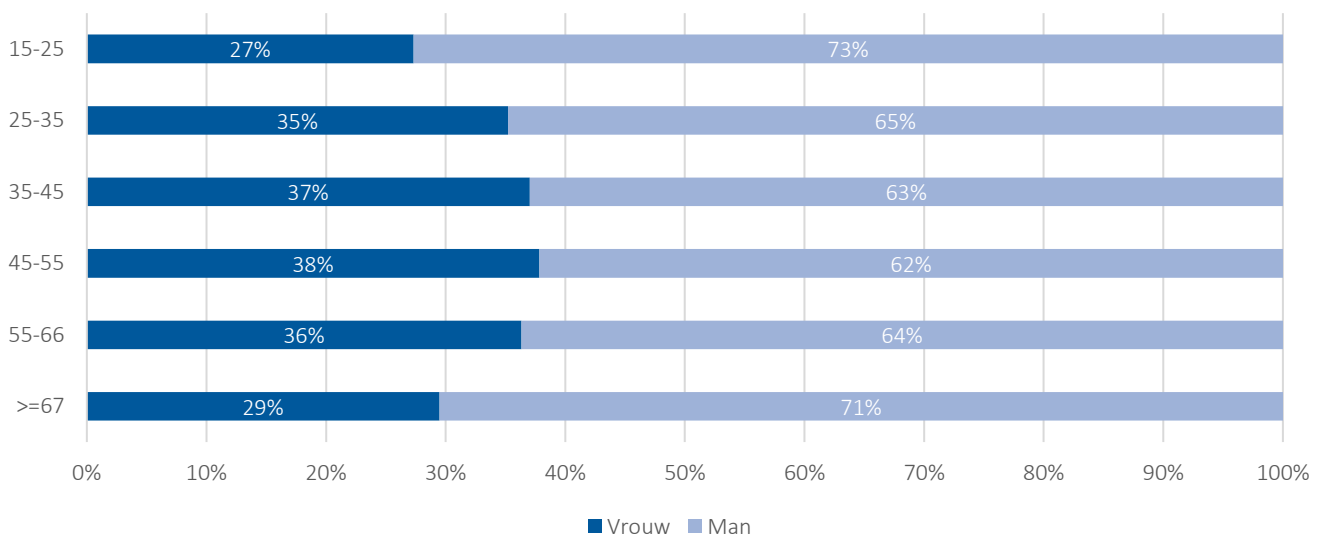
Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Tabel 3.3 Het aantal en aandeel vrouwelijke en mannelijke zzp'ers in 2022

Geslacht	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
Vrouwelijk	377.662	36%
Mannelijk	669.070	64%
Totaal	1.046.732	100%

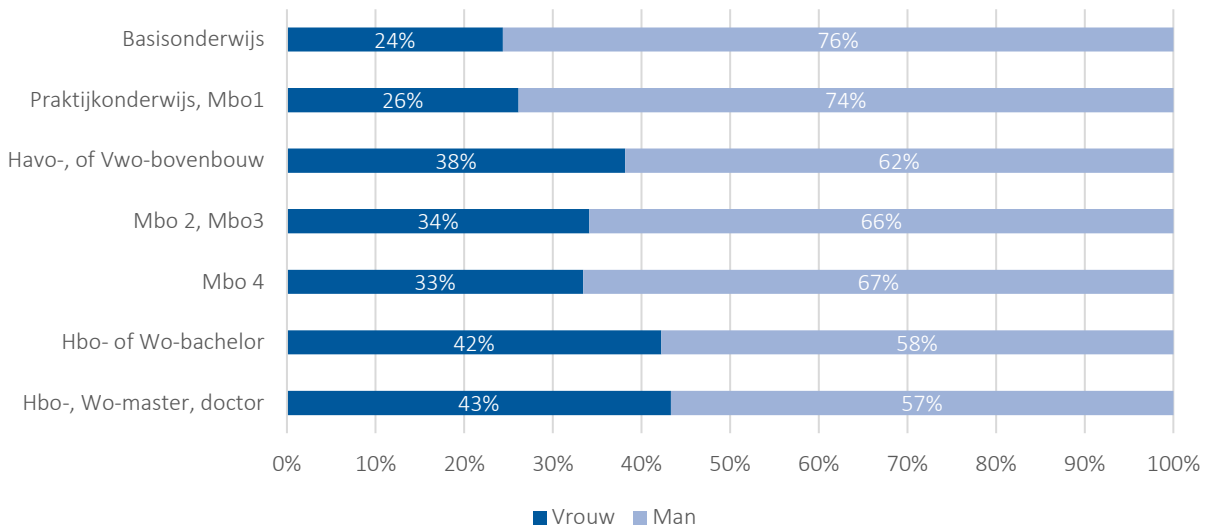
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.10 De man/vrouw verhouding in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

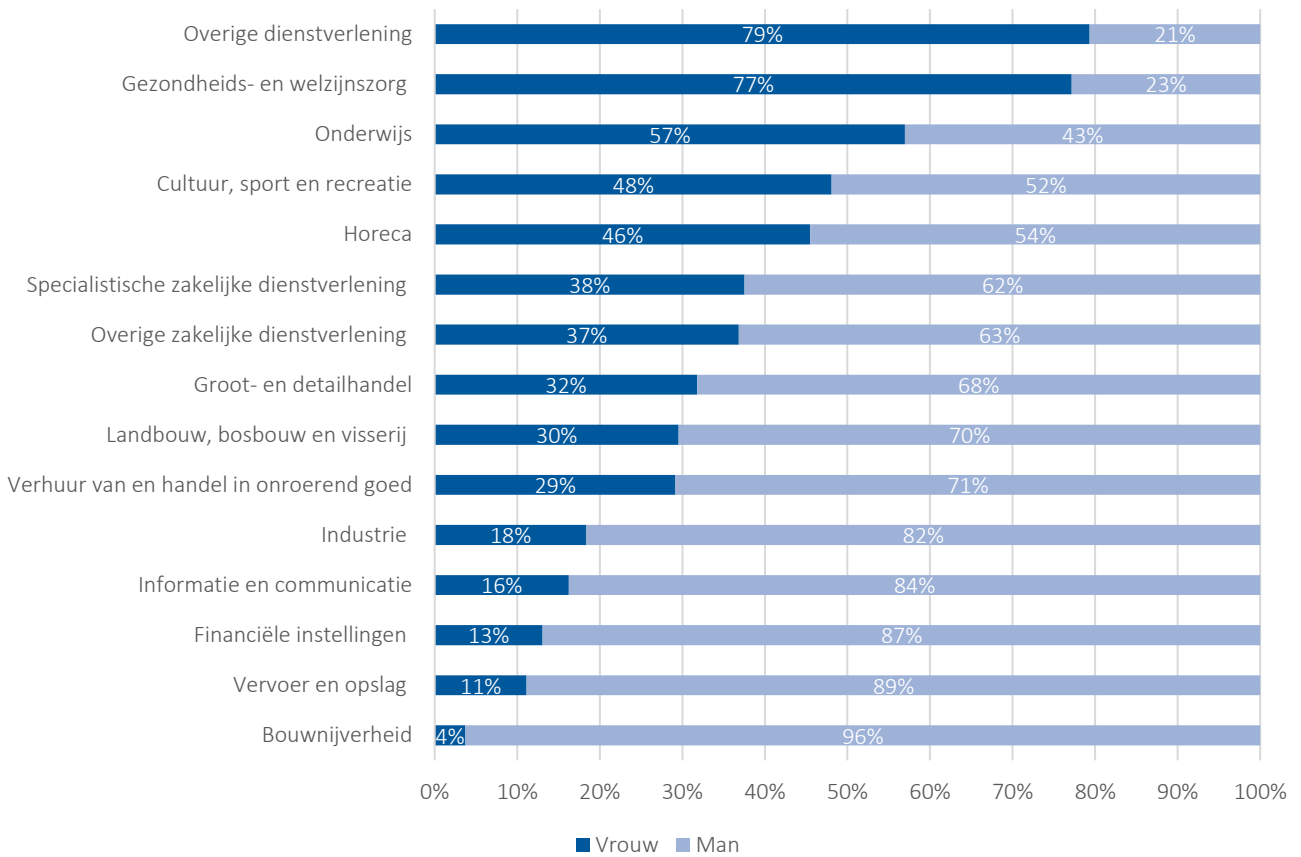
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.11 De man/vrouw verhouding binnen verschillende opleidingsniveaus in 2022

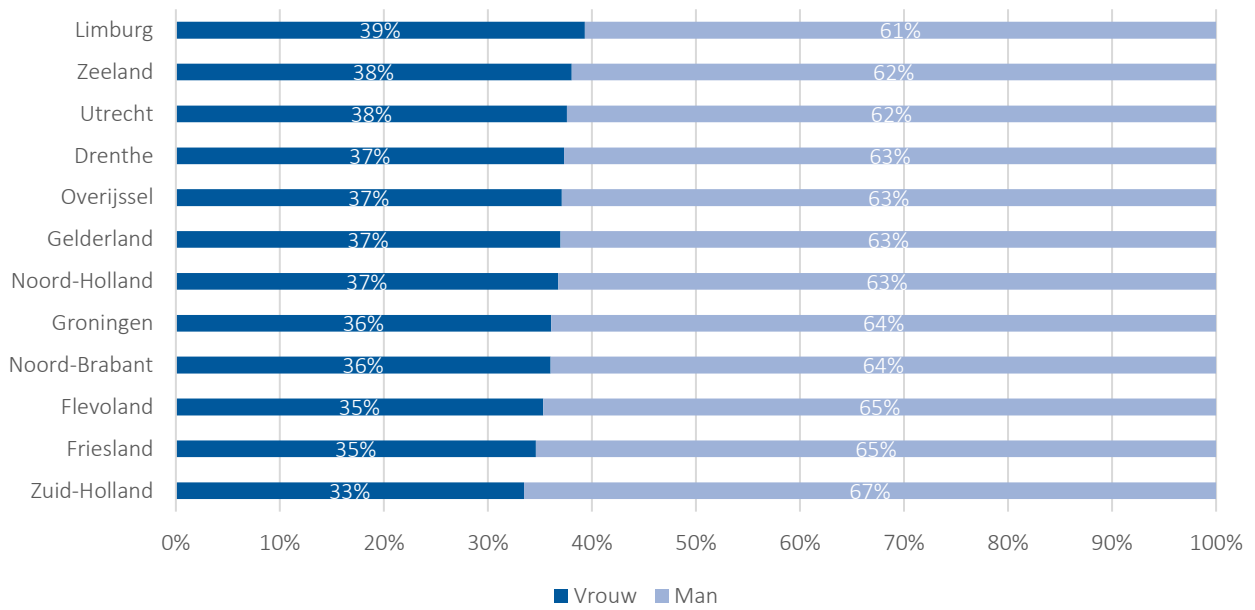
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.12 De man/vrouw verhouding in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.13 De man/vrouw verhouding in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.2.3 Herkomst

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de herkomst van zzp'ers woonachtig in Nederland. De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- Van de ruim 1 miljoen zzp'ers is ongeveer driekwart in Nederland geboren (ongeveer 770.000 zzp'ers). 10% van de zzp'ers is het kind van een migrant (wat vroeger de tweede generatie migranten werd genoemd). Iets meer dan 15% van de zzp'ers is een migrant. Zij wonen in Nederland maar zijn hier niet geboren. Zie ook Tabel 3.4.
- Zzp'ers die in Nederland geboren zijn hebben een andere leeftijdsverdeling dan (kinderen van) migranten. Migrant(en) en met name kinderen van migrant(en), die zzp'er zijn, zijn jonger dan zzp'ers die in Nederland geboren zijn. Zie ook Figuur 3.14.
- Het aandeel migrant(en) is met name hoog onder de lager opgeleiden. Zie ook Figuur 3.15.
- In enkele sectoren zijn relatief veel migranten werkzaam: in de bouw, de horeca en transport. Van deze sectoren is bekend dat daar veel migranten werken. In sectoren als de landbouw, financiële instellingen of verhuur en handel in onroerend goed, is de overgrote meerderheid van de zzp'ers geboren in Nederland. Zie ook Figuur 3.16.
- In Zuid-Holland is het aandeel (en aantal) migrant(en) en kinderen van migrant(en) het hoogst. Samen zorgen Noord- en Zuid-Holland voor 60% van alle (kinderen van) migrant(en) die als zzp'er werkzaam zijn. Opvallend is ook het relatief hoge aandeel migrant(en) in Flevoland. Zie ook Figuur 3.17.

Geboren in Nederland

Voor iedere zzp'er is bepaald of hij of zij is geboren in Nederland. Voor personen geboren in Nederland wordt vervolgens bekeken of één van de ouders in het buitenland is geboren, in dat geval wordt je tot de kinderen van migrant(en) gerekend. Als de zzp'er zelf in het buitenland is geboren is hij of zij een migrant.

Bron variabele: Basis Registratie Personen, 2022

Categorieën

- Geboren in Nederland
- Kind van migrant(en) (voorheen tweede-generatie migrant)
- Migrant (voorheen eerste-generatie migrant)

ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.

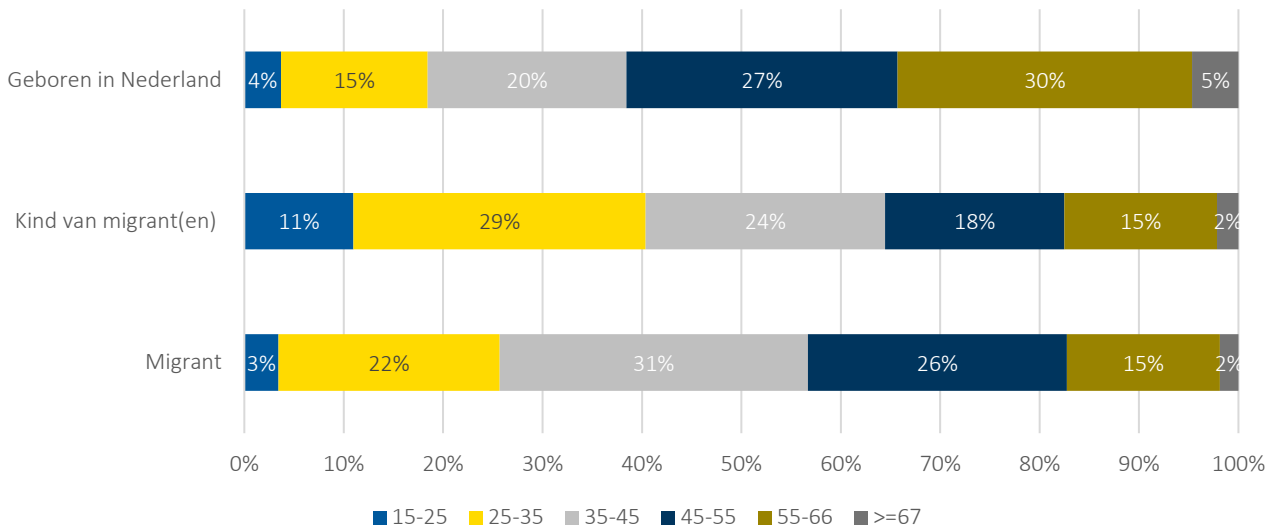
Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Tabel 3.4 Het aantal en aandeel zzp'ers naar herkomst in 2022

Naar herkomst	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
Geboren in Nederland	770.812	74%
Kind van migrant(en)	102.717	10%
Migrant	173.203	17%
Totaal	1.046.732	100%

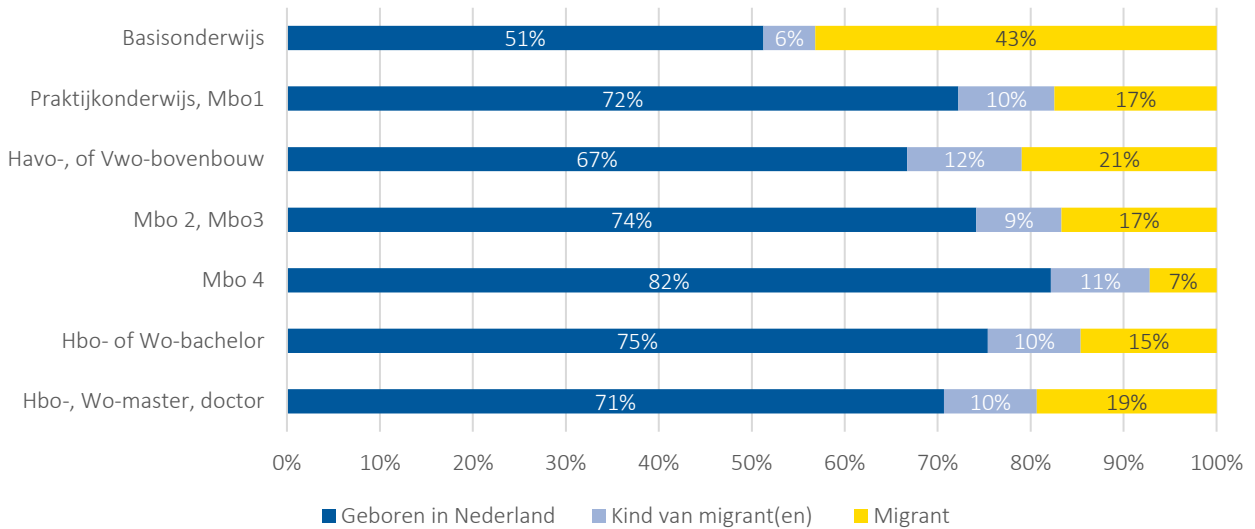
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.14 De leeftijdsverdeling van zzp'ers naar herkomst in 2022

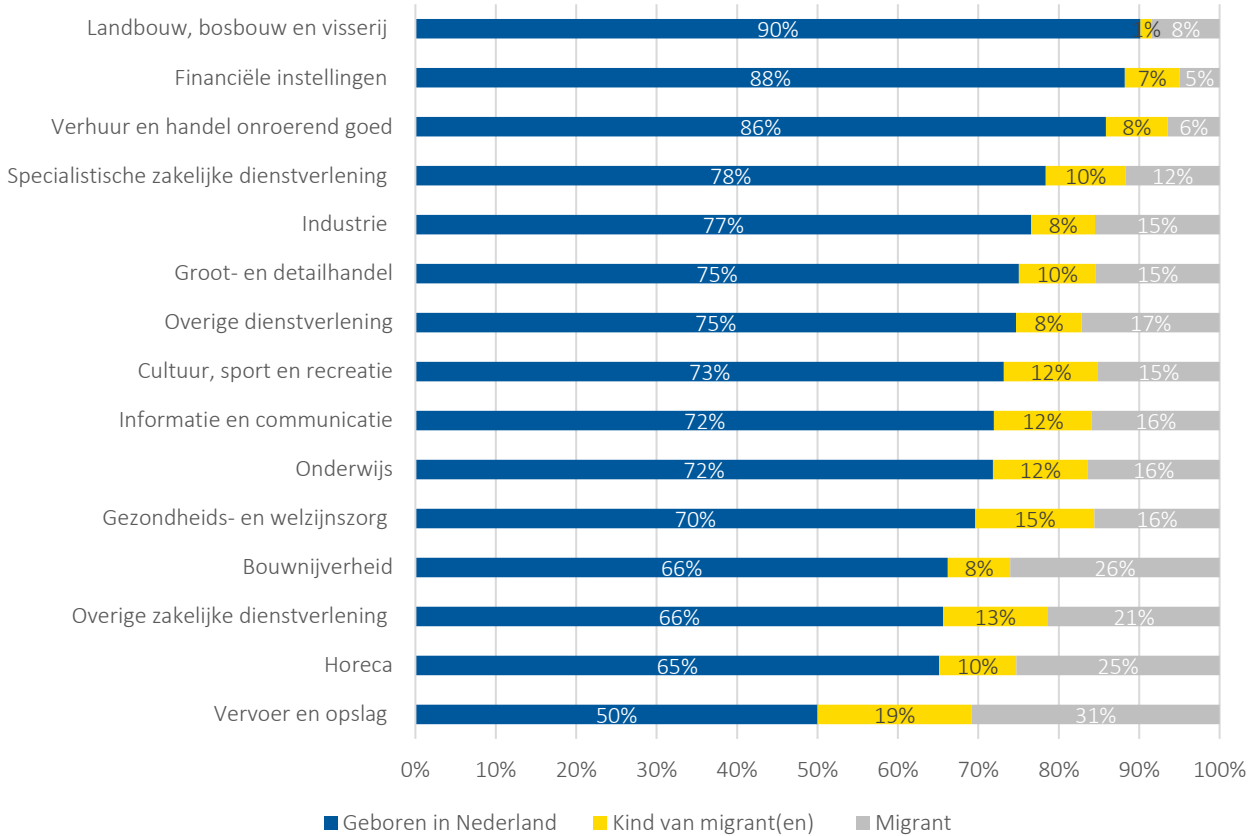
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.15 Het aandeel zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus uitgesplitst naar herkomst in 2022

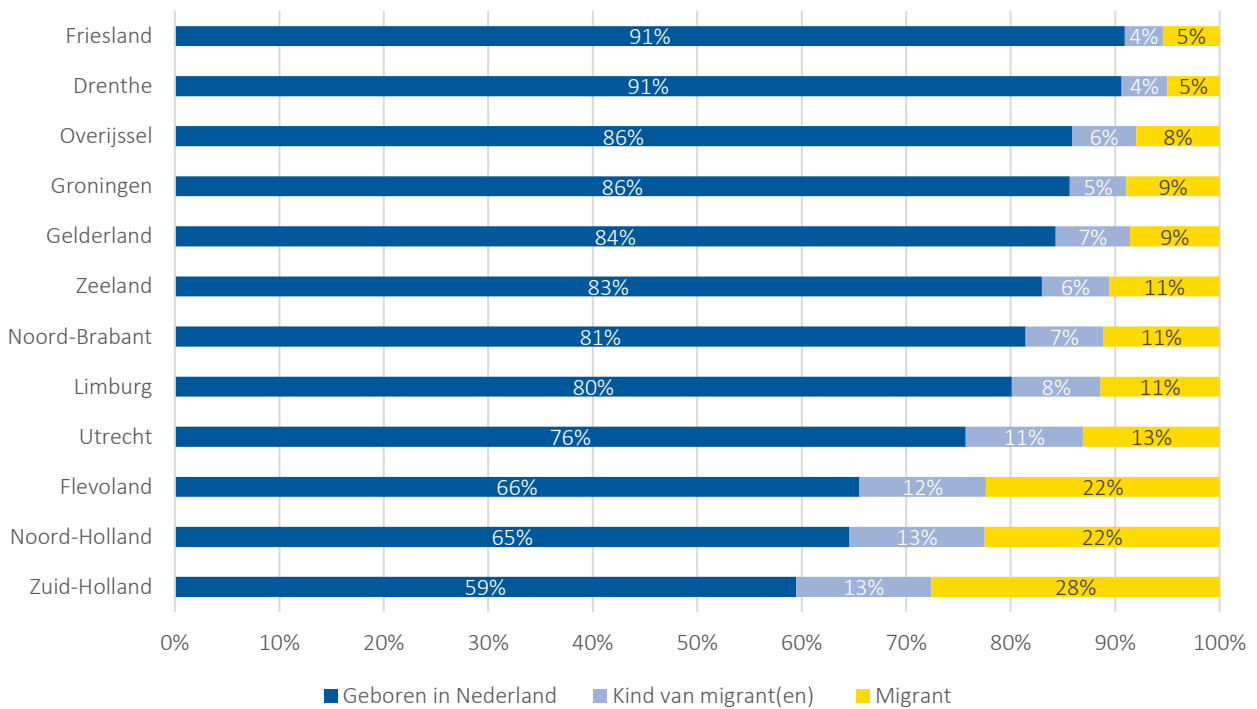
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.16 Het aandeel zzp'ers naar herkomst in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.17 Het aandeel zzp'ers naar herkomst in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.2.4 Rechtsvorm

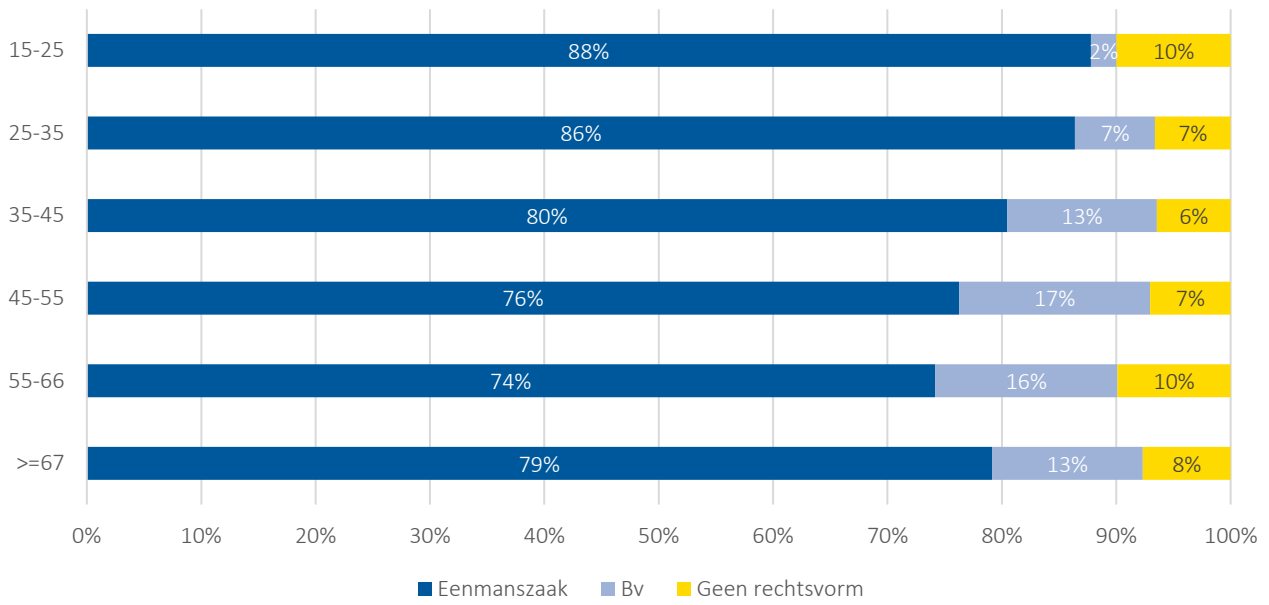
Conclusies	
<p>In deze paragraaf wordt ingegaan op de rechtsvorm van zzp'ers. We onderscheiden daarbij drie vormen: de eenmanszaak (de zelfstandig ondernemer die winstaangifte doet), de Bv (de dga met een dga-loon) en geen rechtsvorm (de overige zelfstandigen met inkomen uit overige arbeid). De volgende conclusies kunnen worden getrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het gros van de zzp'ers heeft een eenmanszaak en doet winstaangifte (bijna 80%, ofwel circa 830.000). Daarnaast zijn er bijna 140.000 dga's (13%) en circa 80.000 resultaatgenieters (7%) volgens de Inkomensstatistiek. Zie Tabel 3.5. ➤ Het aandeel en aantal zzp'ers met een Bv (dga's) neemt toe met de leeftijd. Deze rechtsvorm komt het minst voor onder de 15-25 jarigen en het meeste voor in de leeftijdscategorie 45-66 jaar. Opvallend is dat er relatief veel zzp'ers in de leeftijdscategorie 55-66 jaar inkomen uit overige arbeid hebben. Zie ook Figuur 3.18. ➤ Zzp'ers die werken als dga's zijn relatief vaak hoger opgeleid. Het aandeel dga's onder de zzp'ers met minimaal een hbo bachelor diploma bedraagt 17%-26%. Ter vergelijking: mensen die alleen het basisonderwijs hebben afgerond zijn in 6% van de gevallen dga. Resultaatgenieters zijn ook relatief vaak te vinden onder zzp'ers met een lager opleidingsniveau. Zie ook Figuur 3.19. ➤ Met welke rechtsvorm zzp'ers werkzaam zijn varieert sterk tussen sectoren. Zo zijn er sectoren waar men voornamelijk werkt met een eenmanszaak (bijvoorbeeld de bouw en landbouw), maar ook sectoren waar voornamelijk zzp'ers werken als dga (bijvoorbeeld in de financiële instellingen). Over het algemeen werken er relatief veel dga's in sectoren als financiële instellingen, onroerend goed, informatie en communicatie en specialistische zakelijke dienstverlening. De dga's in deze sectoren zijn samen goed voor ongeveer driekwart van alle dga's. Opvallend is het grote aandeel resultaatgenieters in de zorg- en welzijnssector. Zie ook Figuur 3.20. ➤ Er zijn kleine provinciale verschillen in het aandeel zzp'ers dat werkt in een bepaalde rechtsvorm. Zie ook Figuur 3.21. 	
Rechtsvorm	
<p>Zzp'ers kunnen inkomen als zelfstandigen genieten en daarbij gebruikmaken van verschillende rechtsvormen. We onderscheiden drie rechtsvormen in dit onderzoek en baseren ons in de afleiding daarvan op de dominante inkomensbron in de aangifte Inkomstenbelasting. Dit betekent dat zzp'ers zijn ingedeeld op basis van hun voornaamste inkomensbron.</p> <p>Categorieën</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eenmanszaak (zelfstandig ondernemer / winstaangifte) • Bv (dga / dga-loon) • Geen rechtsvorm (overige zelfstandige / inkomen uit overige arbeid) 	<p>ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.</p> <p>Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022</p>

Tabel 3.5 Het aantal en aandeel zzp'ers naar verschillende rechtsvormen in 2022

Rechtsvorm	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
Eenmanszaak	832.605	79%
Bv	138.280	13%
Geen rechtsvorm	77.534	7%
Totaal	1.048.419	100%

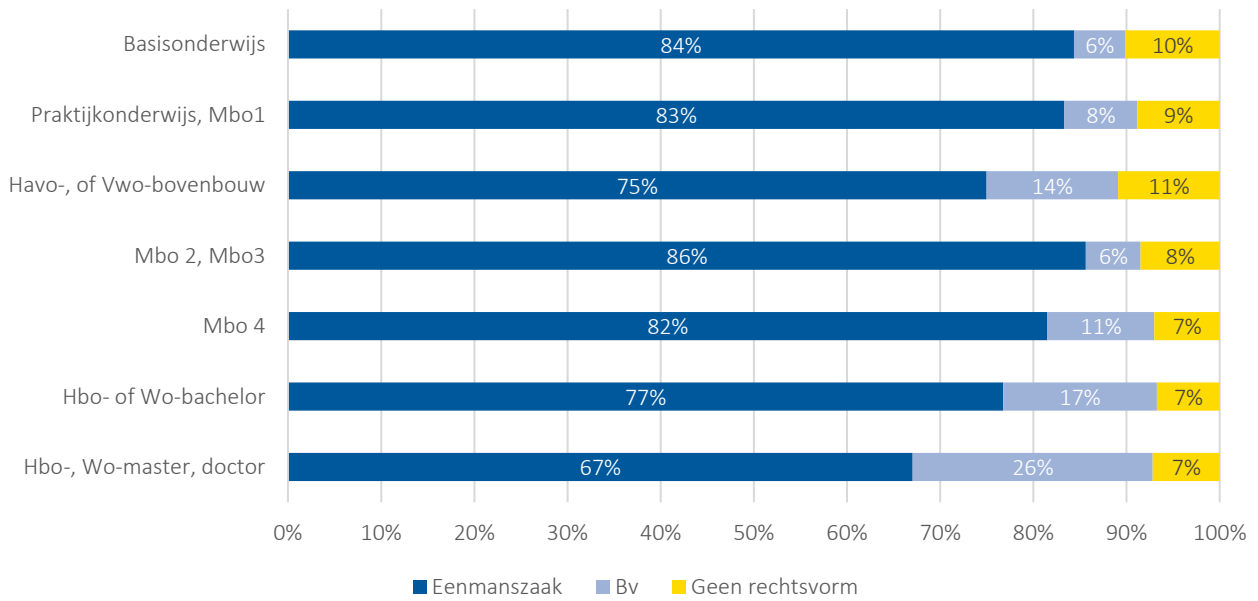
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.18 De rechtsvorm die zzp'ers gebruiken in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

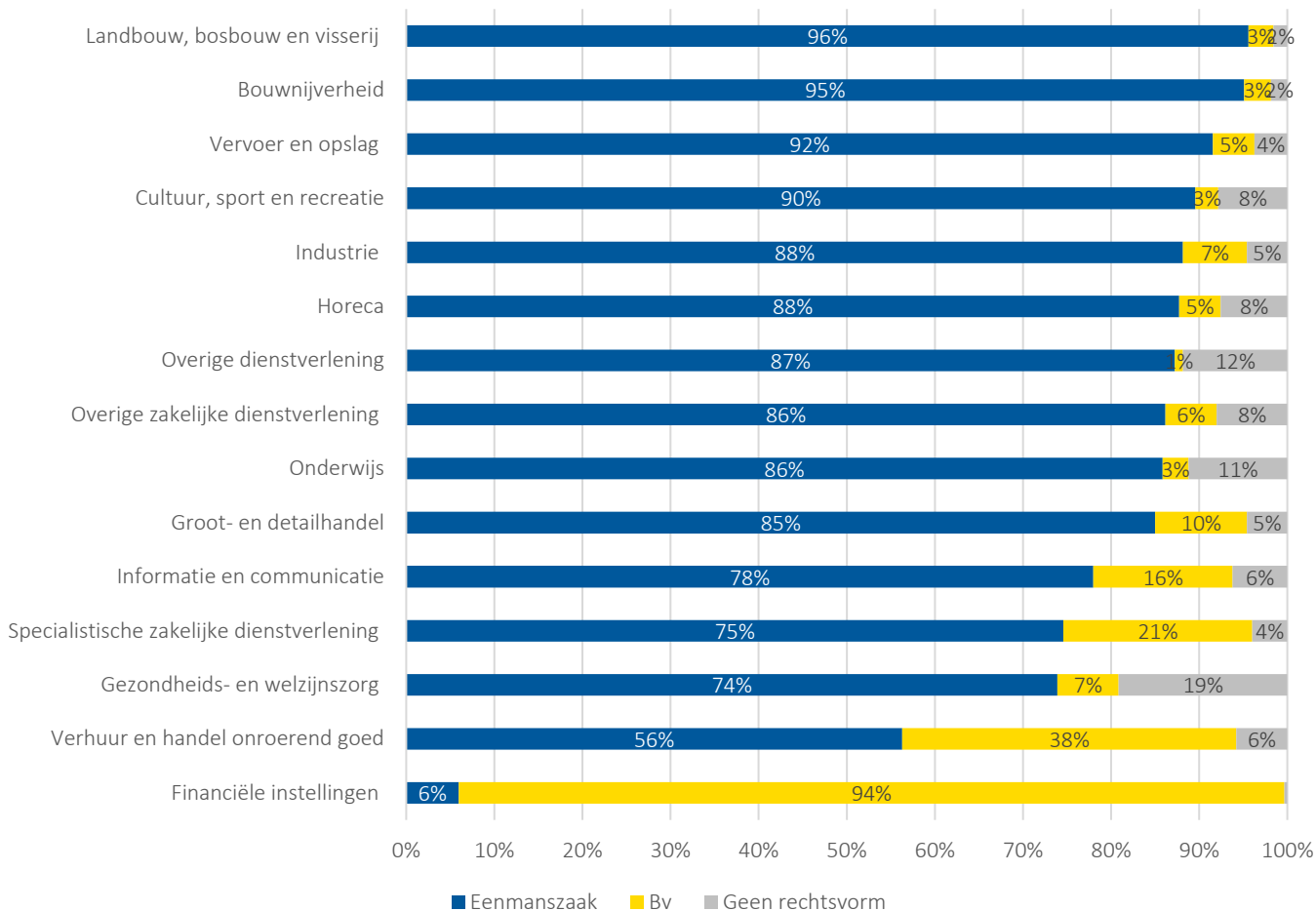
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.19 De rechtsvorm die zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus gebruiken in 2022

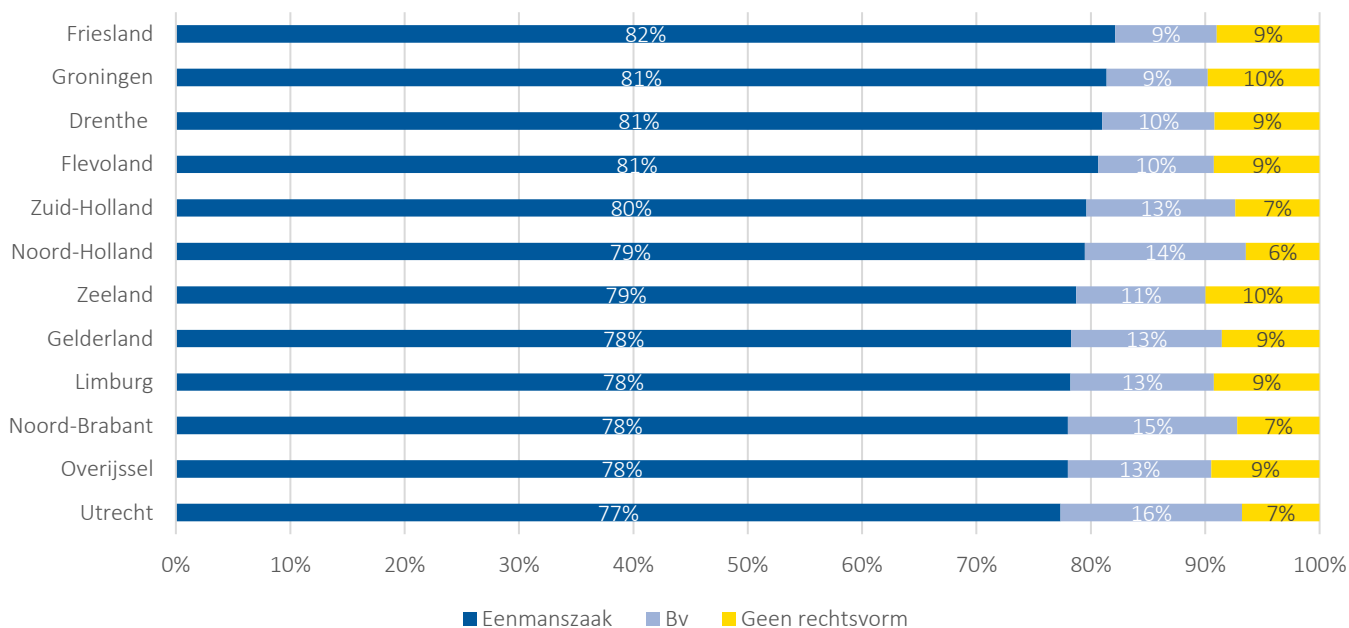
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.20 De rechtsvorm die zzp'ers gebruiken in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.21 De rechtsvorm die zzp'ers gebruiken in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.3 ARBEIDSMARKT- EN INKOMENSSITUATIE

3.3.1 Inkomen van de zzp'er

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op het persoonlijk jaarinkomen van zzp'ers. **Het gaat hier om het bruto jaarinkomen en heeft betrekking op verschillende inkomensbronnen en dus niet alleen op het inkomen als zzp'er. Wel is het inkomen als zzp'er het hoofdkomen.** De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- Het inkomen van zzp'ers loopt sterk uiteen. Zo heeft ongeveer een kwart van de zzp'ers een bruto jaarinkomen dat lager ligt dan €20.000. Zo'n 35% heeft een jaarinkomen tussen de €20.000 en €50.000. Ongeveer 20% heeft een jaarinkomen tussen de €50.000 en €75.000 en ongeveer 20% heeft een inkomen hoger dan €75.000. Zie Tabel 3.6.
- Zzp'ers met een inkomen van hoogstens €20.000 komen relatief vaak voor onder jongeren (<25 jaar) én onder zzp'ers die ouder zijn dan 55 en de pensioenleeftijd nog niet hebben bereikt. Zzp'ers met een inkomen van ten minste >€75.000 komen relatief veel voor in de leeftijdscategorie 35-55 jaar. Pensioengerechtigden hebben nagenoeg nooit een persoonlijk inkomen onder de €10.000 omdat zij in de regel een AOW-uitkering ontvangen. Zie Figuur 3.22.
- Het persoonlijk jaarinkomen van zzp'ers neemt toe met het opleidingsniveau. Een aantal zaken vallen daarbij op. Zo is de inkomenspositie van zzp'ers met een havo- of vwo-bovenbouw diploma het minst. Dit komt mede doordat dit om relatief veel studenten gaat. Daarnaast vallen de grote verschillen in de inkomenspositie tussen hoger opgeleiden met een bachelor- of masterdiploma (en doctorstitel) op. Theoretisch opgeleiden met een bachelorsdiploma lijken qua inkomen meer op zzp'ers met een mbo4-diploma. Dit komt met name doordat een kwart van de zzp'ers met een masterdiploma of doctorstitel een jaarinkomen heeft van ten minste €100.000. Zie Figuur 3.23.
- De verschillen in de inkomenspositie van zzp'ers in verschillende sectoren is aanzienlijk. In sectoren als de overige dienstverlening (o.a. wellness), cultuur, sport en recreatie, horeca en detailhandel heeft meer dan de helft van de zzp'ers een jaarinkomen dat lager ligt dan €30.000. Opvallend is ook dat de inkomenspositie van zzp'ers in het onderwijs tot de minderen behoort. Dit komt vermoedelijk grotendeels door het vele deeltijd werken. In de bouw en landbouw hebben relatief veel zzp'ers een inkomen tussen de €30.000 en €75.00, terwijl (met name in de bouw) relatief weinig zzp'ers een inkomen hebben onder de €30.000. De zzp'ers met de hoogste inkomens komen relatief veel voor in de informatie en communicatie, specialistische zakelijke dienstverlening en financiële instellingen. Zo verdient 17% of meer van de zzp'ers in deze sectoren een inkomen boven de €100.000. Zie Figuur 3.24.
- Er zijn kleine regionale verschillen tussen de inkomenspositie van zzp'ers in verschillende provincies. Zie Figuur 3.25.

Persoonlijk inkomen

Het persoonlijk inkomen is het totaal van inkomen uit arbeid en/of eigen onderneming, uitkeringen inkomensverzekeringen en uitkeringen sociale voorzieningen, verminderd met de premies inkomensverzekeringen. Het gaat om een bruto jaarbedrag.

Bij het bepalen van het persoonlijk inkomen is een aantal bestanddelen die in het inkomen van het huishouden wel een rol spelen, buiten beschouwing gelaten. Het gaat dan bijvoorbeeld om inkomsten uit vermogen, de kinderbijslag, het kindgebonden budget en ontvangen gebonden overdrachten, zoals de huurtoeslag.

Categorieën

- <€10.000
- €10.000-€20.000
- €20.000-€30.000
- €30.000-€40.000
- €50.000-€75.000
- €75.000-€100.000
- €100.000-€200.000
- >€200.000

ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.

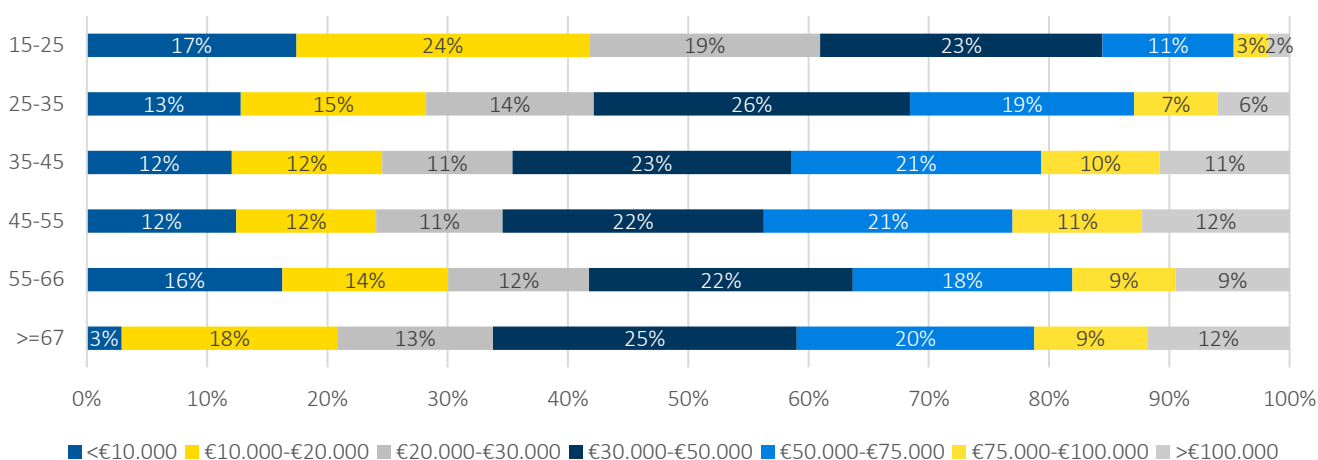
Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Tabel 3.6 Het aantal en aandeel zzp'ers naar verschillende inkomenscategorïeën in 2022

Inkomenscategorïeën	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
<€10.000	138.625	13%
€10.000-€20.000	144.878	14%
€20.000-€30.000	125.270	12%
€30.000-€40.000	119.088	11%
€40.000-€50.000	122.823	12%
€50.000-€75.000	201.493	19%
€75.000-€100.000	93.593	9%
€100.000-€200.000	89.998	9%
>€200.000	10.965	1%
Totaal	1.046.733	100%

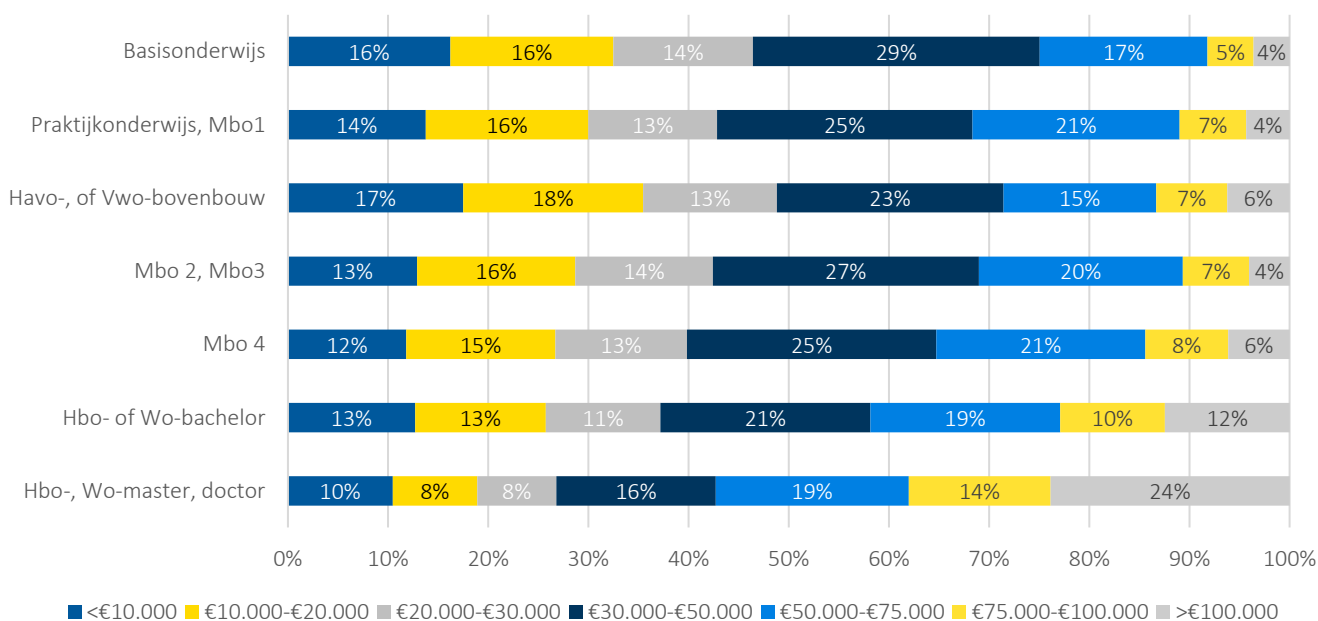
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.22 Het persoonlijk inkomen van zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

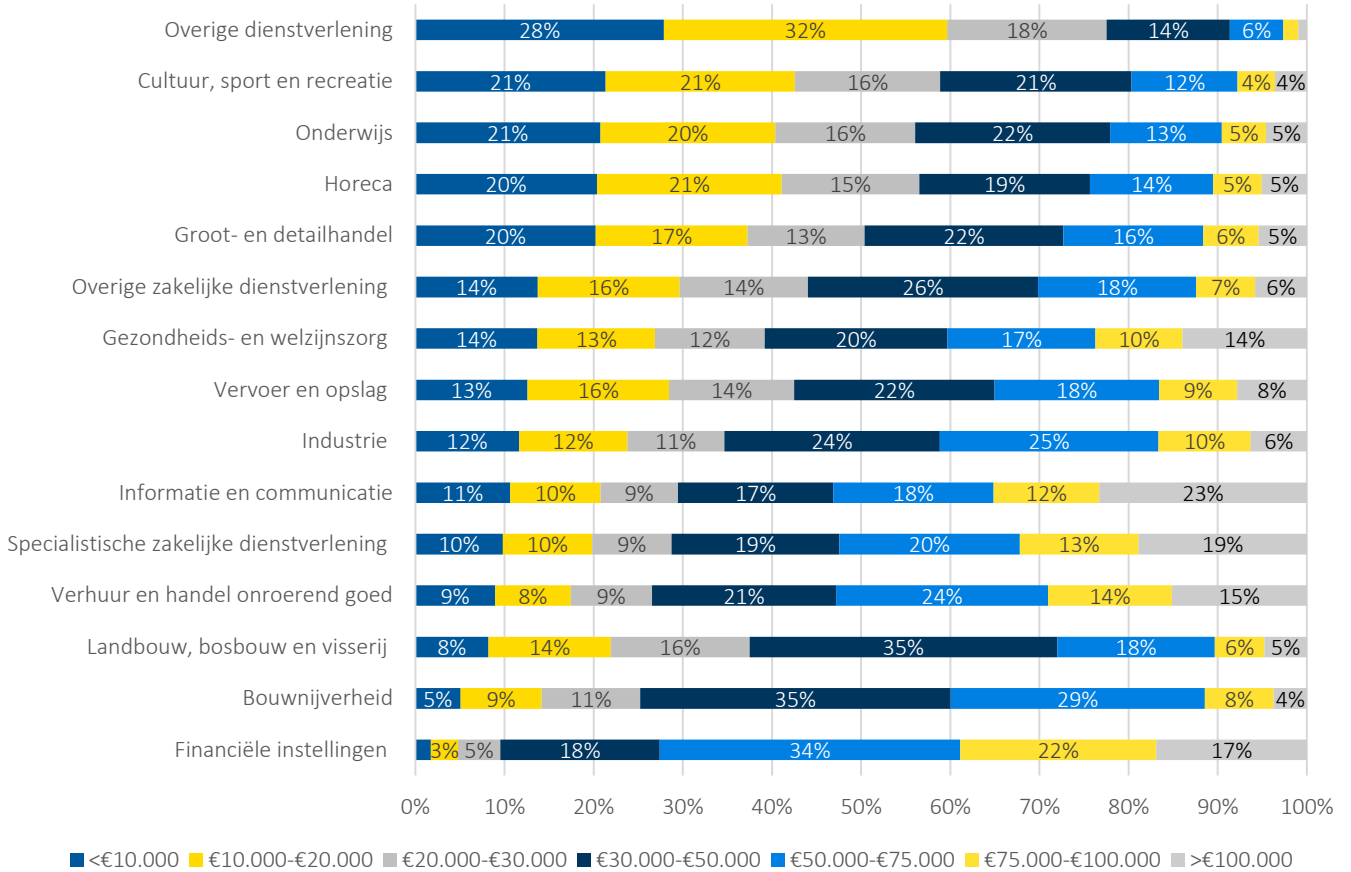
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.23 Het persoonlijk inkomen van zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus in 2022

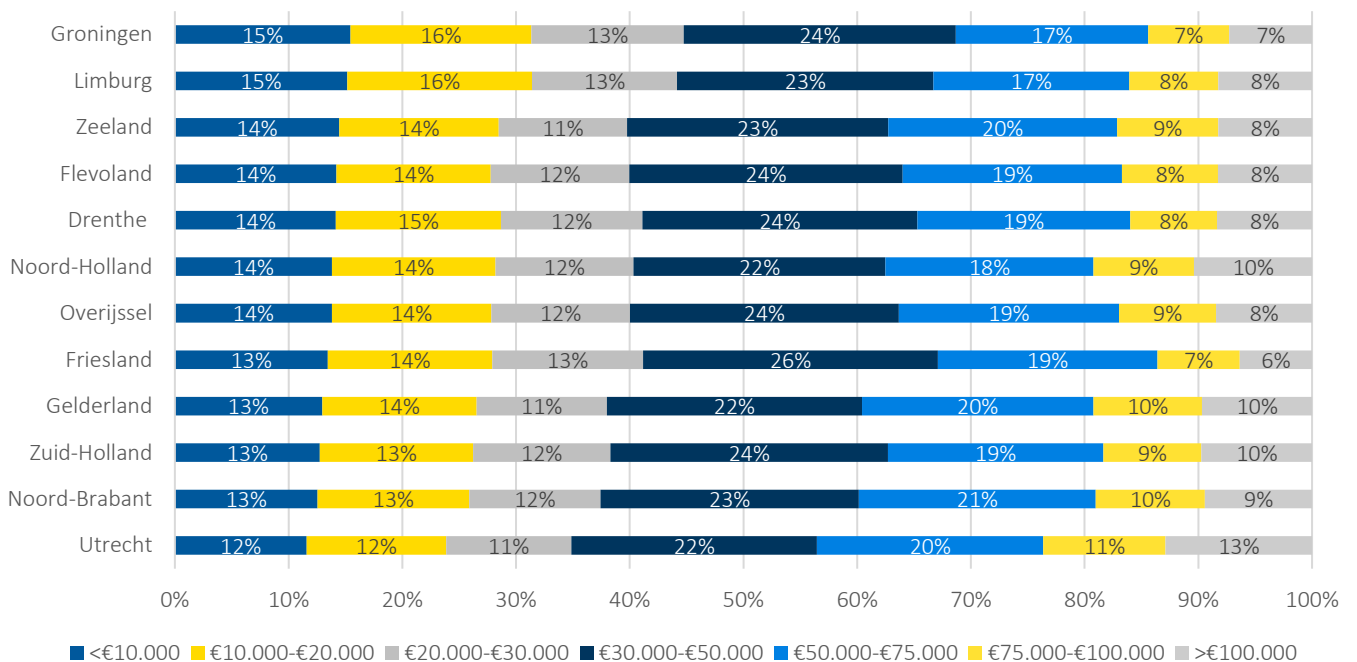
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.24 Het persoonlijk inkomen van zzp'ers in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.25 Het persoonlijk inkomen van zzp'ers in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.3.2 Uurtarief van de zzp'er

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en hoe deze zijn verdeeld over verschillende sectoren. In Tabel 3.7 is voor iedere sector het gemiddelde uurtarief en de uurtarieven die behoren bij het 10de, 25ste, 50ste, 75ste en 90ste percentiel van de uurtariefverdeling gegeven. Met deze informatie ontstaat een beeld van de potentiële omvang van de zzp'ers die onder het uurtarief van €32,24 (het tarief genoemd in de Wet Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden) en €45 (een denkbeeldig, hoger, uurtarief) komen te vallen. Ook wordt gekeken naar de uurtarieven boven de €75 (van zzp'ers met een uurtarief van ten minste €75 mag worden verwacht dat zij bewust hebben gekozen voor het zzp-schap; zij zouden gebruik moeten kunnen maken van een opt-out regeling). De conclusies zijn als volgt:

- 30-40% van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft naar verwachting een uurtarief lager dan de €32,24. Dit is benaderd op basis van figuur 5.2 in het SEO-onderzoek "*Karakteristieken en tarieven zzp'ers*" (Heyma et al., 2018), en door ons gecorrigeerd voor inflatie.
- 45%-55% van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft naar verwachting een uurtarief lager dan de €45. Dit is benaderd op basis van figuur 5.2 in het SEO-onderzoek "*Karakteristieken en tarieven zzp'ers*" (Heyma et al., 2018), en door ons gecorrigeerd voor inflatie.
- Ongeveer 30% van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft naar verwachting een uurtarief hoger dan €75. Dit is benaderd op basis van figuur 5.2 in het SEO-onderzoek "*Karakteristieken en tarieven zzp'ers*" (Heyma et al., 2018), en door ons gecorrigeerd voor inflatie.
- Er bestaan grote verschillen tussen sectoren. Zo valt naar verwachting nog geen 25% van de zzp'ers in diverse sectoren die gespecialiseerde zakelijke diensten aanbieden onder het tarief lager dan €32,24, terwijl dit meer dan 50% kan zijn in sectoren als transport, beveiliging of cultuur, sport en recreatie en gezondheidszorg. Tegelijkertijd heeft naar verwachting minstens 75% van de zzp'ers in de financiële instellingen of advies, management en bedrijfsvoering een uurtarief van boven de €75. Zie Tabel 3.7.

Uurtarief: uurtarief verminderd met niet-arbeidsgerelateerde kosten

Het door de wetgever voorgestelde uurtarief heeft betrekking op "datgene dat door de werkgever wordt betaald voor de arbeid die de werkende verricht voor de specifieke opdracht waar de werkende voor wordt ingehuurd."

Onder het voorgestelde uurtarief valt de vergoeding voor verrichte arbeid verminderd met de directe kosten voor de opdracht. Het uurtarief van €32,24 is opgebouwd uit 120% WML, vermeerderd met een opslag voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, pensioenen, algemene kosten en niet-declarabele uren.

Operationalisatie uurtarief in SEO-onderzoek Heyma et al. (2018), *Karakteristieken en tarieven zzp'ers*, Amsterdam: SEO.

Een vergoeding voor ingezette arbeid is berekend door de daadwerkelijke vergoeding voor de laatst afgeronde opdracht om te rekenen naar een vergoeding per gewerkt uur. Van dit uurtarief zijn vervolgens de niet-arbeidsgerelateerde kosten afgehaald (kosten voor goederen, grondstoffen en materialen, reiskosten en algemene bedrijfskosten). Reserveringen voor arbeidsongeschiktheid, pensioenen, belastingen en premies zijn inbegrepen. De tarieven zijn door SEOR gecorrigeerd voor inflatie op basis van de Consumentenprijsindex van het CBS.

Bron: Gestratificeerd steekproefonderzoek onder zzp'ers in het LISA-vestigingenregister in het SEO-onderzoek Heyma et al. (2018), *Karakteristieken en tarieven zzp'ers*, Amsterdam: SEO, in opdracht van het ministerie van SZW.

ZZP-Populatie: Alle ondernemers behorende bij bedrijfsvestigingen met één werkzaam persoon. Zzp'ers (zelfstandig ondernemers zonder personeel, dga's zonder personeel en overige zelfstandigen) zijn verder geïdentificeerd door middel van screeningsvragen.

In deze paragraaf is de potentiële omvang van het aantal zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers geschat dat een uurtarief hanteert van hoogstens €32,24 of €45 of van minstens €75 (zie de laatste drie kolommen in Tabel 3.7). We baseren ons in deze analyse op een studie van SEO naar de karakteristieken van zzp'ers uit 2018: Heyma et al. (2018), *Karakteristieken en tarieven zzp'ers*, Amsterdam: SEO. In dit onderzoek heeft SEO een enquête uitgezet onder zzp'ers vanuit het LISA-bestand in 2018 (een landelijk databestand met gegevens over alle bedrijfsvestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht). Het betrof een gestratificeerde steekproef. Vervolgens zijn de respondenten gewogen naar de populatiekenmerken van de totale populatie zzp'ers in Nederland zodat er representatieve uitspraken konden worden gedaan over de zzp'ers in Nederland.

In het onderzoek worden twee soorten uurtarieven gebruikt: het uurtarief inclusief kosten en het uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten. Wij baseren ons op deze laatste vorm, omdat dit uurtarief goed aansluit bij de opbouw van het (minimum)tarief van €32,24 dat is voorgesteld in de Wet verduidelijking en beoordeling rechtsvermoeden. Omdat de SEO-studie uit 2018 dateert zijn de uurtarieven gecorrigeerd voor inflatie. Zo bedroeg een uurtarief van €32,24 in 2023-prijzen ongeveer €26 in 2018, een uurtarief van €45 in 2023-prijzen bedroeg €37 in 2018 en een uurtarief van €75 in 2023-prijzen bedroeg €61 in 2018. Verschillende tabellen en figuren in hoofdstuk 5 van het SEO-onderzoek geven inzicht in de verdeling van de uurtarieven van zzp'ers die werkzaam zijn voor zakelijke opdrachtgevers, alsook van de verdeling van uurtarieven in verschillende sectoren. Door deze uurtarieven te corrigeren voor inflatie is een inschatting gemaakt van de omvang van de groep zzp'ers met een uurtarief onder de €32,24 of €45, en boven de €75. Zie tabel 3.7.

Tabel 3.7 Verdeling van uurtarieven per sector voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, in 2023-prijzen

Sector	N	gem	p10	p25	p50	p75	p90	< €32,24	< €45	> €75
01: Teelt onder glas	36	€ 43	€ 2	€ 17	€ 30	€ 62	€ 84	50%-75%	50%-75%	10%-25%
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	72	€ 82	€ 6	€ 22	€ 35	€ 94	€ 211	25%-50%	50%-75%	25%-50%
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	35	€ 49	€ 13	€ 24	€ 35	€ 49	€ 55	25%-50%	50%-75%	<10%
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	38	€ 48	€ 16	€ 26	€ 37	€ 51	€ 78	25%-50%	50%-75%	10%-25%
05: Grond-, water- en wegenbouw	46	€ 45	€ 17	€ 23	€ 30	€ 52	€ 76	50%-75%	50%-75%	10%-25%
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	55	€ 49	€ 20	€ 26	€ 38	€ 56	€ 108	25%-50%	50%-75%	10%-25%
07: Afwerking van gebouwen	21	€ 49	€ 22	€ 29	€ 37	€ 46	€ 71	25%-50%	50%-75%	<10%
08: Groot- en detailhandel	25	€ 93	€ 5	€ 29	€ 56	€ 96	€ 412	25%-50%	25%-50%	25%-50%
09: Personenvervoer over land	28	€ 50	€ 2	€ 18	€ 24	€ 55	€ 104	50%-75%	50%-75%	10%-25%
10: Goederenvervoer over land	60	€ 66	€ 15	€ 24	€ 34	€ 57	€ 91	25%-50%	50%-75%	10%-25%
11: Overige vervoer en opslag	61	€ 68	€ 5	€ 13	€ 43	€ 79	€ 165	25%-50%	50%-75%	25%-50%
12: Post en koeriers	53	€ 24	€ 0	€ 6	€ 18	€ 27	€ 112	75%-90%	75%-90%	10%-25%
13: Logiesverstrekking	13	€ 39	€ 1	€ 2	€ 28	€ 37	€ 171	50%-75%	75%-90%	10%-25%
14: Eet- en drinkgelegenheden	24	€ 48	€ 7	€ 18	€ 39	€ 71	€ 99	25%-50%	50%-75%	10%-25%
15: Dienstverlening informatietechnologie	73	€ 83	€ 15	€ 34	€ 59	€ 91	€ 123	10%-25%	25%-50%	25%-50%
16: Dienstverlening informatie	74	€ 68	€ 5	€ 21	€ 43	€ 98	€ 188	25%-50%	50%-75%	25%-50%
17: Informatie en communicatie overig	62	€ 44	€ 5	€ 17	€ 40	€ 61	€ 108	25%-50%	50%-75%	10%-25%
18: Financiële instellingen	27	€ 129	€ 41	€ 72	€ 112	€ 174	€ 189	<10%	<10%	50%-75%
19: Rechtskundige dienstverlening	84	€ 69	€ 22	€ 33	€ 48	€ 87	€ 171	10%-25%	25%-50%	25%-50%
20: Advies management en bedrijfsvoering	87	€ 102	€ 24	€ 60	€ 88	€ 116	€ 156	10%-25%	10%-25%	50%-75%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	70	€ 55	€ 12	€ 30	€ 48	€ 68	€ 110	25%-50%	25%-50%	10%-25%
22: Advisering, onderzoek en overig	62	€ 89	€ 20	€ 37	€ 69	€ 98	€ 146	10%-25%	25%-50%	25%-50%
23: Beveiliging en opsporing	60	€ 40	€ 15	€ 20	€ 27	€ 44	€ 105	50%-75%	75%-90%	10%-25%
24: Reiniging	43	€ 63	€ 12	€ 22	€ 33	€ 52	€ 129	25%-50%	50%-75%	10%-25%
25: Verhuur van roerende goederen	56	€ 57	€ 15	€ 24	€ 37	€ 76	€ 102	25%-50%	50%-75%	25%-50%
26: Overheid en onderwijs	43	€ 85	€ 4	€ 21	€ 46	€ 105	€ 162	25%-50%	25%-50%	25%-50%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	40	€ 87	€ 15	€ 28	€ 46	€ 105	€ 233	25%-50%	25%-50%	25%-50%
28: Thuiszorg	27	€ 40	€ 26	€ 30	€ 37	€ 46	€ 61	25%-50%	50%-75%	<10%
29: Kinderopvang	4			
30: Gezondheidszorg	37	€ 33	€ 13	€ 17	€ 24	€ 39	€ 55	50%-75%	75%-90%	<10%
31: Kunst	61	€ 46	€ 1	€ 11	€ 34	€ 54	€ 84	25%-50%	50%-75%	10%-25%
32: Cultuur, sport, recreatie	42	€ 41	€ 7	€ 12	€ 32	€ 56	€ 93	50%-75%	50%-75%	10%-25%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	5			
34: Overige dienstverlening	24	€ 45	€ 4	€ 26	€ 35	€ 63	€ 91	25%-50%	50%-75%	10%-25%
Totaal	1.548	€ 71	€ 12	€ 26	€ 44	€ 82	€ 139	25%-50%	~50%	25%-50%

Bron: Heyma et al. (2018), eigen bewerkingen SEOR (2024).

Toelichting: In deze tabel refereren de waarden in de kolommen gem, P10, P25, P50, P75 en P90 aan het gemiddelde uurtarief en de uurtarieven die behoren bij het 10de, 25ste, 50ste, 75ste en 90ste percentiel van de uurtariefverdeling in een sector. Een uurtarief van €2 bij het 10de percentiel in sector 1 (Teelt onder glas) betekent dat 10% van de zzp'ers in deze sector een uurtarief hebben (opgegeven) dat lager is dan €2. Andersom geldt dat 10% van de zzp'ers in deze sector een uurtarief hebben dat hoger is dan €84 (P90). Vervolgens is gekeken waar het uurtarief van €32,24 zich op de verdeling bevindt. In het geval van teelt onder glas ligt dit uurtarief tussen P50 en P75. Wij leiden hier uit af dat naar verwachting 50%-75% van de zzp'ers (met zakelijke opdrachtgevers) in deze sector een uurtarief heeft onder de €32,24 (interpolatie).

3.3.3 Deeltijd zzp'ers

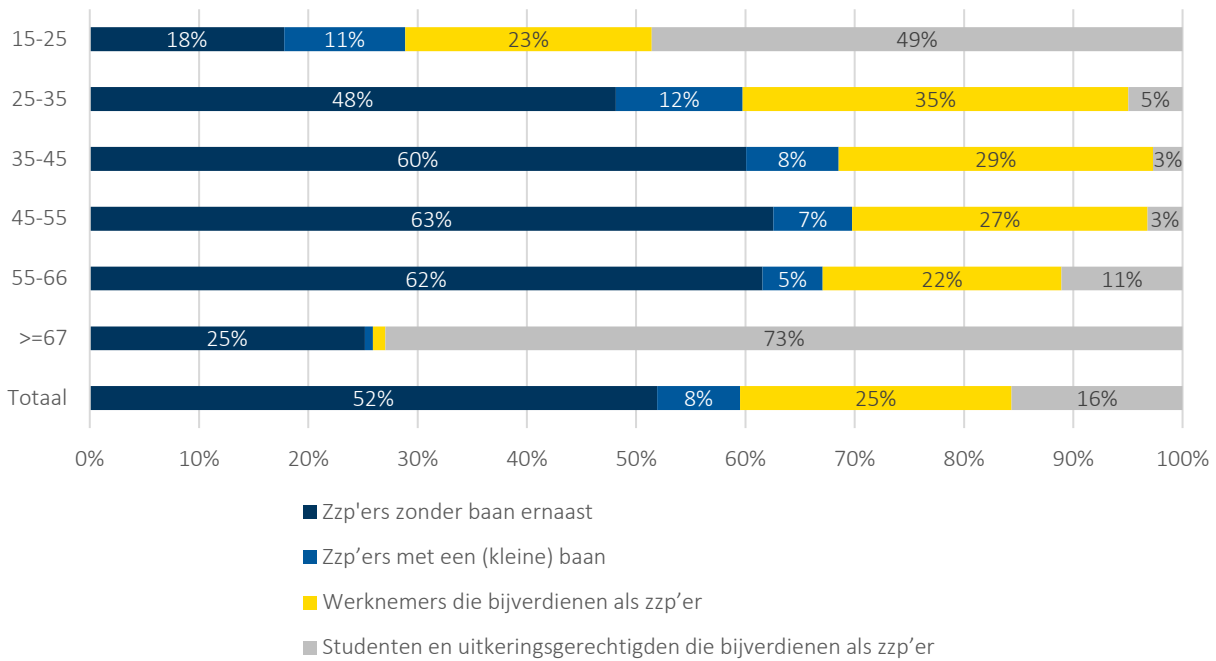
Conclusies	
<p>In deze paragraaf wordt naar deeltijd zzp'ers gekeken. Alle personen met een inkomen als zzp'er zijn daartoe ingedeeld in vier categorieën op basis van hun hoofdkomen en het al dan niet hebben van meerdere inkomensbronnen in hetzelfde jaar (2022). We onderscheiden (1) zzp'ers zonder baan ernaast, (2) zzp'ers die daarnaast wel een (kleine) baan hebben, (3) werknemers die bijverdienen als zzp'er, en (4) studenten/uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er. De eerste twee groepen bestaan uit zzp'ers met een zelfstandigeninkomen als hoofdkomen. Deze twee groepen samen vormen de zzp-populatie die wordt gebruikt in de meeste andere analyses in dit rapport. Groepen 3 en 4 verdienen een inkomen als zzp'er maar voor hen vormen de zzp-inkomsten niet hun hoofdkomen. Groepen 3 en 4 worden enkel in deze paragraaf gebruikt (deze subgroepen zijn ook terug te vinden in figuur 3.1). De volgende conclusies kunnen worden getrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Van alle personen met een inkomen als zzp'er heeft ruim de helft een zelfstandigeninkomen als hoofdkomen en daarnaast geen baan. Bijna 10% heeft een hoofdkomen als zzp'er en houdt daarnaast een kleine werknemersbaan aan. Ongeveer een kwart van alle personen met een inkomen als zzp'er heeft een hoofdkomen uit loon, maar verdient bij als zzp'er. Daarnaast is er nog een grote groep studenten en uitkeringsgerechtigden (vooral aow'ers) die bijverdienen als zzp'er (ongeveer 15%). Zie Tabel 3.8. ➤ Voor ongeveer 60% van de personen met een zzp-inkomen in de leeftijdscategorie 35-66 jaar is dit hun dominante vorm van inkomen. Zij houden daarnaast geen kleine baan aan. De overige 40% van deze leeftijdsgroepen bestaat grotendeels uit werknemers die bijverdienen als zzp'er. Personen in de leeftijdsgroep 25-35 hebben relatief vaak een werknemersbaan als dominante inkomensbron en verdienen daarnaast bij als zzp'ers (ongeveer 1 op de 3). Dit neemt af naarmate de zzp'er ouder is en hangt mogelijk samen met het kunnen/willen dragen van de risico's. Studenten en uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er komen logischerwijs vooral voor in de leeftijdscategorieën tot en met 25 jaar en vanaf 67 jaar. Zie Figuur 3.26. ➤ Er is een duidelijke samenhang tussen het opleidingsniveau en het zzp'er zijn in deeltijd. Onder personen met een lager opleidingsniveau komt het relatief vaker voor dat hun zzp-inkomen de dominante inkomensbron betreft. Soms werken zij daar nog naast als werknemer. Deze groep verdient relatief minder vaak bij als zzp'er naast een werknemersbaan. Hoger opgeleiden hebben relatief vaker een werknemersbaan als hoofdkomen en verdienen daarnaast bij als zzp'er. Studenten die bijverdienen als zzp'er komen vooral voor onder (jongeren) die een havo- of vwo-bovenbouw diploma hebben behaald. Zie Figuur 3.27. ➤ In de bouwsector en in de financiële sector heeft men relatief het vaakst (ongeveer 75%-80%) zzp-inkomen als hoofdkomen, terwijl men in de zorgsector en cultuur, sport en recreatie relatief vaak een loon heeft als hoofdkomen en daarnaast bijverdient als zzp'er (ongeveer 30%). In de horeca werken relatief veel studenten die bijverdienen als zzp'er en in het onderwijs zijn relatief vaak werknemers, studenten en uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er actief. Zie Figuur 3.28. ➤ Er worden over het algemeen weinig regionale verschillen gevonden. Zie Figuur 3.29. 	
Deeltijd zzp'ers	
<p>Deeltijd zzp'ers zijn zzp'ers die naast hun zelfstandigeninkomen een (kleine) werknemersbaan hebben of die zzp'en naast hun studie of uitkering. Er worden in totaal 4 categorieën onderscheiden, afgeleid uit de verschillende inkomensbronnen. Eerst is bepaald of iemands zelfstandigeninkomen het hoofdkomen betreft, waarna de groep voor wie dit geldt is onderverdeeld in diegene met en zonder baan. Diegene wiens zelfstandigeninkomen niet het hoofdkomen vormt zijn onderverdeeld naar werknemers die bijverdienen als zzp'er, of studenten en uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er.</p>	<p>ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren.</p> <p>Let op: de populatie in deze paragraaf bestaat dit keer niet enkel uit personen die een zzp-inkomen hebben als hoofdkomen.</p> <p>Bron populatie: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022</p>
<p>Categorieën</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zzp'ers zonder baan ernaast (zzp-hoofdkomen) • Zzp'ers met een (kleine) baan (zzp-hoofdkomen) • Werknemers die bijverdienen als zzp'er (géén zzp-hoofdkomen) • Studenten en uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er (géén zzp-hoofdkomen) 	

Tabel 3.8 Het aantal en aandeel deeltijd zzp'ers in 2022

Deeltijd zzp'ers	Aantal zzp'ers	Aandeel zzp'ers
Zzp'ers zonder baan ernaast	913.484	52%
Zzp'ers met een (kleine) baan	133.249	8%
Werknemers die bijverdienen als zzp'er	437.356	25%
Studenten en uitkeringsgerechtigden die bijverdienen als zzp'er	275.075	16%
Totaal	1.759.164	100%

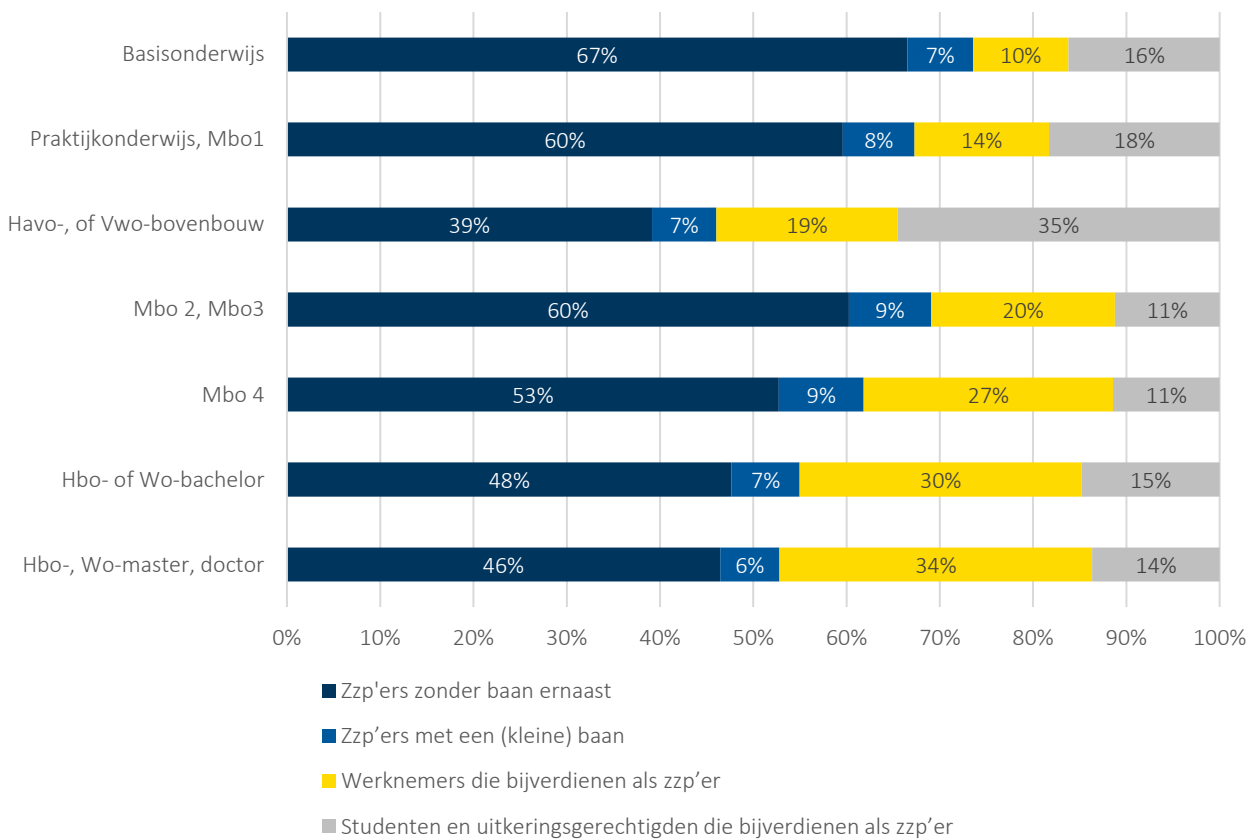
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.26 Het aandeel deeltijd zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën in 2022

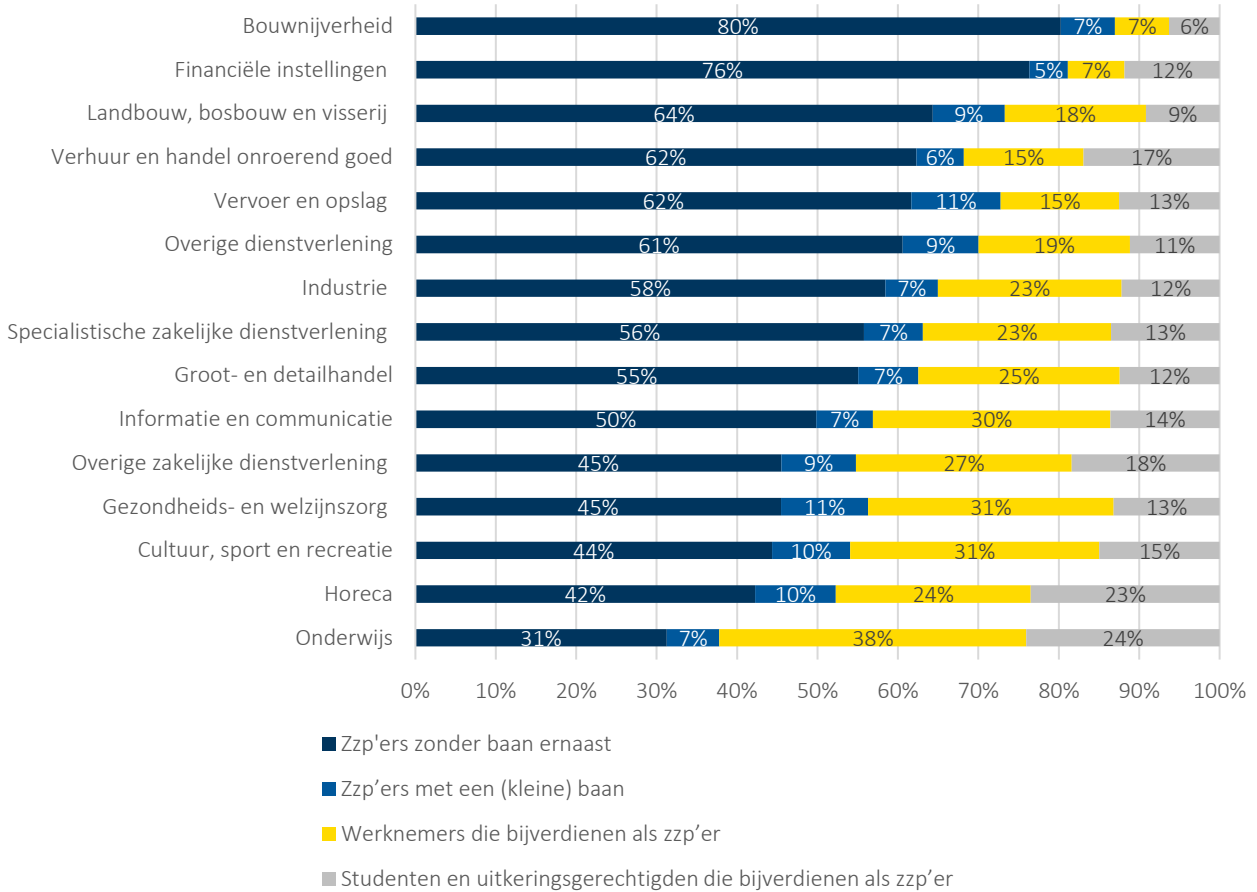
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.27 Het aandeel deeltijd zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus in 2022

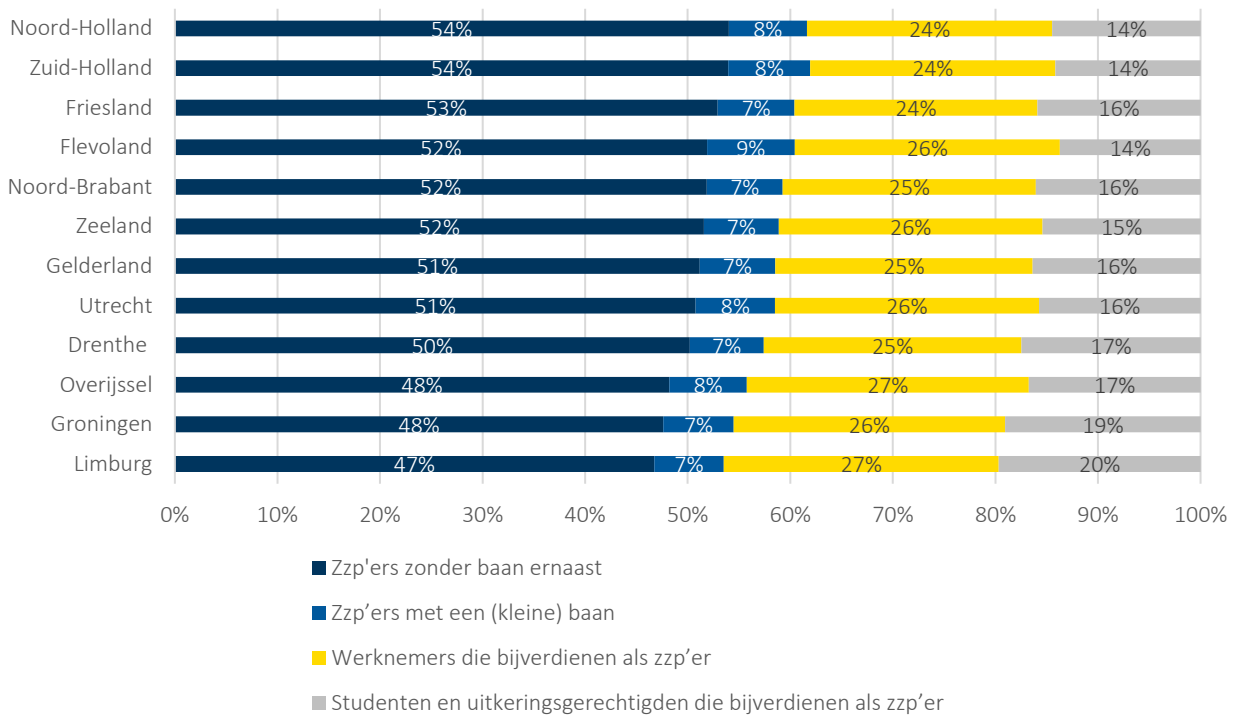
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.28 Het aandeel deeltijd zzp'ers in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.29 Het aandeel deeltijd zzp'ers in verschillende provincies in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.3.4 Arbeidsongeschiktheidsverzekering

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de manieren waarop zzp'ers voorzieningen treffen tegen arbeidsongeschiktheid. De resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op een meerkeuzevraag in de ZEA 2021. De conclusies zijn als volgt:

- De meest voorkomende voorzieningen die worden getroffen zijn spaargeld/beleggingen (ongeveer 30%), een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor het werk als zzp'er (ongeveer 20%) of de waarde van de woning (10%). De meeste zzp'ers geven echter aan dat zij geen voorziening hebben getroffen (bijna 35%). Zie Figuur 3.30.
- De wijze waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid verschilt naar leeftijd. Oudere zzp'ers geven relatief vaak aan dat de waarde van hun woning het risico van arbeidsongeschiktheid dekt; dezelfde leeftijdsgroep geeft ook het minst vaak aan een verzekering voor het werk als zzp'er te hebben afgesloten. Verder geven zzp'ers jonger dan 35 en ouder dan 55 relatief vaker aan dat zij geen voorzieningen hebben getroffen. Zie Figuur 3.31.
- De kans dat een zzp'er geen voorzieningen treft neemt (sterk) af naarmate de zzp'er een hoger opleidingsniveau heeft. Van de zzp'ers die ten hoogste het basisonderwijs, vmbo, mbo 1 of havo-, vwo-onderbouw hebben afgerond geeft de helft aan dat zij geen voorzieningen hebben getroffen. Dit percentage ligt onder zzp'ers met een masterdiploma (of doctorstitel) op ongeveer 20%. Lager opgeleiden hebben met name relatief minder vaak spaargeld en/of beleggingen als voorziening tegen arbeidsongeschiktheid. Dit compenseren zij gedeeltelijk door relatief vaker een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor het werk als zzp'er af te sluiten. Zie Figuur 3.32.
- Uitgesplitst naar type sector is te zien dat zzp'ers relatief vaak gebruikmaken van een arbeidsongeschiktheidsverzekering in de (land)bouw en nijverheidssectoren. Zzp'ers in de (niet-)commerciële dienstverlening hebben relatief vaak spaargeld en/of beleggingen als voorziening tegen arbeidsongeschiktheid. Zzp'ers in de (niet-)commerciële dienstverlening geven ook relatief vaker aan dat zij geen voorzieningen hebben getroffen (ruim 1/3de). Zie Figuur 3.33.
- Er worden nagenoeg geen regionale verschillen gevonden in de voorzieningen die zzp'ers treffen. Het enige opvallende verschil is dat in Noord-Holland en Zuid-Holland relatief weinig zzp'ers een arbeidsongeschiktheidsverzekering hebben afgesloten. Zie Figuur 3.34.

Voorzieningen tegen arbeidsongeschiktheid

Informatie over de wijze waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid is verkregen uit een meerkeuzevraag uit de ZEA 2021.

Meerkeuzevraag uit de Zelfstandigen Enquête Arbeid:

'Welke voorzieningen heeft u voor als u arbeidsongeschikt zou worden?'

Antwoordcategorieën:

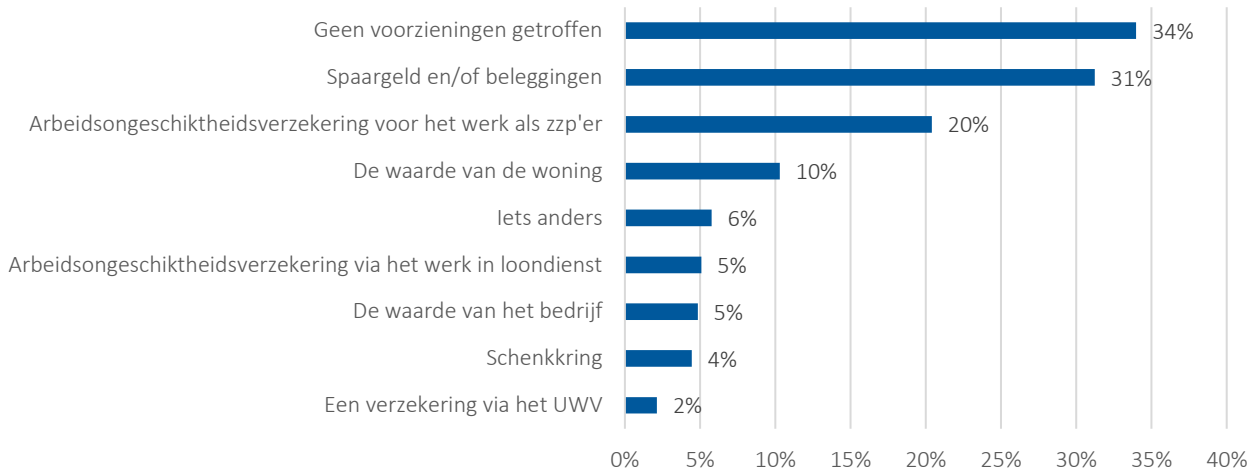
- Arbeidsongeschiktheidsverzekering voor het werk als zzp'er
- Arbeidsongeschiktheidsverzekering voor het werk in loondienst
- Een verzekering via het UWV
- Schenkkring
- Spaargeld en/of beleggingen
- De waarde van het bedrijf
- De waarde van de woning
- Iets anders
- Geen voorzieningen getroffen

ZZP-populatie (ZEA): De zelfstandig ondernemer die:

- Winstaangifte deed voor de inkomstenbelasting (dga's en overige zelfstandigen worden niet meegenomen)
- Een bekende bedrijfstak heeft (SBI-code)
- Ouder is dan 15 jaar
- In Nederland woonachtig is
- Tot een particulier huishouden behoort (geen instelling)

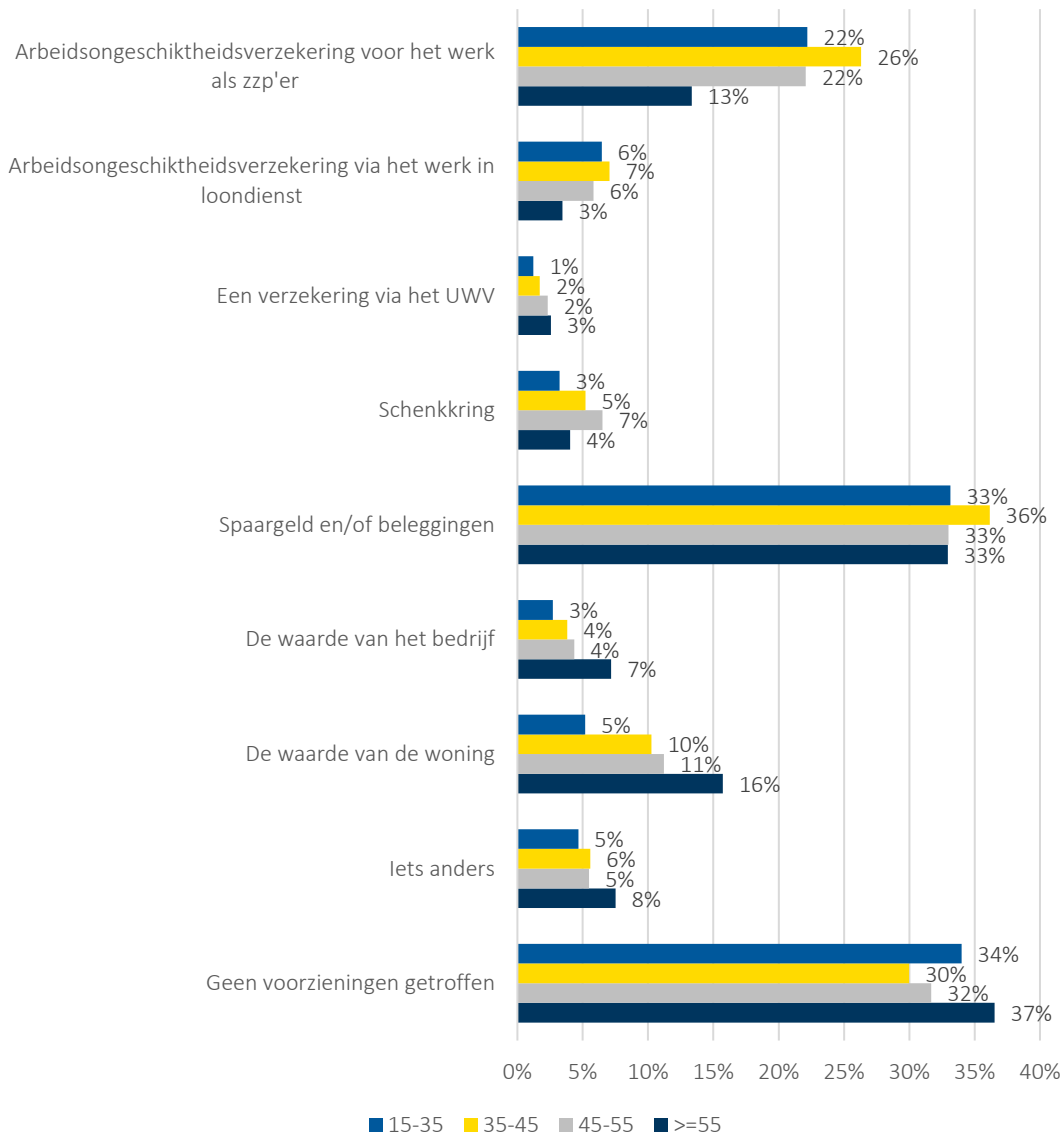
Bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid (TNO, CBS), 2021

Figuur 3.30 Verschillende manieren waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid (ZEA, 2021)

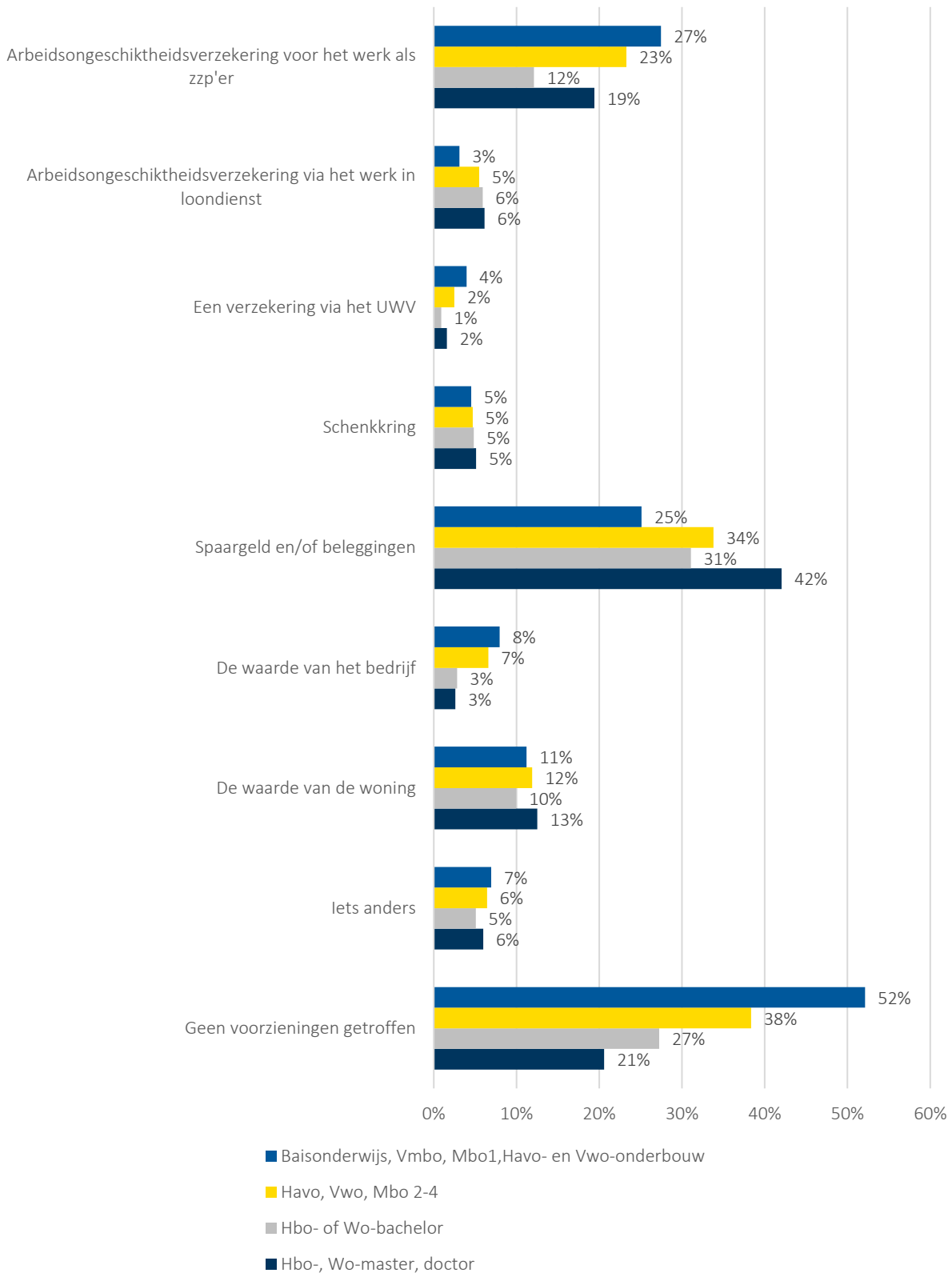
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.31 Verschillende manieren waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid, naar leeftijd (ZEA, 2021)

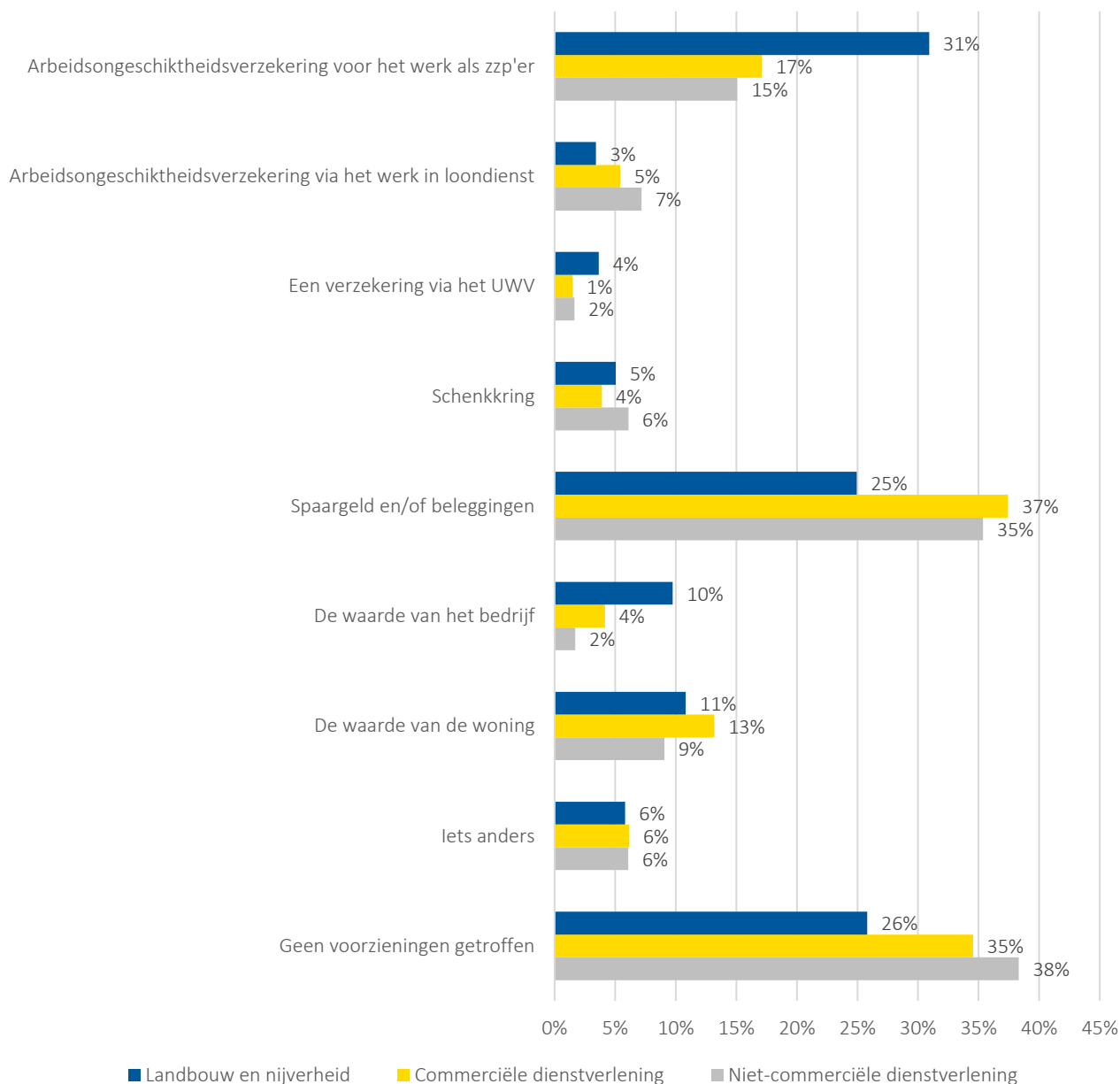
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.32 Verschillende manieren waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid, naar opleidingsniveau (ZEA, 2021)

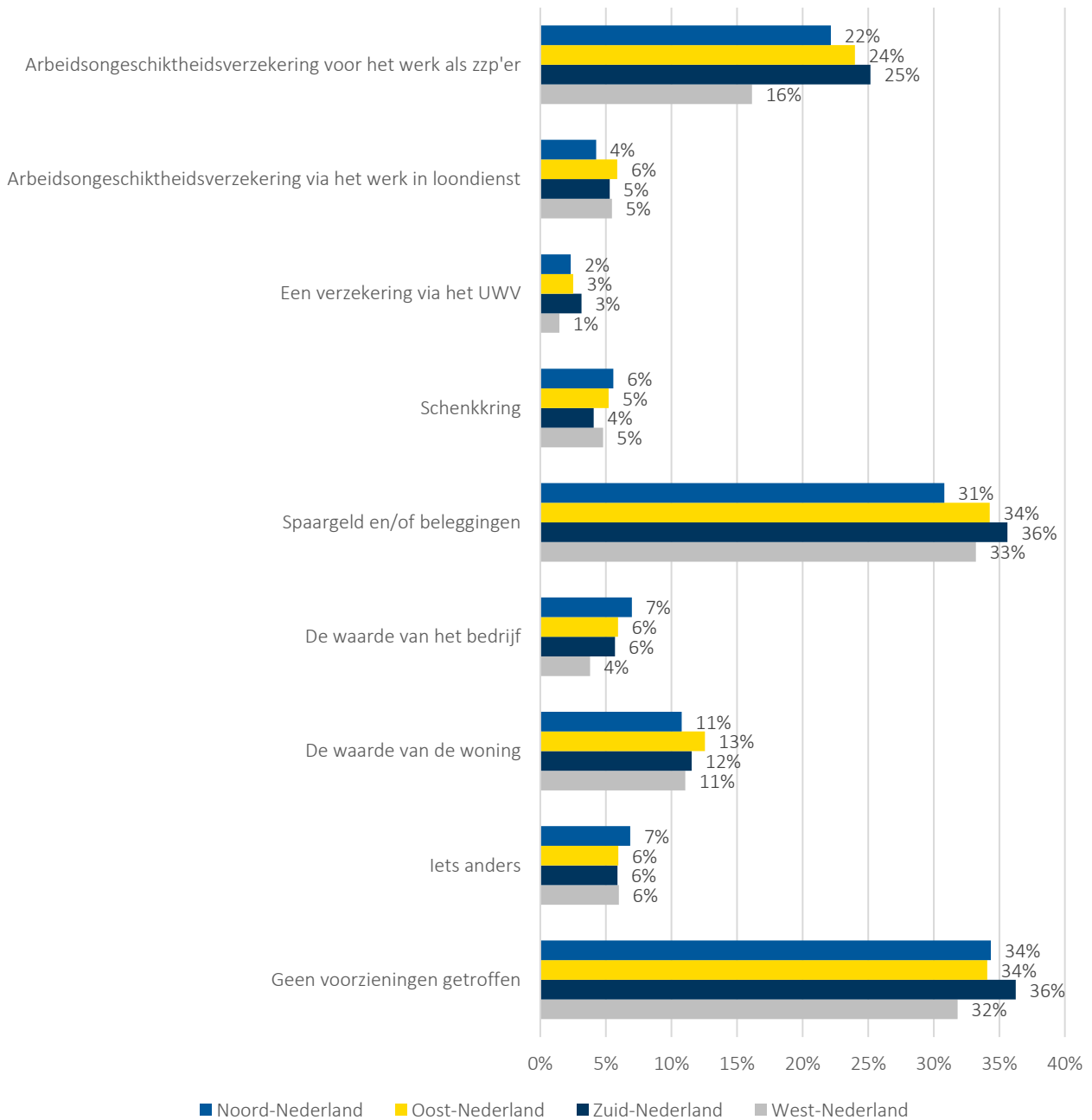
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.33 Verschillende manieren waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid, naar sector (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.34 Verschillende manieren waarop zzp'ers zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid, naar landsdeel (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

3.3.5 Kwetsbare zelfstandigen

Conclusies

In deze paragraaf wordt op verschillende manieren gekeken naar de kwetsbaarheid van zelfstandigen. Zo wordt er ten eerste gekeken naar de **financiële afhankelijkheid** van de zzp'er; kan de zzp'er van zijn eigen inkomen rondkomen (zonder buffers aan te hoeven spreken)? Financiële afhankelijkheid komt voor bij zzp'ers die met hun persoonlijk inkomen niet boven het bijstandsniveau van een alleenstaande uitkomen. Een deel van deze groep zal wel degelijk kunnen rondkomen vanuit andere inkomensbronnen zoals het inkomen van de partner. Desalniettemin is er bij deze groep sprake van een (potentieel) kwetsbare positie in het geval dit inkomen wegvalt en de eigen inkomsten niet (tijdig) kunnen worden verhoogd. De conclusies hierover zijn als volgt:

- Ruim 200.000 zzp'ers in Nederland (21%) hebben een persoonlijk inkomen dat lager ligt dan het bijstandsniveau van een alleenstaande. Zij zouden van alleen hun eigen persoonlijke inkomen niet rond kunnen komen. Zie Tabel 3.9.
- Procentueel komt financiële afhankelijkheid het meest voor bij jongeren tot 25 jaar (32%), gevolgd door 55-66 jarigen (25%). In absolute aantallen vormen de 55-66 jarigen de grootste groep financieel afhankelijke zzp'ers (65.000). Dat jongeren relatief vaker financieel afhankelijk zijn lijkt vrij logisch en zal ook bij jongeren in loondienst voorkomen. De grote groep financieel afhankelijke 55-66 jarigen is wel opvallend. Mogelijk hangt dit samen met het feit dat deze groep relatief vaker parttime werkt. Zie ook Figuur 3.35.
- Het niet kunnen rondkomen van een eigen inkomen geldt voor 43.000 zzp'ers die hoogstens een startkwalificatie bezitten (25% van de groep die hoogstens een startkwalificatie bezit), 80.000 mbo'ers (22% van de mbo'ers) en 77.000 zzp'ers met een hbo- of wo-bachelor (19% van de hoger opgeleiden). Procentueel gezien neemt de financiële afhankelijkheid af met het opleidingsniveau. Zie Figuur 3.36.
- Sectoren met relatief veel zzp'ers die financieel afhankelijk zijn, zijn de overige dienstverlening (48%), cultuur, sport en recreatie (35%), horeca (34%), het onderwijs (33%), en groot- en detailhandel (31%). Zie Figuur 3.37.
- Er zijn kleine regionale verschillen in de financiële afhankelijkheid van zzp'ers. Koplopers zijn Limburg en Groningen met 24%-25% financieel afhankelijke zzp'ers. In absolute aantallen wonen de meeste financieel afhankelijk zzp'ers in Zuid-Holland en Noord-Holland. Zie Figuur 3.38

Een andere vorm van kwetsbaarheid is dat zzp'ers mogelijk te weinig buffers hebben om het eventuele wegvallen van zzp-inkomen op te vangen in het huishouden. Een **financiële buffer van minder dan 6 maanden wordt als problematisch/kwetsbaar aangemerkt**. Wij baseren ons op cijfers vanuit de ZEA. De conclusies zijn als volgt:

- 33% van de steekproef (naar schatting 315.000 zzp'ers) geeft aan niet langer dan 6 maanden te kunnen rondkomen als het zzp-inkomen wegvalt, 26% zou nog 6-24 maanden kunnen rondkomen (naar schatting 250.000 zzp'ers), 27% zou minstens 2 jaar kunnen rondkomen (naar schatting 265.000 zzp'ers) en 15% weet dit niet. Zie Figuur 3.39.
- Er doen zich grote verschillen voor tussen zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus en verschillende leeftijden. Zo geeft 43% van de zzp'ers in de leeftijdscategorie 15-35 jaar aan dat zij niet langer dan 6 maanden zouden kunnen rondkomen, terwijl dit 26% bedraagt voor 55-66 jarigen. Hetzelfde geldt voor 36%-39% van de zzp'ers die maximaal een mbo-4 diploma hebben en voor 22%-32% van de zzp'ers met minimaal een hbo-diploma. Zie Figuur 3.40 en Figuur 3.41.
- Er zijn ook grote verschillen tussen sectoren. Zo kan van de zzp'ers in de sectoren transport en bouw respectievelijk 43% en 41% niet langer dan 6 maanden rondkomen, terwijl dit in de sectoren landbouw, specialistische zakelijke dienstverlening, en informatie en communicatie respectievelijk 20%, 26% en 27% is. Zie Figuur 3.42.

Waar de ZEA op zelfrapportage is gebaseerd, heeft het CBS de financiële kwetsbaarheid van zelfstandigen onderzocht op basis van administratieve databronnen. Zij hebben gekeken **in hoeverre een fictieve inkomensdaling van zelfstandigen kan worden opgevangen met de resterende beschikbare financiële middelen van het huishouden** waartoe de zelfstandige behoort. Het CBS simuleert hoeveel maanden inkomensderving een huishouden kan opvangen voordat men onder de minimumloongrens uitkomt. Daarbij wordt uitgegaan van de resterende inkomensbronnen van een huishouden en een uitgavenpatroon op het bestaansminimum. De resultaten zijn daarom vooral indicatief voor de omvang van de financiële buffers in relatie tot het (resterende) (huishoud)inkomen. De conclusies van deze studie zijn als volgt:

- In het geval dat het zelfstandigeninkomen van een zzp'er wegvalt kan ongeveer 20% van de (huishoudens van) zzp'ers niet langer dan 3 maanden rondkomen. Bijna 35% van de zzp'ers kan niet langer dan 1 jaar inkomensderving opvangen. Zie Figuur 3.43.
- Net als uit de ZEA komt er uit de CBS-simulatie naar voren dat zzp'ers in de bouw en vervoer en opslag minder buffers hebben. Iets meer dan de helft van de zzp'ers in deze sectoren kan geen volledig jaar inkomensderving opvangen. In sectoren als de landbouw, financiële dienstverlening en zorg kan ongeveer een kwart van de zzp'ers het geen volledig jaar volhouden. Zie Figuur 3.44.
- Uit de CBS-simulatie blijkt (net als uit de ZEA) dat zzp'ers met een leeftijd tussen de 45-65 jaar en 65-plussers meer buffers hebben en een inkomensderving relatief langer kunnen opvangen. Zie Figuur 3.45.
- Het aantal maanden dat zzp'ers kunnen rondkomen na inkomensderving ligt wat hoger in de CBS-simulatie. Dit kan verklaard worden doordat het CBS geen rekening houdt met het uitgavenpatroon van de zzp'ers. Het CBS gaat er namelijk vanuit dat iemand zijn uitgaven kan terugbrengen tot het bestaansminimum. Dit zal, zeker op de korte termijn, lang niet altijd mogelijk zijn.

Financiële kwetsbaarheid: financiële afhankelijkheid

Iemand wordt als financieel afhankelijk (kwetsbaar) beschouwd als hij of zij "niet kan rondkomen van het eigen inkomen".

Variabele uit de Inkomensstatistiek:

Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit

ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdinkomen.

sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

Bron: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Categorieën:

- Financieel afhankelijk
- Financieel onafhankelijk

Financiële kwetsbaarheid: financiële buffers

Een zzp'er wordt als financieel kwetsbaar gezien als het huishouden van de zzp'er niet langer dan 6 maanden kan rondkomen indien hij of zij (tijdelijk) geen inkomen zou verdienen.

Vraag uit de Zelfstandigen Enquête Arbeid:

"Stel dat het inkomen uit uw onderneming helemaal weg zou vallen. Bijvoorbeeld omdat u tijdelijk geen opdrachten heeft of om een andere reden niet kunt werken. Hoe lang zou uw huishouden dan nog rondkomen?"

Categorieën:

- Minder dan 1 maand
- 1 tot 3 maanden
- 3 tot 6 maanden
- 6 maanden tot 1 jaar
- 1 tot 2 jaar
- 2 tot 5 jaar
- 5 jaar of langer
- Weet ik niet

ZZP-Populatie: De zelfstandig ondernemer die:

- Winstaanfigte deed voor de inkomstenbelasting (Dga's en overige zelfstandigen worden niet meegenomen)
- Een bekende bedrijfstak heeft (SBI-code)
- Ouder is dan 15 jaar
- In Nederland woonachtig is
- Tot een particulier huishouden behoort (geen instelling)

Bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid (TNO, CBS), 2021

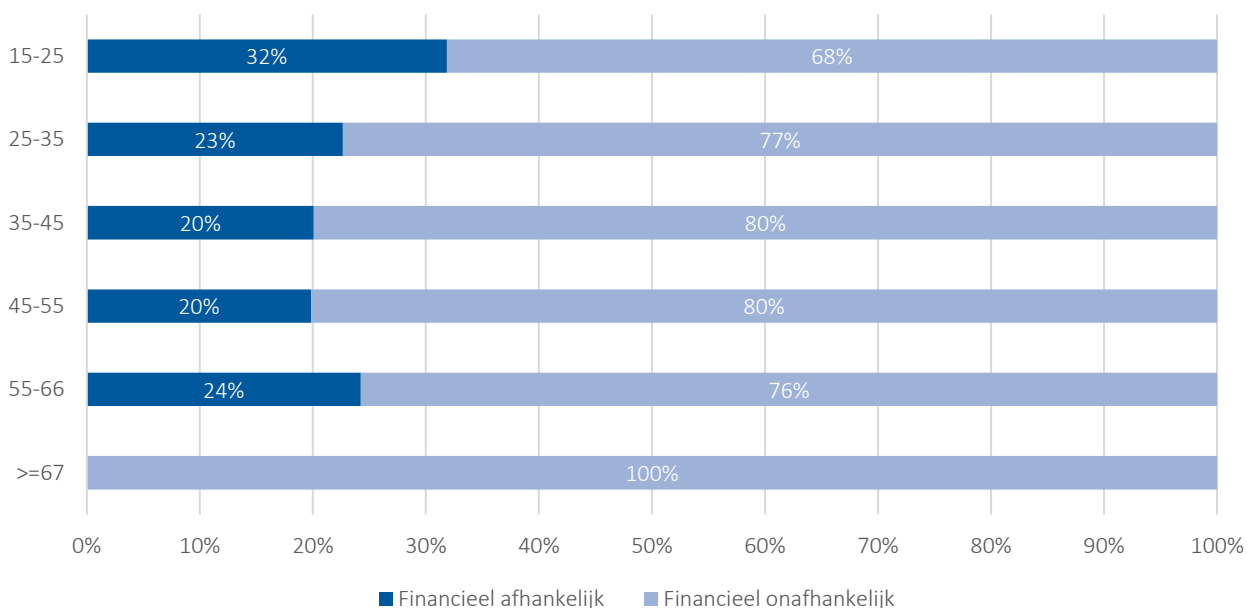
Tabel 3.9 Financiële (on)afhankelijkheid van zzp'ers

Financiële afhankelijkheid	Totaal aantal zzp'ers	Aandeel
Financieel afhankelijk	222.540	21%
Financieel onafhankelijk	824.193	79%
Totaal	1.046.733	100%

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Toelichting: Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

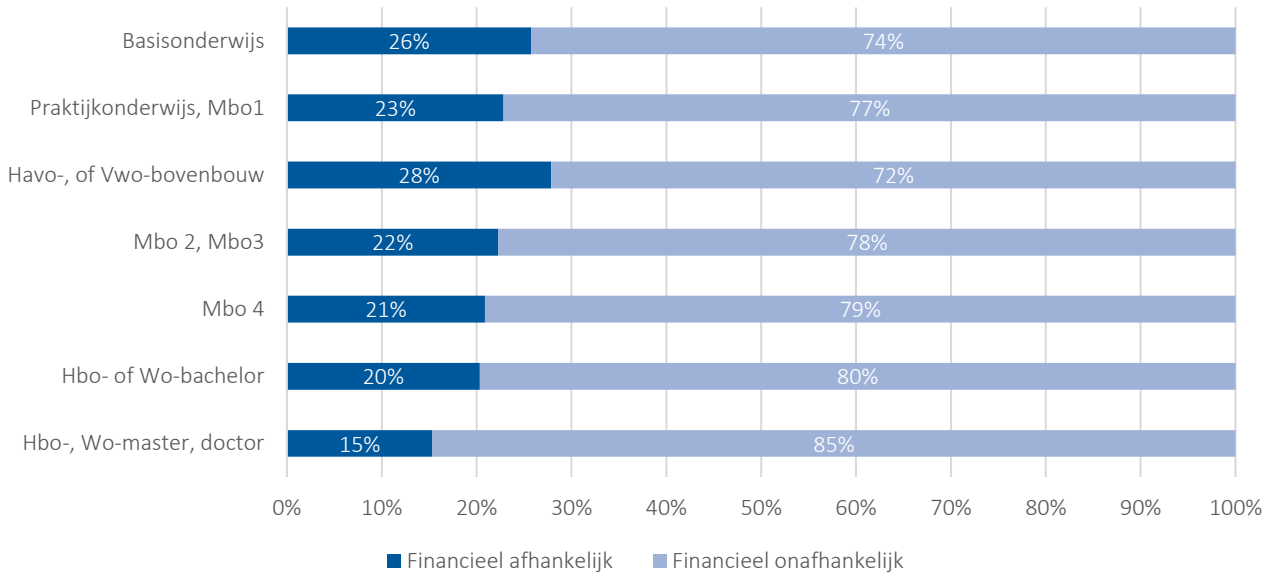
Figuur 3.35 Financiële (on)afhankelijkheid van zzp'ers, naar leeftijdscategorieën in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Toelichting: Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

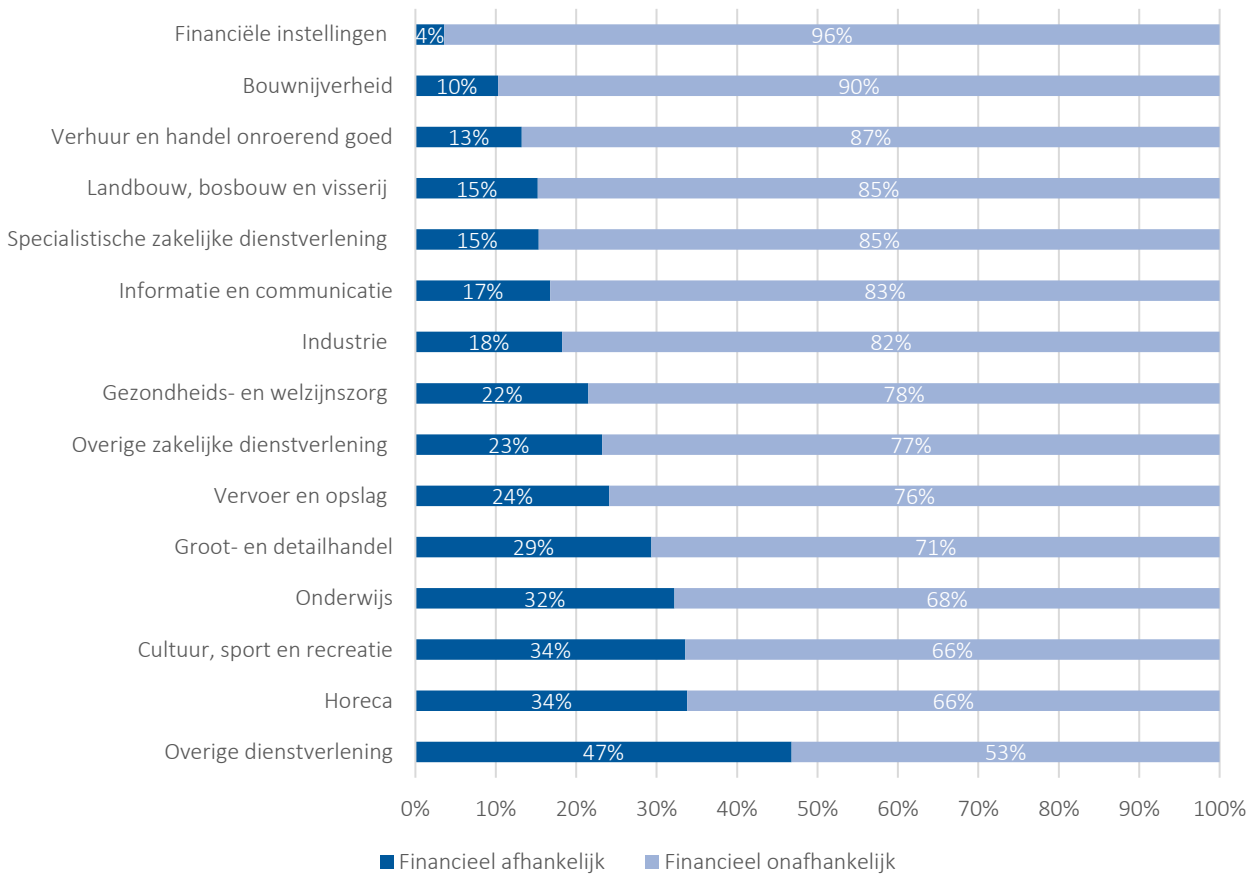
Figuur 3.36 Financiële (on)afhankelijkheid van zzp'ers, naar opleidingsniveau, in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Toelichting: Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

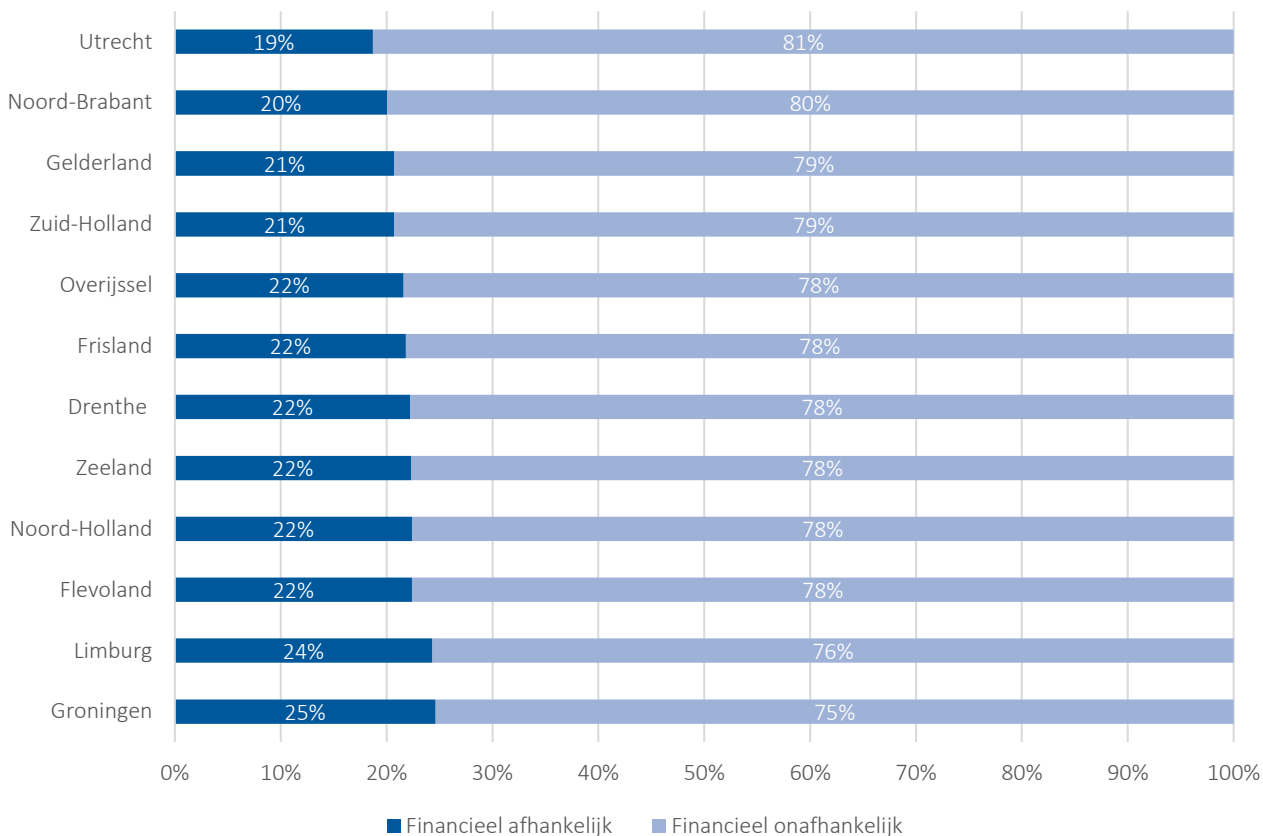
Figuur 3.37 Financiële (on)afhankelijkheid van zzp'ers, naar verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Toelichting: Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

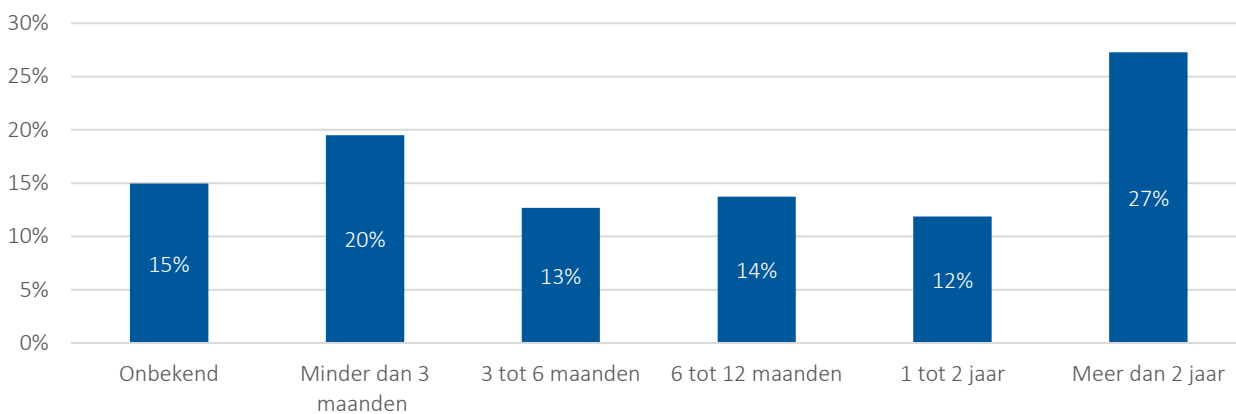
Figuur 3.38 Financiële (on)afhankelijkheid van zzp'ers, naar provincie in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Toelichting: Iemand wordt als financieel afhankelijk aangemerkt indien het individuele netto inkomen uit arbeid en eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen (gebaseerd op vroegere arbeid) lager is dan het bijstandsniveau voor een alleenstaande.

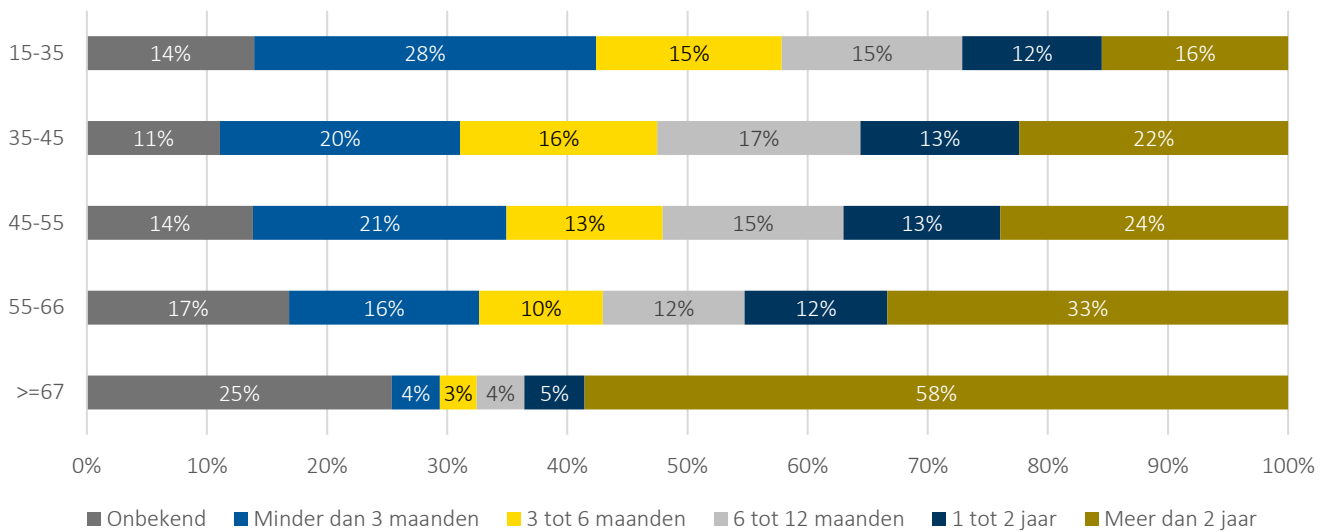
Figuur 3.39 Het aantal maanden dat het huishouden kan rondkomen indien het zzp-inkomen wegvalt (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Opmerking: De categorie "onbekend" betekent in dit geval dat men de vraag in de enquête niet heeft beantwoord.

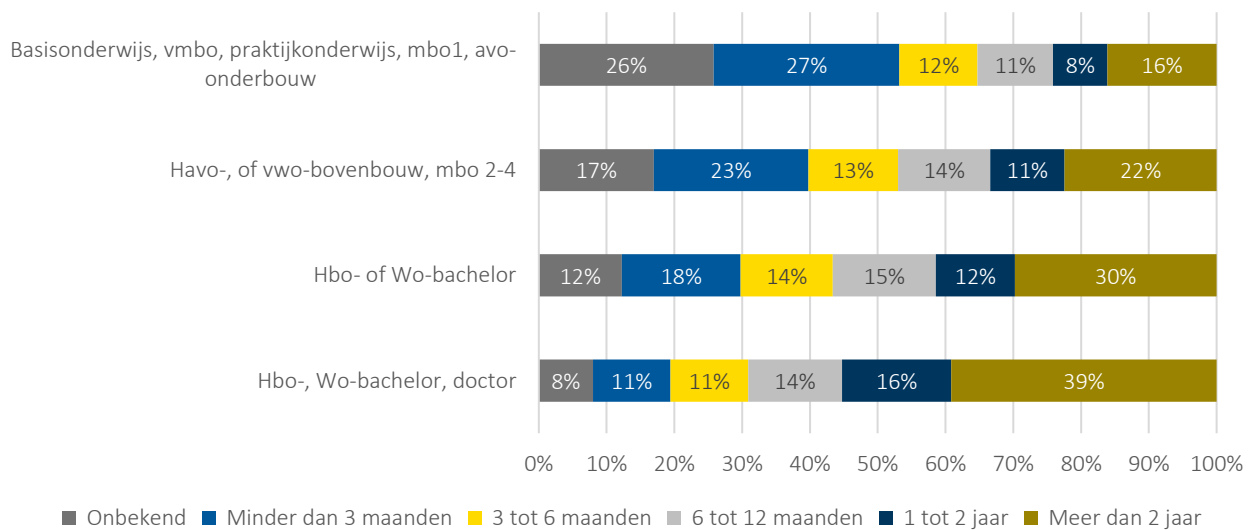
Figuur 3.40 Het aantal maanden dat het huishouden kan rondkomen indien het zzp-inkomen wegvalt, voor zzp'ers in verschillende leeftijdscategorieën (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Opmerking: De categorie "onbekend" betekent in dit geval dat men de vraag in de enquête niet heeft beantwoord.

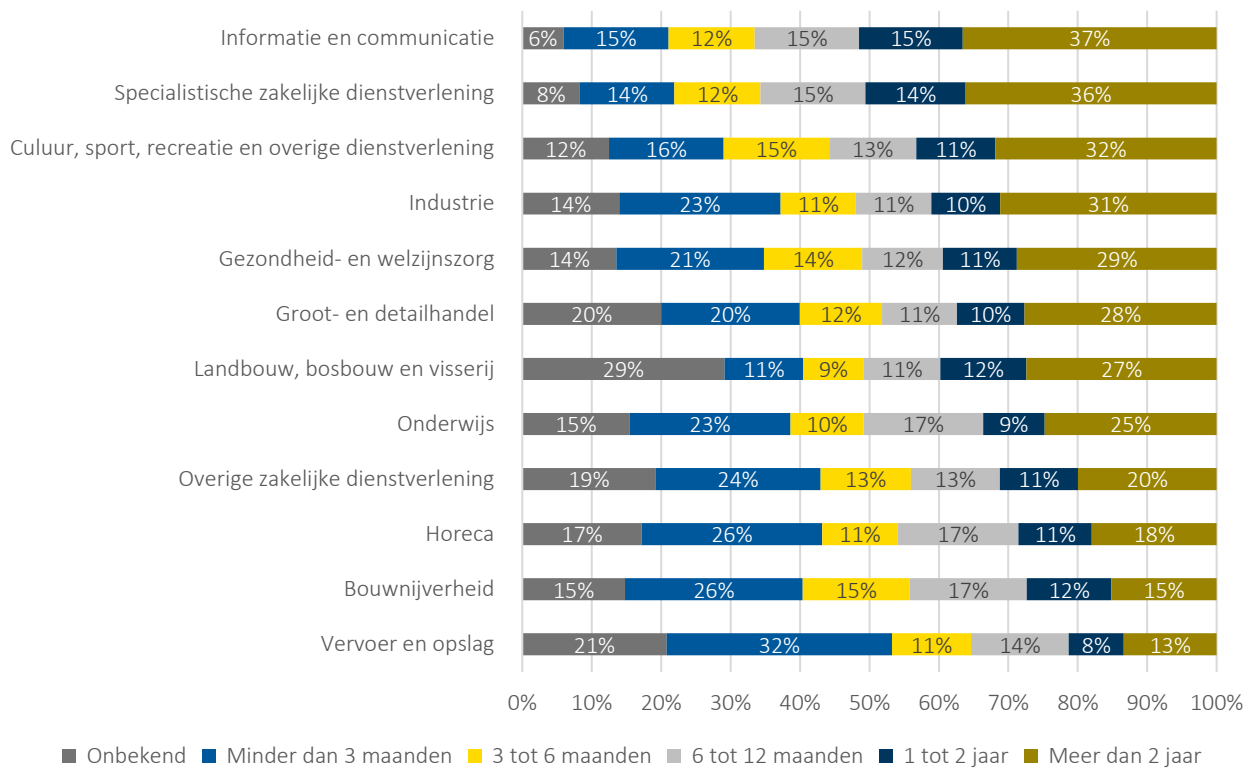
Figuur 3.41 Het aantal maanden dat het huishouden kan rondkomen indien het zzp-inkomen wegvalt, voor zzp'ers met verschillende opleidingsniveaus (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Opmerking: De categorie "onbekend" betekent in dit geval dat men de vraag in de enquête niet heeft beantwoord.

Figuur 3.42 Het aantal maanden dat het huishouden kan rondkomen indien het zzp-inkomen wegvalt, voor zzp'ers in verschillende sectoren (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Opmerking: De categorie "onbekend" betekent in dit geval dat men de vraag in de enquête niet heeft beantwoord.

CBS-studie waarin de financiële kwetsbaarheid van zelfstandigen wordt gesimuleerd

Het CBS heeft op basis van jaargegevens van het Integrale Inkomens- en Vermogenssysteem onderzocht in hoeverre een fictieve inkomensdaling van zelfstandigen kan worden opgevangen met de resterende beschikbare financiële middelen van het huishouden waartoe de zelfstandige behoort. Voor iedere zelfstandige in Nederland is op basis van het inkomen in 2018 onderzocht *hoeveel maanden het duurt* alvorens de financiële middelen van het bijbehorende huishouden onder een gestelde ondergrens zakken indien het zelfstandigeninkomen wegvalt. Er wordt daarbij gebruikgemaakt van een verondersteld “maandinkomen”, een “inkomensbuffer”, een “vermogensbuffer” en een “ondergrens”.

Maandinkomen: het jaarinkomen van zelfstandigen bestaat uit de winst uit onderneming van de zelfstandig ondernemer, het resultaat uit overige werkzaamheden van de overige zelfstandigen en het loon dat een dga ontvangt. Het gaat hier om bruto bedragen. Het maandinkomen is gelijkgesteld aan een twaalfde deel van het jaarinkomen, waarbij negatieve jaarinkomens op nul zijn gezet. Voor een huishouden met meerdere zelfstandigen geldt dat de inkomensderving de som is van alle dervingen van zelfstandigeninkomens binnen een huishouden.

Inkomensbuffer: de inkomensbuffer bestaat uit andere bruto-inkomsten van de zelfstandige zelf en/of van de andere leden van het huishouden. Het bruto huishoudensinkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, inkomen uit vermogen, uitkering inkomensverzekeringen, uitkering sociale voorzieningen en ontvangen “gebonden” overdrachten (zoals huurtoeslag en zorgtoeslag).

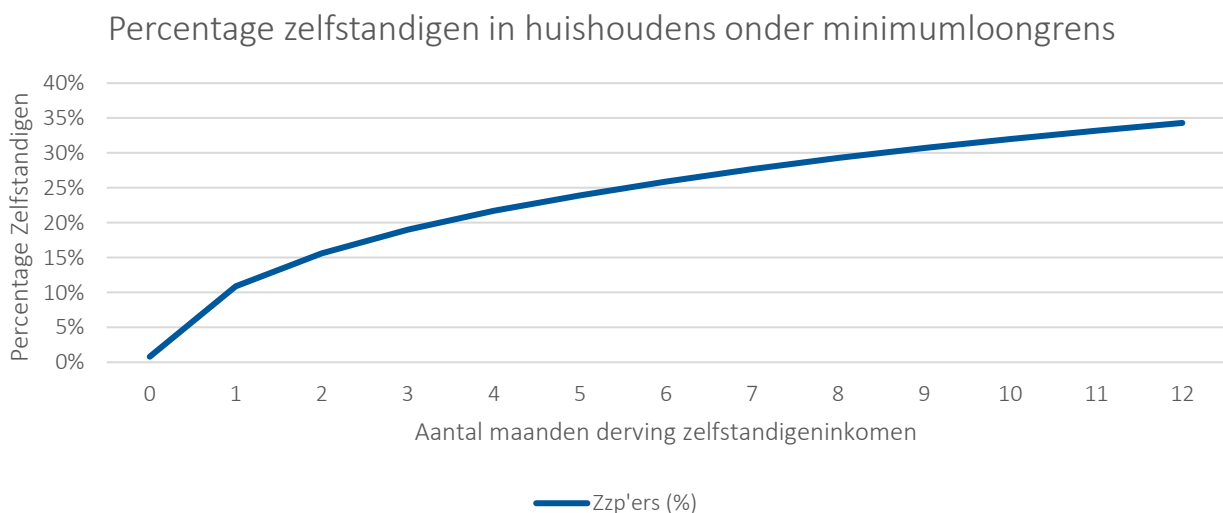
Vermogensbuffer: de eventuele vermogensbuffer is het vrij opneembare vermogen van het bijbehorende huishouden op peildatum 1-1-2018. Het betreft de direct beschikbare liquide middelen, te weten het geld op lopende rekeningen en spaarrekeningen, en de aandelen. Middelen die niet direct beschikbaar zijn, zoals onroerend en roerend goed zijn niet meegeteld. Het vermogen op de peildatum is indicatief verondersteld voor 2018.

De ondergrens: De gestelde ondergrens voor een alleenstaande is het bruto minimumjaarloon. Het minimumloon ziet op werknemers in loondienst. Om tot een “minimumloon” voor zelfstandigen te komen worden de door de werkgever betaalde premies inkomensverzekeringen bij het bruto minimumloon opgeteld. Dit is berekend als het gemiddelde van het geldende wettelijke minimumloon op 1 januari en 1 juli 2018, voor een 21-jarige, inclusief vakantiegeld en werkgeverslasten en komt neer op een bedrag van 25.332,19 euro.

De simulatie kent twee stappen. Eerst wordt gekeken of het resterend huishoudensinkomen boven de ondergrens uitkomt in welk geval het huishouden niet door de financiële buffers raakt. Komt het huishoudensinkomen onder deze inkomensgrens uit wordt berekend hoeveel maanden het duurt voordat een eventuele vermogensbuffer op is. Zodra een eventuele vermogensbuffer op is komt de zelfstandige uit onder de ondergrens. In deze studie wordt verondersteld dat iemand zijn uitgaven (direct) aanpast aan het bestaansminimum.

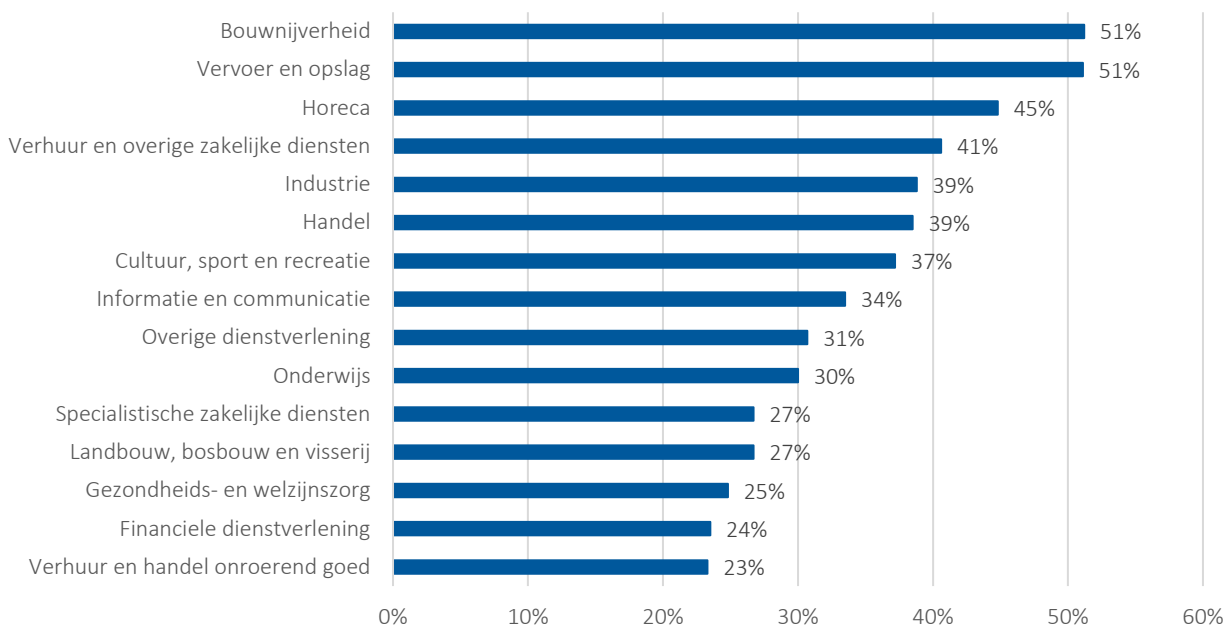
Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/28/het-effect-van-het-wegvallen-van-het-zelfstandigeninkomen>

Figuur 3.43 Percentage zzp'ers in huishoudens onder minimumloongrens

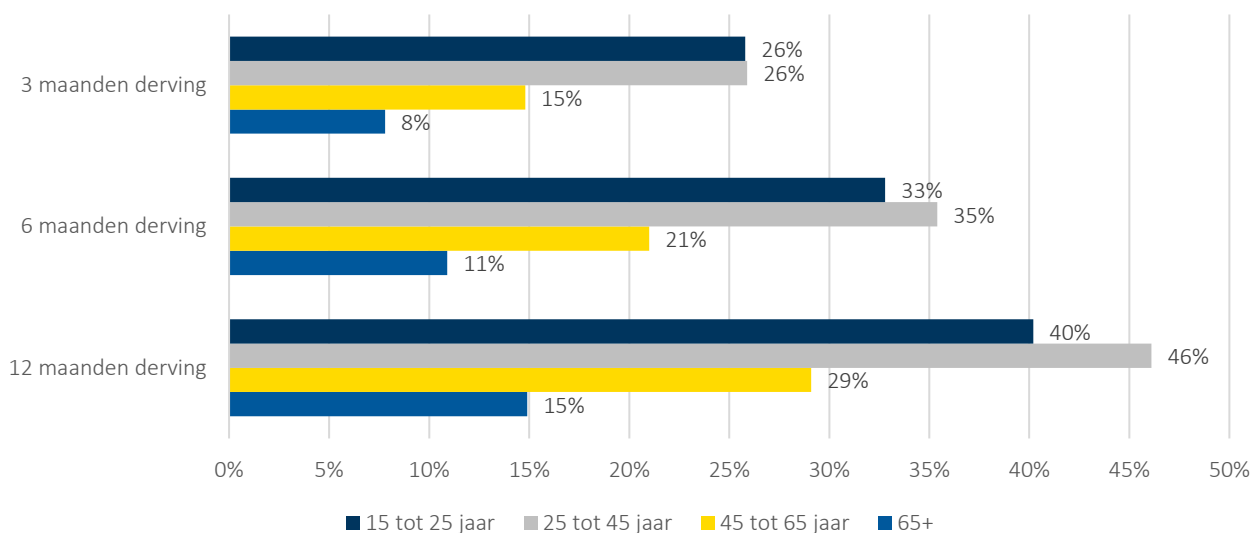
Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/28/tabellen-simulatie-inkomensdaling-zelfstandigen>

Figuur 3.44 Percentage zzp'ers dat onder de minimumloongrens uitkomt na 1 jaar inkomensderving, naar sector

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/28/tabellen-simulatie-inkomensdaling-zelfstandigen>

Figuur 3.45 Percentage zzp'ers dat onder de minimumloongrens uitkomt na 3, 6 en 12 maanden inkomensderving, naar leeftijd

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/28/tabellen-simulatie-inkomensdaling-zelfstandigen>

3.4 ZZZ'ERS DIE ZICH LATEN BEMIDDELEN DOOR EEN INTERMEDIAR OF PLATFORM

Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de (kenmerken van de) zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair of die werken via een platform. Er is daarbij afzonderlijk gekeken naar de zzz'ers die zich laten bemiddelen door intermediairs of door platforms, en een vergelijk gemaakt met de totale groep zzz'ers (uit de ZEA) om dit in perspectief te plaatsen. De conclusies zijn als volgt:

- Zzz'ers die gebruikmaken van een platform zijn over het algemeen een stuk jonger dan de gemiddelde zzz'er, en ook jonger dan de zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair. De zzz'ers die zich laten bemiddelen hebben relatief vaak een leeftijd in de categorie 45-55 jaar. Zie ook Figuur 3.46.
- Zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair zijn relatief vaker hoger opgeleid dan platform zzz'ers en ook dan de gemiddelde zzz'er in Nederland. Zie ook Figuur 3.47.
- Relatief veel mannen maken gebruik van intermediairs (68%) of platforms (74%). Dit is iets meer dan in de totale populatie zzz'ers, waarvan 63% man is. Zie Figuur 3.48.
- Waar 23% van de zzz'ers in Nederland een (kind van een) migrant is, is dit 41% van de zzz'ers die gebruikmaken van een platform en 31% van de zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair. Zie ook Figuur 3.49. Figuur 3.50 geeft vervolgens meer zicht op de herkomstlanden van de verschillende groepen zzz'ers.
- Zzz'ers in Noord-Holland en Zuid-Holland maken relatief vaak gebruik van intermediairs of platforms. Zie Figuur 3.51.
- Er wordt relatief veel gebruikgemaakt van intermediairs in de sectoren zakelijke en financiële dienstverlening en informatie en communicatie. Ruim de helft van de zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair is in deze sectoren werkzaam. Zzz'ers die gebruikmaken van een platform zijn daarentegen relatief vaak werkzaam in de handel, vervoer en opslag, de horeca en ook in de informatie en communicatie. Zie Figuur 3.52.
- Zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair komen relatief vaak voor in de hoogste inkomensklassen. Zo heeft 57% van deze groep een inkomen boven de €50.000, terwijl dit aandeel in de totale groep zzz'ers 30% bedraagt. Daarentegen hebben zzz'ers die gebruikmaken van een platform relatief vaak een wat lager inkomen. Van hen heeft 52% een inkomen onder de €30.000, dat is meer dan in de totale groep zzz'ers (44%). Zie Figuur 3.53.
- Financiële onafhankelijkheid, waarbij het persoonlijk inkomen genoeg is om te voorzien in de eerste levensbehoeften, komt veelvuldig voor bij de door een intermediair bemiddelde zzz'ers (92%). Zzz'ers die werken via platforms zijn in 80% van de gevallen financieel onafhankelijk, net iets onder het gemiddelde in Nederland (82%). Zie Figuur 3.54.
- De helft van de zzz'ers die gebruikmaken van een platform geeft aan niet langer dan 6 maanden te kunnen rondkomen indien hun zzz-inkomen wegvalt, een kwart (24%) denkt dat dit ongeveer 6-24 maanden zal duren. Hiermee wijkt deze groep af van de totale populatie zzz'ers en de zzz'ers die zich laten bemiddelen door een intermediair. Deze groepen hebben over het algemeen meer financiële buffers. Zie Figuur 3.55.

Bemiddelde zzz'ers

Bemiddelde zzz'ers zijn zzz'ers die aangeven aan klanten of opdrachtgevers te komen via digitale platforms en/of intermediairs.

Meerkeuzevraag uit de Zelfstandigen Enquête Arbeid:

"Hoe komt u aan uw klanten of opdrachtgevers?"

Antwoordcategorieën:

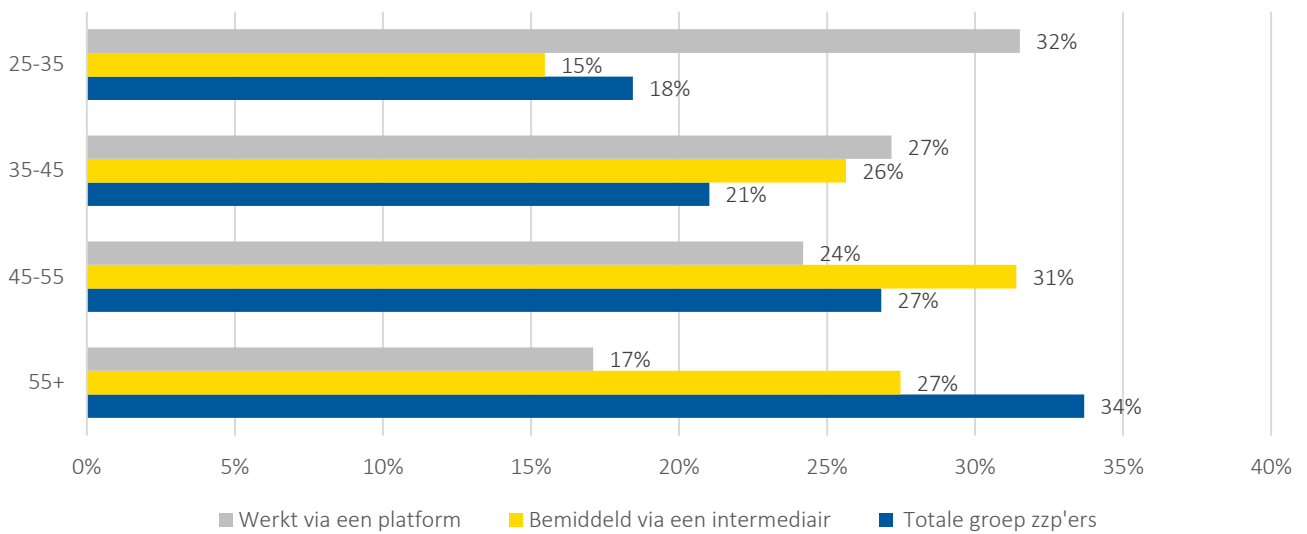
- Digitale platforms, zoals Werkspot, Freelancer.nl of Uber
- Social media, zoals Facebook, LinkedIn of Twitter
- Eigen website
- Advertenties op internet of andere media
- Mijn directe netwerk
- Netwerkbijeenkomsten
- Intermediairs (bijv. detachingsbureaus)
- Andere zelfstandigen
- Eerdere of huidige kanten
- Anders (open vraag)

ZZP-populatie (ZEA): De zelfstandig ondernemer die:

- Winstaangifte deed voor de inkomstenbelasting (dga's en overige zelfstandigen worden niet meegenomen)
- Een bekende bedrijfstak heeft (SBI-code)
- Ouder is dan 15 jaar
- In Nederland woonachtig is
- Tot een particulier huishouden behoort (geen instelling)

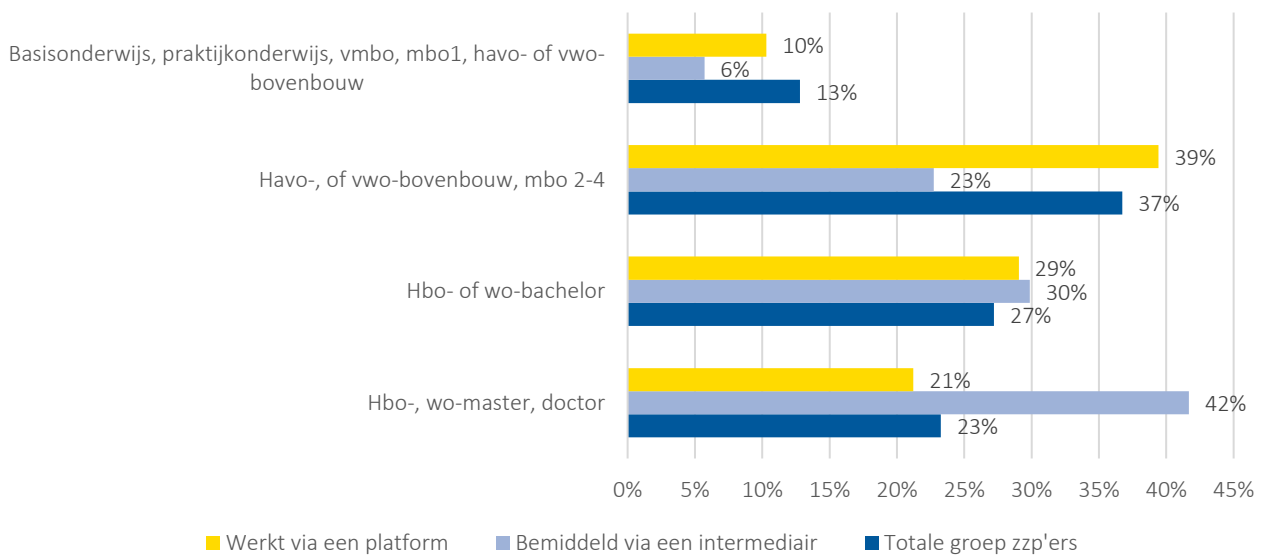
Bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid (TNO, CBS), 2021

Figuur 3.46 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers over verschillende leeftijdscategorieën (ZEA, 2021)

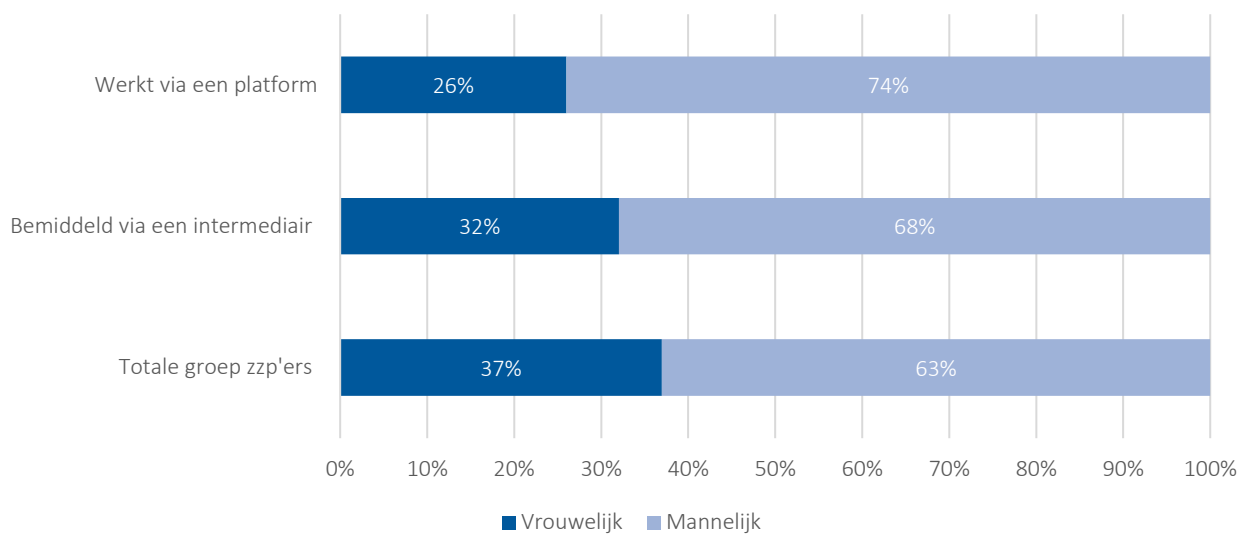
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.47 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers naar opleidingsniveau (ZEA, 2021)

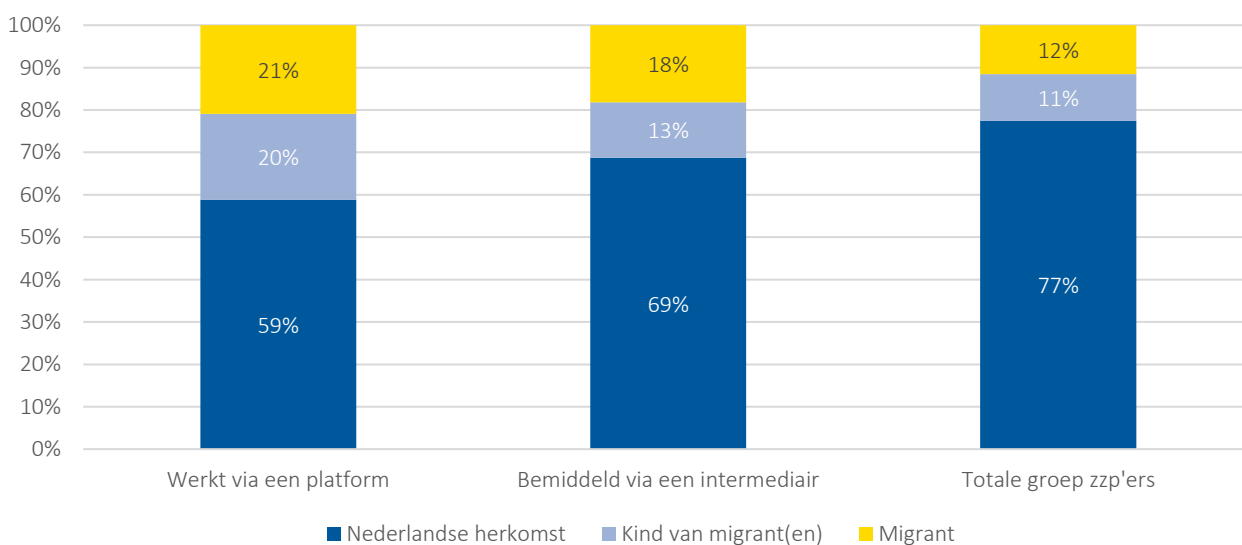
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.48 Aandeel mannen en vrouwen in de groep bemiddelde zzp'ers en de totale groep zzp'ers (ZEA, 2021)

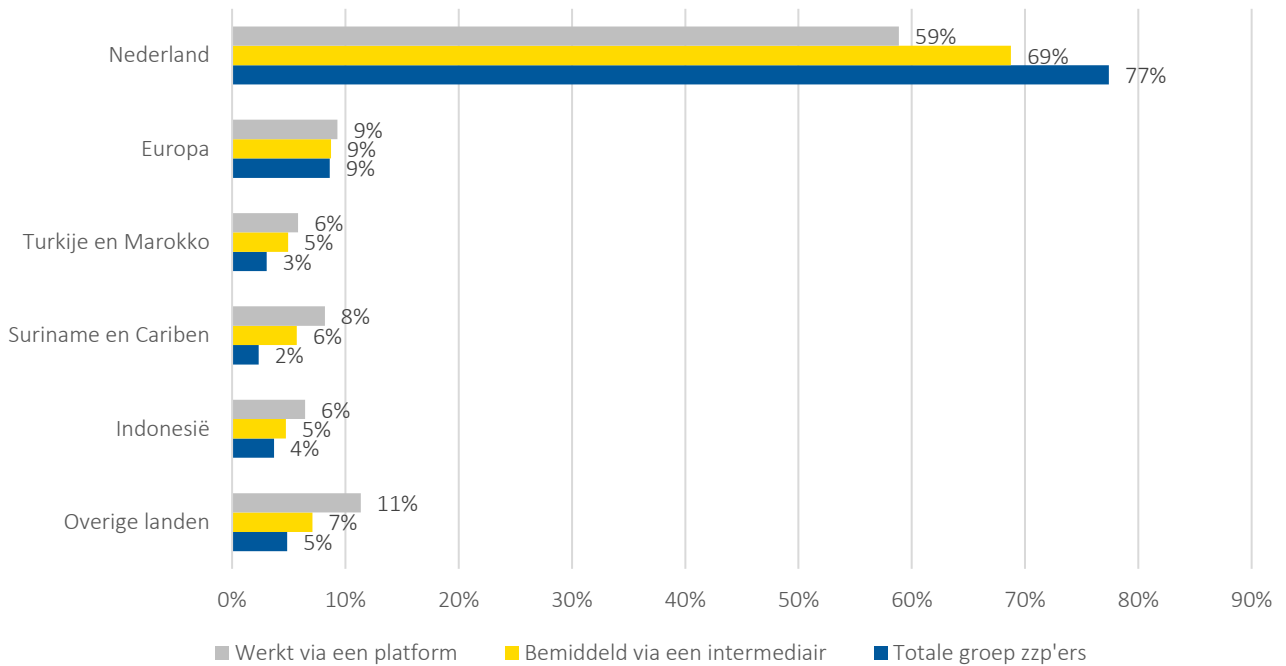
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.49 Aandeel migratieachtergrond in de groep bemiddelde zzp'ers en de totale groep zzp'ers (ZEA, 2021)

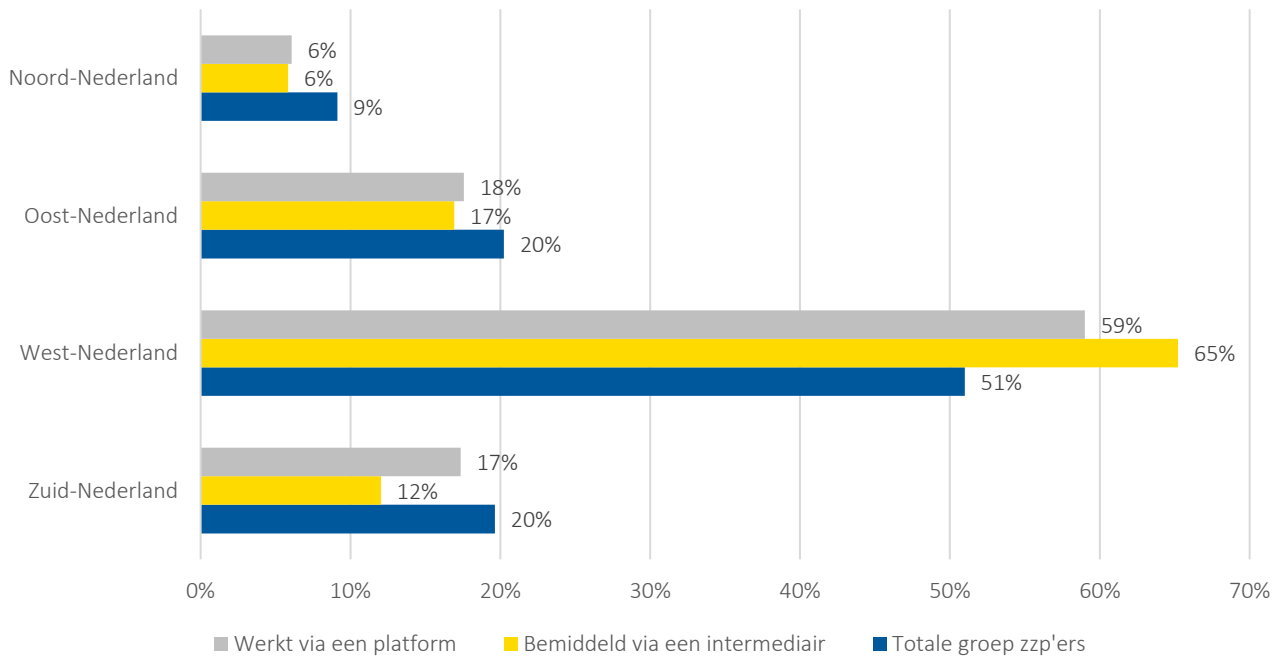
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.50 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers naar de herkomstlanden van zzp'ers (ZEA, 2021)

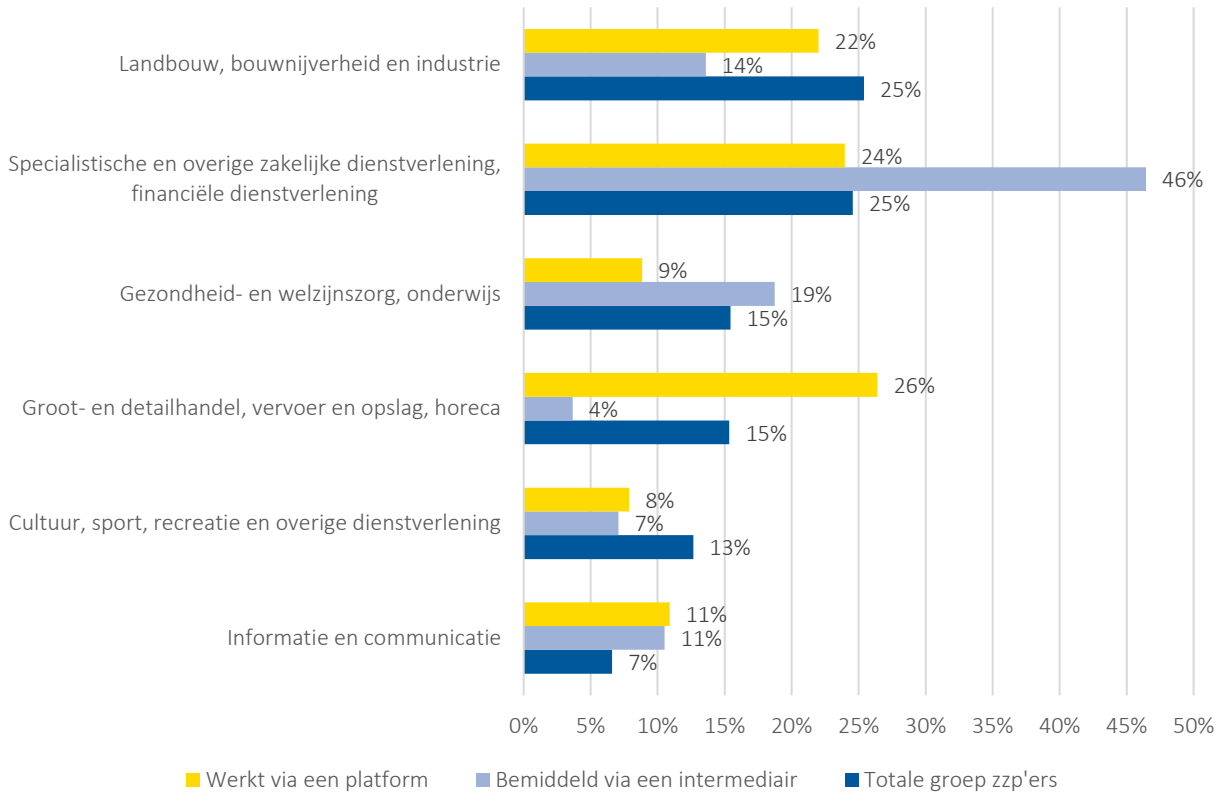
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.51 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers naar het landsdeel (ZEA, 2021)

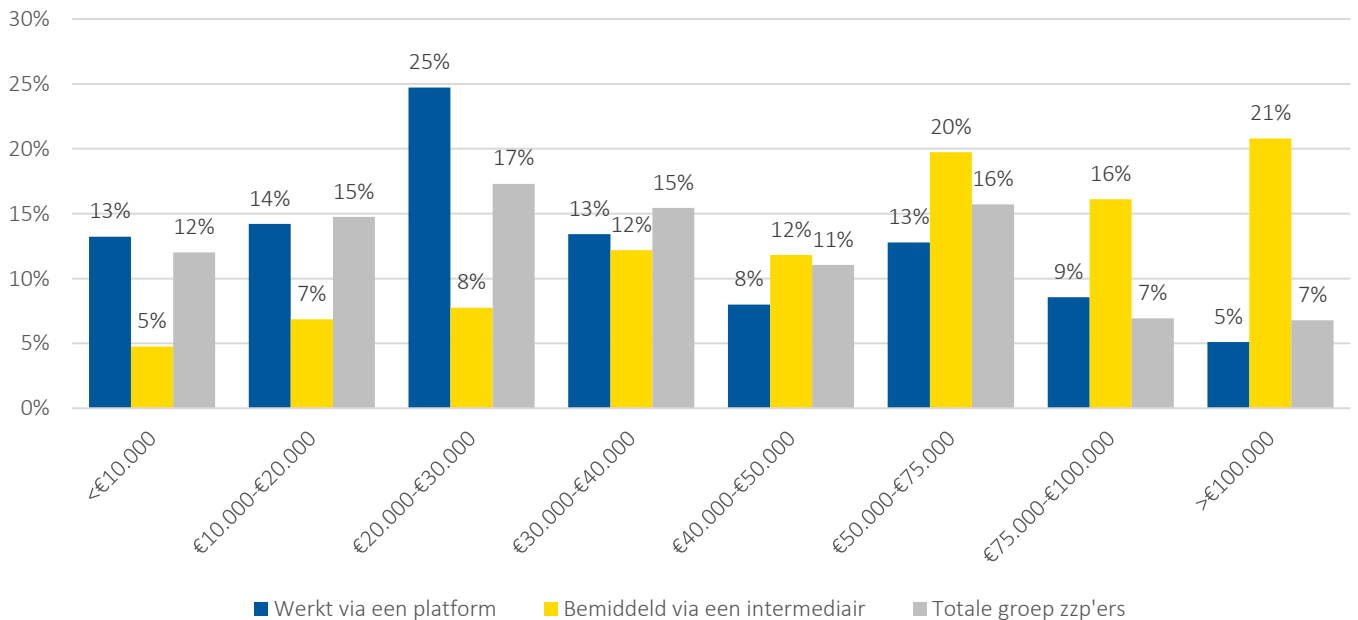
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.52 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers naar verschillende sectoren (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

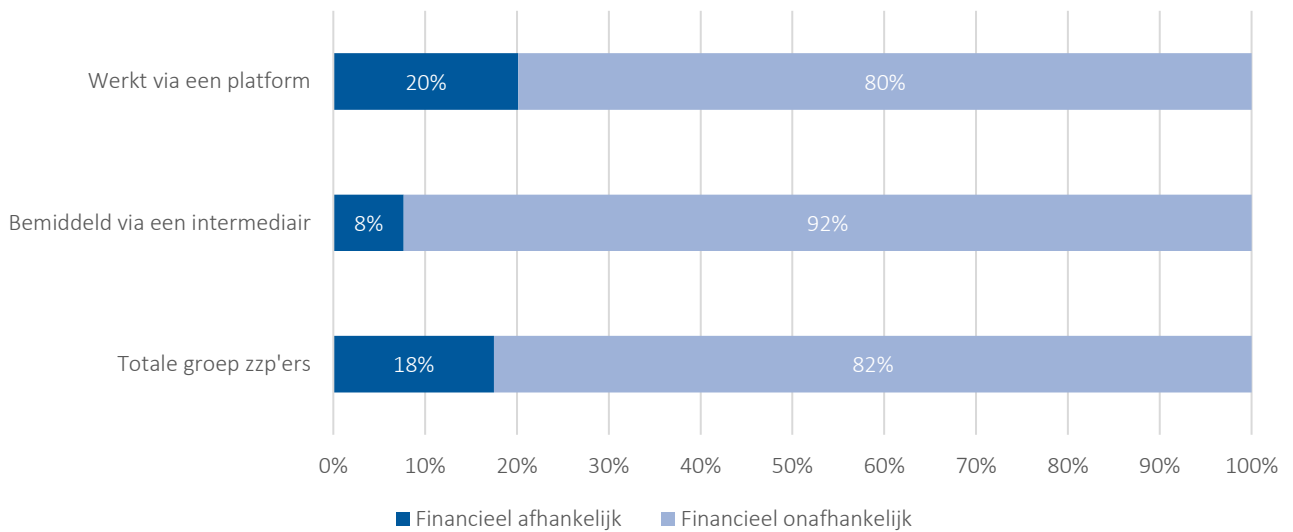
Figuur 3.53 Verdeling van bemiddelde zzp'ers en totale groep zzp'ers over verschillende inkomensklassen (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

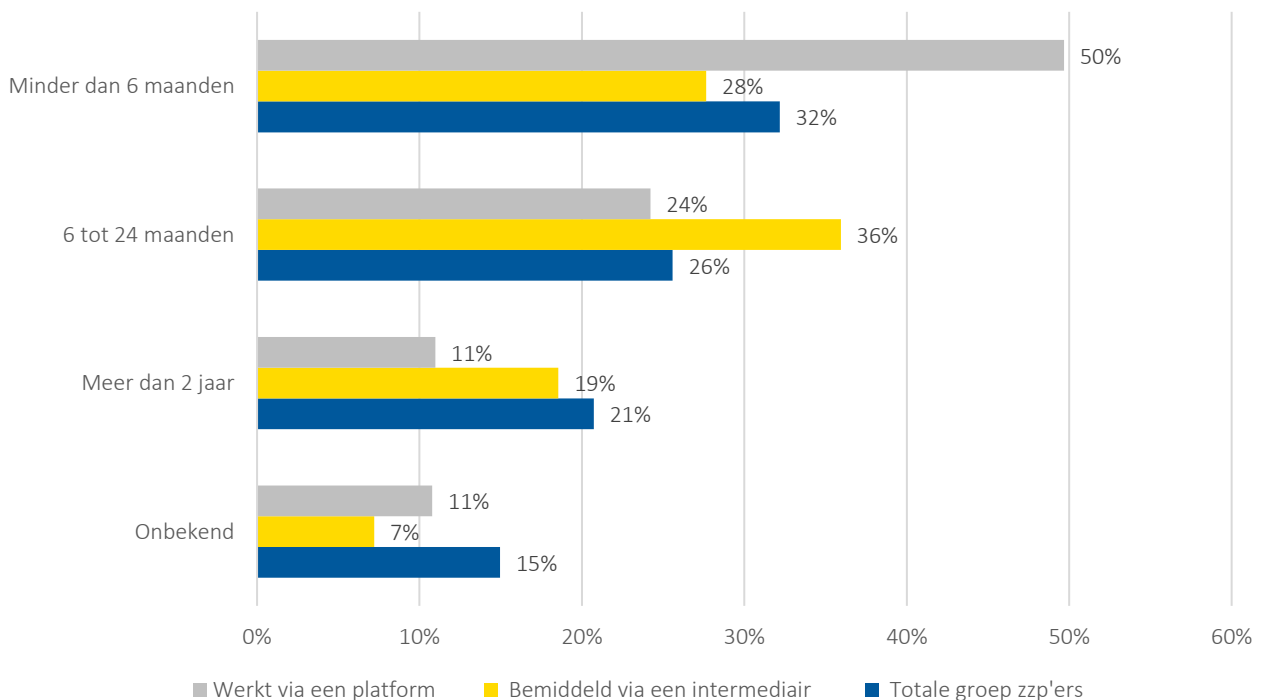
Opmerking: De inkomensklassen zijn gebaseerd op het persoonlijk inkomen van de zzp'ers. Het persoonlijk inkomen is het totaal van inkomen uit arbeid en/of eigen onderneming, uitkeringen inkomensverzekeringen en uitkeringen sociale voorzieningen, verminderd met de premies inkomensverzekeringen.

Figuur 3.54 Aandeel financieel (on)afhankelijken in de groep bemiddelde zzp'ers en de totale groep zzp'ers (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur 3.55 Verdeling van het aantal maanden dat het huishouden van bemiddelde zzp'ers en de totale groep zzp'ers kan rondkomen indien het zzp-inkomen wegvalt (ZEA, 2021)

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Opmerking: De categorie "onbekend" betekent in dit geval dat men de vraag op de enquête niet heeft beantwoord.

3.5 MOTIVATIE EN BEWEEGREDEKENEN VAN DE ZZP'ER

3.5.1 Motivatie om als zzp'er te gaan werken

Conclusies

Zzp'ers kunnen verschillende redenen hebben gehad om als zelfstandige aan de slag te gaan. In 2023 is in de ZEA aan de zzp'ers gevraagd waarom zij als zzp'er zijn gaan werken. Daaruit komen de volgende resultaten naar voren:

- Redenen die het vaakst worden genoemd zijn (zie Figuur 3.56):
 1. Ik wilde zelf bepalen hoeveel en wanneer ik werk.
 2. Mijn beroep wordt meestal als zelfstandige uitgevoerd.
 3. Ik heb altijd al als zelfstandige willen werken.
 4. Ik wilde niet (meer) voor een baas werken.
 5. Ik zocht een nieuwe uitdaging.
- Er kan onderscheid gemaakt worden naar zzp'ers die vooral hun eigen arbeid of diensten aanbieden en zzp'ers die vooral producten en grondstoffen verkopen (zie ook voetnoot a onder figuur 3.1). Alle vijf bovenstaande redenen worden door de zelfstandig ondernemers *die vooral hun eigen arbeid of diensten aanbieden* door meer dan 30% genoemd. Zelf kunnen bepalen hoeveel en wanneer men werkt wordt het meest genoemd, namelijk door bijna de helft van deze groep. Zie Figuur 3.56.
- De zelfstandig ondernemers zonder personeel *die vooral producten of grondstoffen verkopen* noemen het vaakst - meer dan 40% - als reden dat ze altijd al als zelfstandige wilden werken, en meer dan een kwart geeft aan dat ze zijn ingestapt in het familiebedrijf (dit blijkt met name in de landbouw een veel genoemde reden). Zie Figuur 3.56.
- Veel minder vaak geeft men aan dat de reden min of meer gedwongen van aard was, zoals ontslag of geen contractverlenging als werknemer (ruim minder dan 10%) of overstappen van werknemer naar zelfstandige omdat de werkgever dat wilde (ruim minder dan 5%). Zie Figuur 3.56. De motieven om als zzp'er aan de slag te gaan zijn dus veel vaker van positieve dan negatieve aard.
- Op basis van de combinatie van de diverse redenen die de zzp'ers opgeven in de ZEA, worden in ONL voor Ondernemers, HeadFirst Group & ZiPconomy (2021) de volgende zeven typen zzp'ers onderscheiden (de percentages zijn gebaseerd op de ZEA 2017):
 1. Autonomen (30%): zzp'ers die zelf willen bepalen hoeveel en wanneer ze werken. Zij willen werk en privé beter combineren en meer verdienen als zelfstandige.
 2. Beroepsmatige zzp'ers (17%): beroepsuitoefenaars met een vak dat meestal op zzp-basis wordt uitgeoefend.
 3. Uitdagingzoekers (14%): personen die op zoek zijn naar uitdaging en altijd al als zelfstandige wilden werken.
 4. Vluchtters (13%): voormalige werknemers die niet meer voor een baas willen werken of wegvluchten van een bepaalde werksfeer.
 5. Familiebedrijf zzp'ers (11%): zelfstandig ondernemers die in een familiebedrijf stappen.
 6. Rasechte ondernemers (8%): Ondernemers die altijd al als zelfstandige wilden werken.
 7. Gedwongen zzp'ers (7%): mensen die na ontslag, gebrek aan contractverlenging of het niet kunnen vinden van een baan in loondienst als zzp'er zijn begonnen.

Dit bevestigt het beeld dat negatieve motieven (type 4 en type 7; samen in totaal 20%) veel minder vaak voorkomen dan de andere motieven. Dit komt ook in grote mate overeen met onderzoek van SEO (2018), Kenmerken en tarieven van zzp'ers, Amsterdam, waarin men op basis van een enquête onder zzp'ers concludeert dat 22% een negatieve reden aanvoert voor de keuze om zelfstandig te worden, en 76% een positieve reden (2% weet het niet of wil het niet zeggen).

(Start)motieven van zzp'ers

Informatie over de (start)motieven van zzp'ers is verkregen uit een publicatie op de website van het CBS over de ZEA 2023. In 2021 was deze vraag namelijk niet in de ZEA opgenomen, en de onderliggende gegevens van de ZEA 2023 zijn begin 2024 in de CBS microdata nog niet beschikbaar (deze zijn beschikbaar vanaf 1 juli 2024).

In de ZEA 2023 is aan zelfstandigen de volgende vraag gesteld: 'Wat maakte dat u als zelfstandig ondernemer zonder personeel ging werken?'

Meerkeuzevraag uit de Zelfstandigen Enquête Arbeid:

Antwoordcategorieën:

- Ik zocht een nieuwe uitdaging
- Ik wilde zelf bepalen hoeveel en wanneer ik werk
- Ik kon geen geschikte baan vinden als werknemer (in loondienst)

Bron: [Wat zijn redenen om zzp'er te worden? \(cbs.nl\)](#), op basis van de Zelfstandigen Enquête Arbeid (TNO, CBS), 2023

ZZP-populatie (ZEA): De zelfstandig ondernemer die:

- Winstaangifte deed voor de inkomstenbelasting (dga's en overige zelfstandigen worden niet meegenomen)
- Een bekende bedrijfstak heeft (SBI-code)
- Ouder is dan 15 jaar
- In Nederland woonachtig is
- Tot een particulier huishouden behoort (geen instelling)

Er wordt onderscheid gemaakt naar:

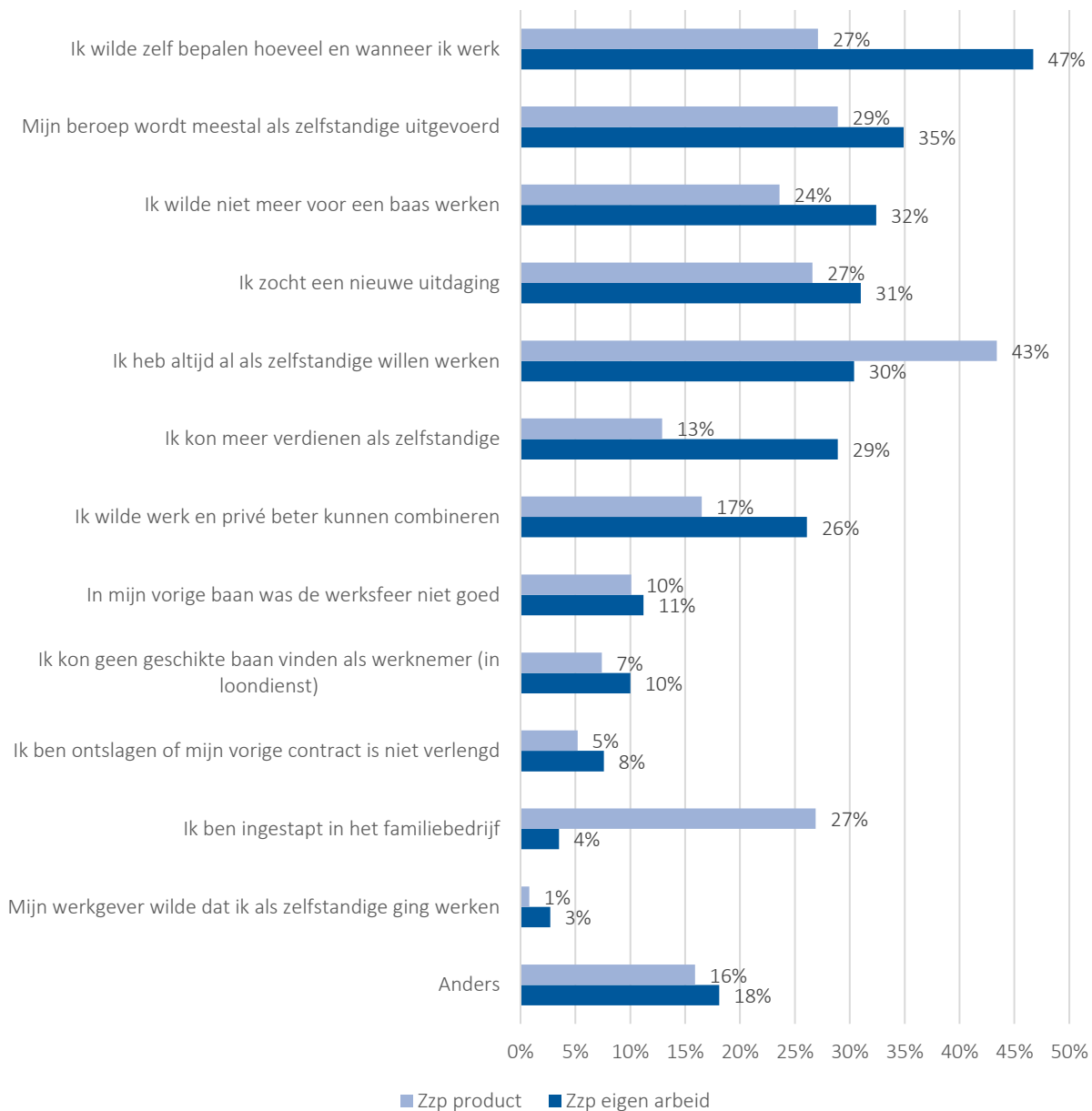
- Zelfstandig ondernemers die vooral hun eigen arbeid of diensten aanbieden
- Zelfstandig ondernemers zonder personeel die vooral producten of grondstoffen verkopen.

- Ik heb altijd al als zelfstandige willen werken
- Ik wilde niet (meer) voor een baas werken
- Mijn beroep wordt meestal als zelfstandige uitgeoefend
- Ik wilde werk en privé beter kunnen combineren
- Ik kon meer verdienen als zelfstandige
- Ik ben ingestapt in een familiebedrijf
- Ik ben ontslagen of mijn vorige contract is niet verlengd
- In mijn vorige baan was de werksfeer niet goed
- Mijn werkgever wilde dat ik als zelfstandige ging werken

Bron: ONL voor Ondernemers, HeadFirst Group & ZIPconomy (2021), De zzp'er bestaat wél. Feiten over zelfstandigen zonder personeel.

Op basis van een indeling ontwikkeld door Van den Groenendaal et al. (2021), Motivational profiles and proactive career behaviors among the solo self-employed, **worden zeven typen zzp'ers** onderscheiden op basis van verschillende combinaties van redenen uit de ZEA 2017.

Figuur 3.56 Redenen om zzp'er te worden, meerdere antwoorden mogelijk (ZEA, 2023)

Bron: [Wat zijn redenen om zzp'er te worden? \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl)

3.5.2 Beweegredenen van de zzp'er om zich te laten bemiddelen door een intermediair

Conclusies

Er kunnen verschillende beweegredenen zijn waarom zzp'ers zich laten bemiddelen door een intermediair. Op basis van deskresearch zijn daarover de volgende gegevens gevonden:

- Via een internetsearch komen de volgende motieven om zich als zzp'er te laten bemiddelen door een intermediair naar voren: ondersteuning bij wet- en regelgeving en administratieve lastenverlichting, ondersteuning bij acquisitie, uitstraling van professionaliteit en het in contact komen met andere zzp'ers (netwerkvorming). Ook de NBBU noemt op haar website enkele voordelen van het werken via een intermediair (zie [NBBU Factsheet ZZP_def.pdf](#)): een intermediair beschikt over een groot netwerk van aantrekkelijke en kredietwaardige opdrachtgevers, is een professionele partij die de zzp'er kan adviseren over wet- en regelgeving en ondernemerszaken, en kan de zzp'er administratieve ondersteuning bieden bij de facturatie en het debiteurenbeheer. Vooralsnog hebben we geen empirische studies over de motieven van zzp'ers om te werken via een intermediair aangetroffen.
- De recente rapportage van ONL voor Ondernemers, HeadFirst Group & ZiPconomy (2023), Grip op het zzp-dossier, laat de volgende motieven zien waarom zzp'ers die vooral hun eigen arbeid of diensten aanbieden, gebruikmaken van platforms:
 1. Een platform neemt werk uit handen: 72%.
 2. Het werk dat ik doe wordt vooral door platforms aangeboden: 44%.
 3. Gemakkelijke manier om aan klanten te komen: 16%.

Beweegredenen van zzp'ers om zich te laten bemiddelen door een intermediair

Bron: internetsearch naar voordelen van, motieven voor of redenen voor zzp'ers om te werken met een intermediair.

Bron: ONL voor Ondernemers, HeadFirst Group & ZiPconomy (2023), Grip op het zzp-dossier.

Motieven voor zzp'ers die met name hun eigen arbeid en diensten aanbieden om te werken via een platform.

3.6 DUUR VAN DE OPDRACHTEN

Conclusies

Omdat zelfstandigen die voor lange tijd voor eenzelfde opdrachtgever werken aangezien zouden kunnen worden voor een werknemer van die opdrachtgever, is het van belang inzicht te hebben in de duur van de opdrachten van zzp'ers. Op basis van enkele, recente berichten op www.consultancy.nl kunnen de volgende conclusies getrokken worden (uit deze berichten kan afgeleid worden dat het kalenderdagen betreft, alhoewel dat niet expliciet genoemd wordt):

- De duur van de eerste opdracht van zelfstandig professionals wordt steeds langer. In 2023 was een zelfstandig professional in de eerste opdrachtovereenkomst gemiddeld 209 dagen actief voor een klant. Voor gedetacheerden ligt dit op een vergelijkbare lengte van gemiddeld 202 dagen. Zie: [Opdrachten van zzp'ers en gedetacheerden worden steeds langer \(consultancy.nl\)](#).
- Daarnaast wordt in 2023 de ruime meerderheid (63%) van de opdrachten verlengd, gemiddeld met een periode van circa 150 dagen. Dit betreft cijfers voor zowel zzp'ers die via een intermediair worden ingehuurd als professionals die gedetacheerd worden. Daarmee komt de gemiddelde duur van de opdrachten, al dan niet met verlenging, te liggen op 395 dagen. Er wordt opgemerkt dat dit gemiddelde steeds dichterbij de dalende gemiddelde duur van een arbeidscontract van een jongere tot 25 jaar bij een werkgever komt te liggen; die duur ligt in 2023 inmiddels ruim onder de drie jaar. Zie: [Opdrachten van zzp'ers en gedetacheerden worden steeds langer \(consultancy.nl\)](#) en [Hoogopgeleide zzp'er zit gemiddeld 363 dagen op een opdracht \(consultancy.nl\)](#).
- De duur van hoogopgeleide zzp'ers die zich laten inhuren ligt in 2023 gemiddeld op 363 dagen. Zie: [Hoogopgeleide zzp'er zit gemiddeld 363 dagen op een opdracht \(consultancy.nl\)](#).
- De kans op verlenging van een opdracht neemt toe als de beroepsgroep schaarser is. Zo is de duur van een opdracht van industrieel ingenieurs en productie-ingenieurs in 2023 het langst met een gemiddelde van 527 dagen. [Hoogopgeleide zzp'er zit gemiddeld 363 dagen op een opdracht \(consultancy.nl\)](#).
- Opdrachten met een *gemiddeld* uurtarief van rond de €90 worden in 2023 het vaakst verlengd. [Hoogopgeleide zzp'er zit gemiddeld 363 dagen op een opdracht \(consultancy.nl\)](#).

Duur van de opdrachten van zzp'ers

In de CBS Microdata zijn over de duur van de opdrachten geen gegevens beschikbaar. Wel wordt regelmatig op www.consultancy.nl een bericht gepubliceerd met daarin enkele gegevens over de gemiddelde duur van de opdrachten van zelfstandigen bij klanten. Deze korte berichten zijn gebaseerd op onderzoek van de Intelligence Group en de HeadFirst Group; helaas is daarvan geen openbare rapportage of dataset aangetroffen.

Bron: [Opdrachten van zzp'ers en gedetacheerden worden steeds langer \(consultancy.nl\)](#) en [Hoogopgeleide zzp'er zit gemiddeld 363 dagen op een opdracht \(consultancy.nl\)](#).

De gegevens over de duur van de opdrachten bij klanten betreffen zowel zzp'ers die via een intermediair worden ingehuurd als professionals die gedetacheerd worden.

I BIJLAGE 1: ZZP'ERS IN DE ZORG

Conclusies

In deze bijlage wordt specifiek gekeken naar enkele kenmerken van de zzp'ers die werkzaam zijn in de gezondheids- en welzijnszorg (hieronder kortweg aangeduid met de zorg). De zzp'ers in de zorg worden daarin vergeleken met de andere sectoren. De conclusies zijn als volgt:

- De zorg is naar het aantal zzp'ers die er werkzaam in zijn de derde sector in Nederland. Het gaat in 2022 in totaal om ongeveer 110.000 zzp'ers. Alleen in de bouw (170.000) en specialistische zakelijke dienstverlening (200.000) zijn meer zzp'ers werkzaam. Zie figuur I.1.
- De zorg is een gemiddelde sector als het gaat om de leeftijdsverdeling. Ook is er een grote mate van spreiding over de leeftijdscategorieën. Zo is ongeveer 25% jonger dan 35 jaar, 45% tussen de 35 en 55 jaar en 30% is ouder dan 55. Zie ook figuur I.2.
- Ongeveer 3 op de 4 zzp'ers in de zorg is vrouwelijk. Daarmee is de zorg koploper in het aantal vrouwelijke zzp'ers. Ook heeft de zorg, samen met de sector overige dienstverlening, het grootste aandeel vrouwelijke zzp'ers in de sector. Zie ook figuur I.3.
- Qua inkomen laten zzp'ers in de zorg een gevarieerd beeld zien dat in grote mate op dat van de gemiddelde zzp'er lijkt. Ongeveer 40% van de zzp'ers in de zorg verdient minder dan €30.000, vergelijkbaar met de totale groep zzp'ers in Nederland. Wel is er ook een relatief grote groep zzp'ers in de zorg die in de hoogste inkomensklasse valt. Zo verdient 15% van de zzp'ers in de zorg meer dan €100.000. Zie ook figuur I.4.

Sector: Gezondheids- en welzijnszorg

Variabele uit de Inkomensstatistiek:

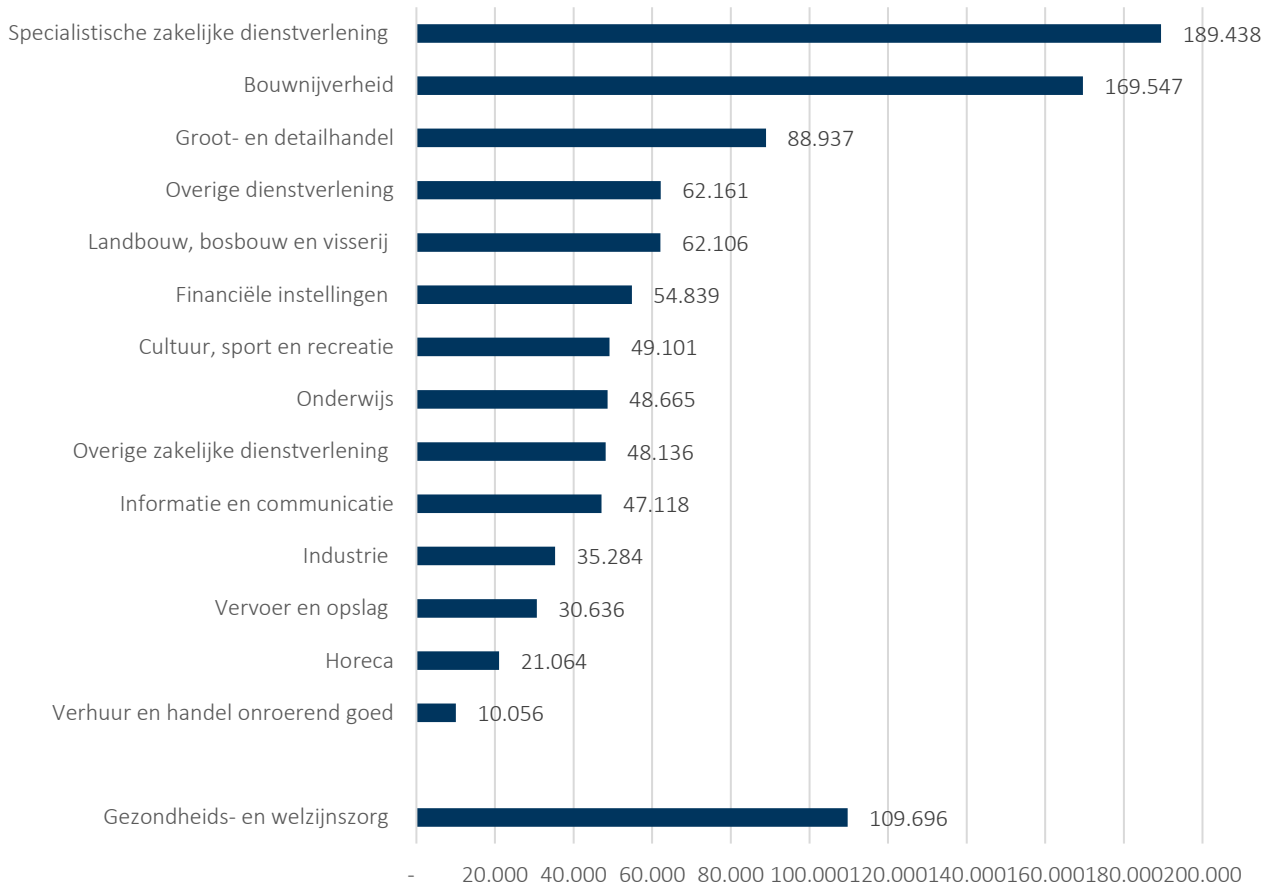
De economische activiteit van een bedrijf, gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling 2008.

Voor de afbakening van de zorg is gebruikgemaakt van SBI-hoofdgroep "Q": Gezondheidszorg en welzijn

ZZP-Populatie: Alle (1) zelfstandig ondernemers zonder personeel, (2) dga's zonder personeel en (3) overige zelfstandigen, die (a) woonachtig zijn in Nederland, (b) tot een particulier huishouden behoren, (c) tot een huishouden met een waargenomen inkomen behoren en (d) een zzp-inkomen hebben als hoofdinkomen.

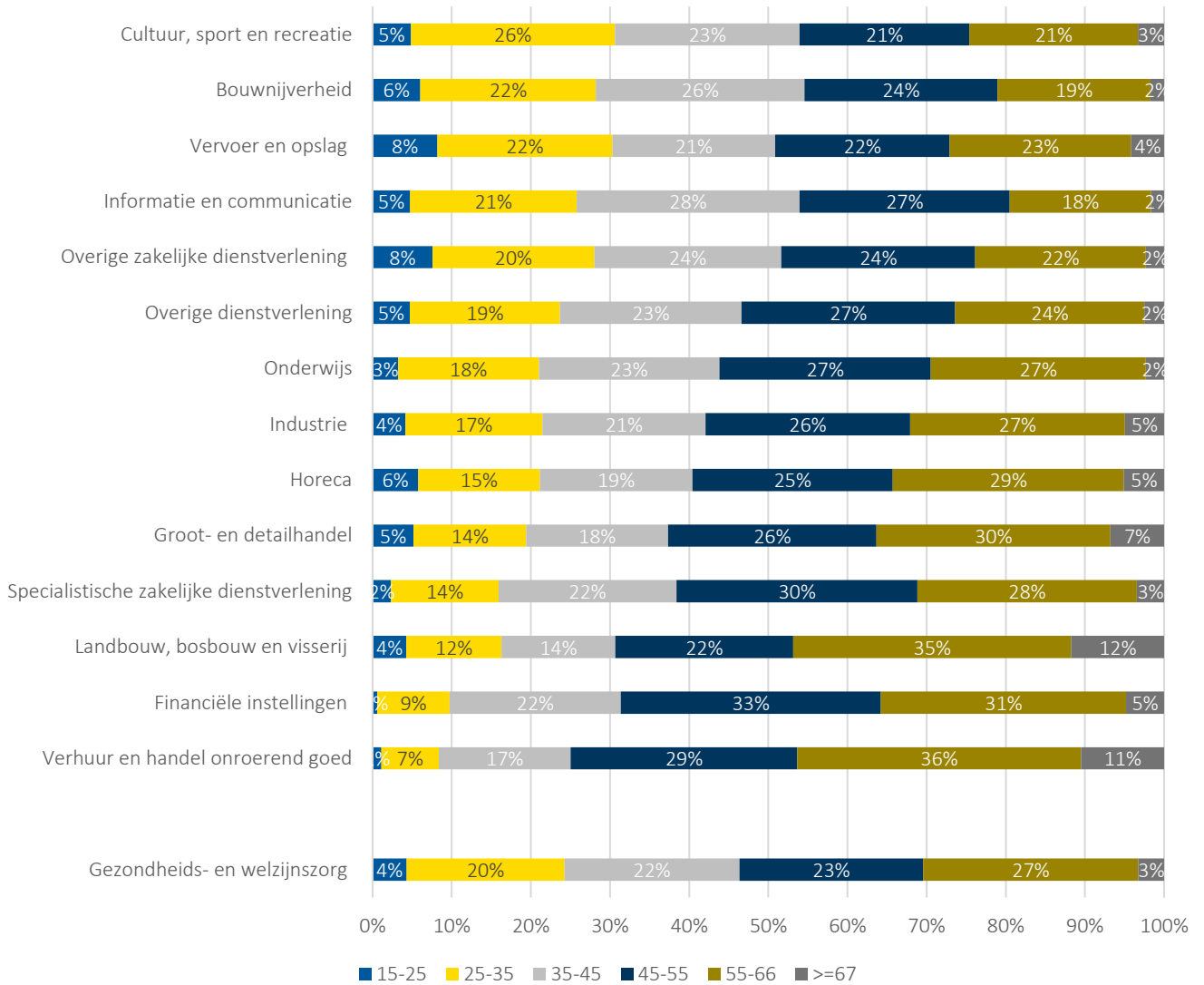
Bron: Inkomensstatistiek (CBS, Belastingdienst), 2022

Figuur I.1 Totaal aantal zzp'ers naar sector, in 2022

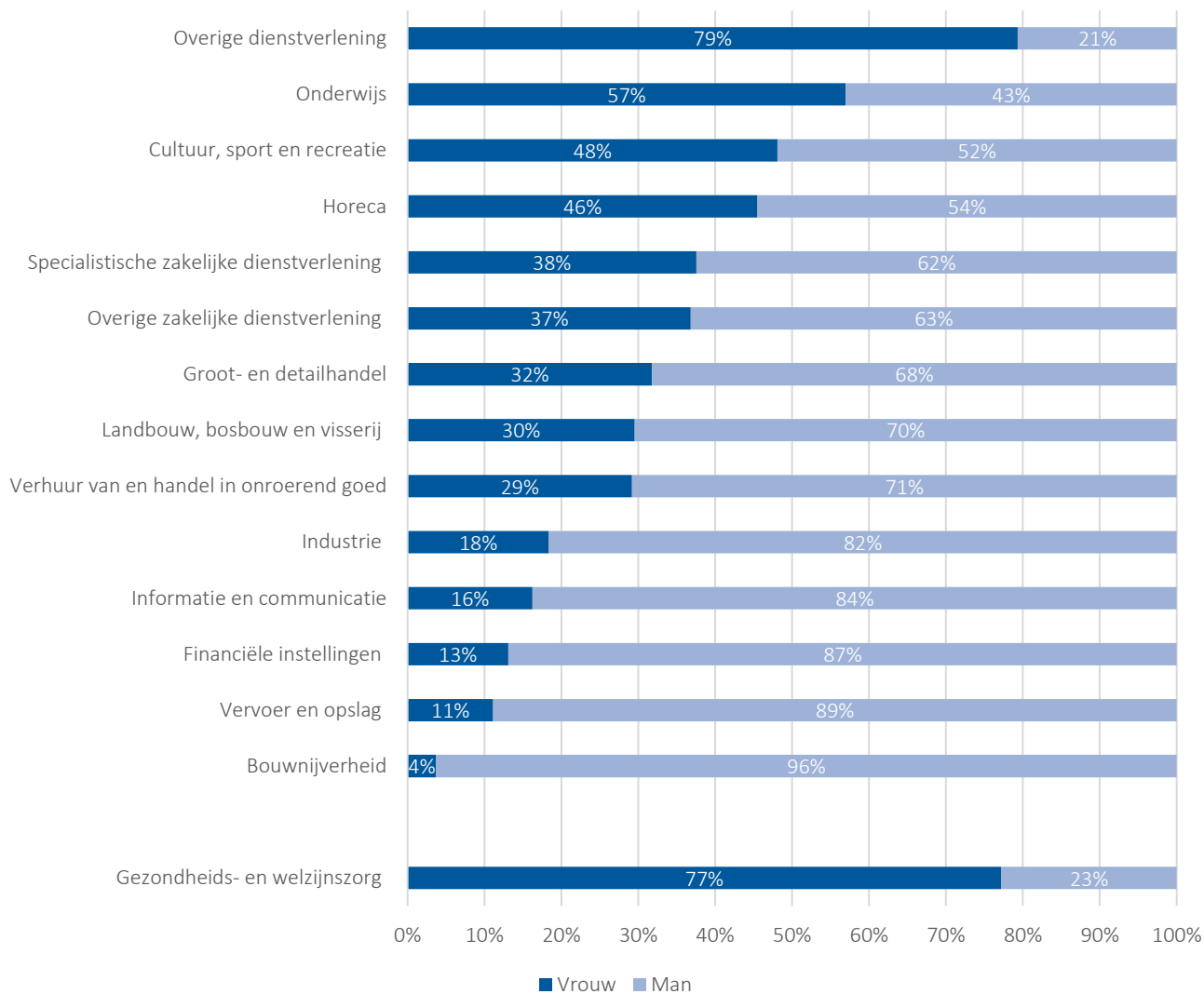
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur I.2 De leeftijdsverdeling van zzp'ers binnen verschillende sectoren in 2022

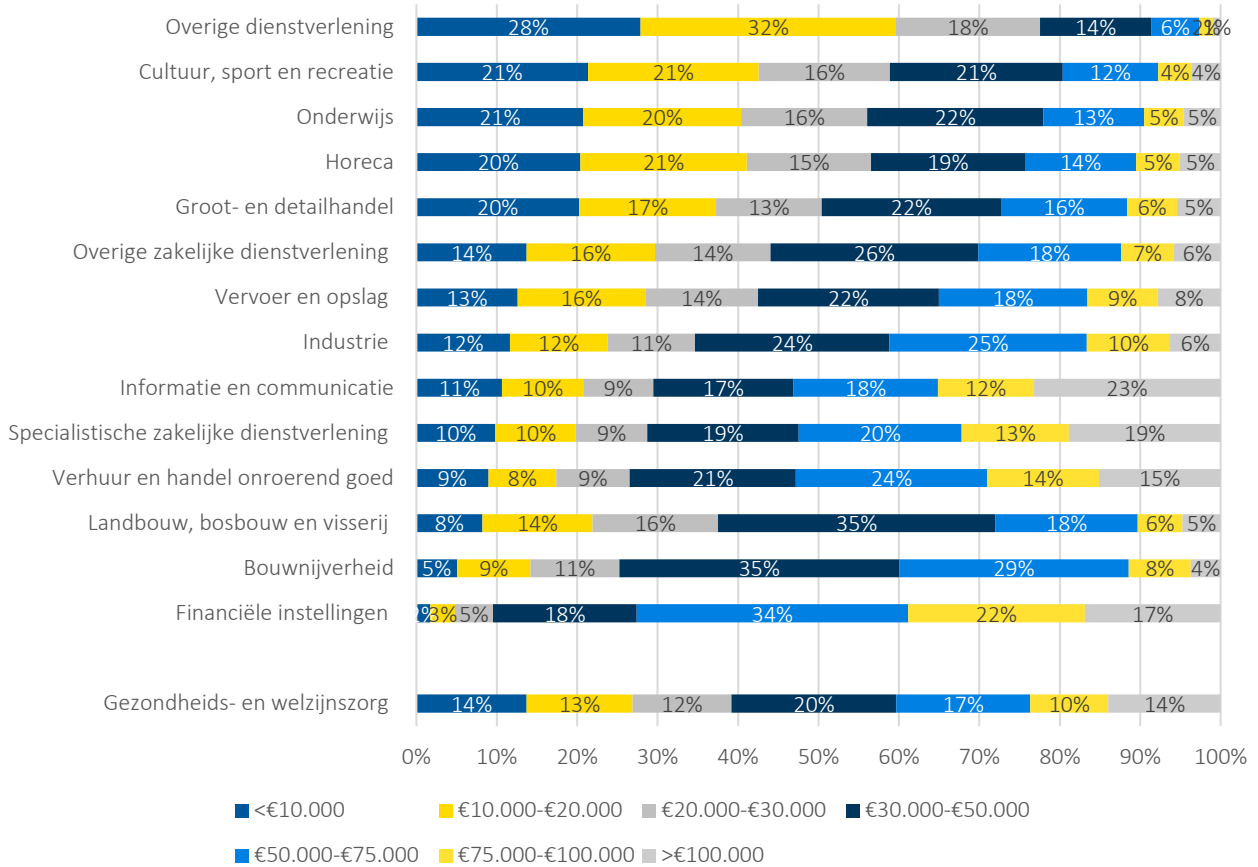
Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur I.3 Aandeel vrouwelijke en mannelijke zzp'ers in verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

Figuur I.4 De inkomensverdeling (van het persoonlijk inkomen) binnen verschillende sectoren in 2022

Bron: Eigen bewerkingen SEOR CBS-Microdata (2024).

II BIJLAGE 2: METHODIEK ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID

In dit onderzoek wordt bijzondere aandacht besteed aan zzp'ers die worden bemiddeld door een intermediair en/of werken via een platform. Deze groep zzp'ers is geïdentificeerd door gebruik te maken van de Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA). In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van de ZEA 2021. De nieuwste versie van de ZEA is in 2023 afgenomen, maar tijdens het onderzoek nog niet beschikbaar voor onderzoekers binnen CBS-Microdata. Het steekproefkader dat in de ZEA wordt gebruikt bestaat uit de personen die winstaangifte hebben gedaan over 2019, met een bekende bedrijfstak (SBI-code), die ouder zijn dan 15 jaar, in Nederland woonachtig zijn en tot een particulier huishouden behoren (bijv. niet woonachtig in een instelling, bejaardenhuis of azc). Verder is gecontroleerd of deze personen per december 2020 niet overleden of geëmigreerd zijn in welk geval zij uit het steekproefkader zijn verwijderd. Verder zijn meewerkende gezinsleden ook uit het kader verwijderd. Personen die een inkomen aangeven uit dga-loon of een inkomen uit overige arbeid vallen niet binnen het steekproefkader.¹¹

De steekproeftrekking gebeurt op basis van *Probability Proportional to Size*. Kort gezegd komt dit er op neer dat de verdeling van de steekproef vergelijkbaar is met de verdeling van de populatie op basis van:¹²

- het geslacht
- de leeftijdsklasse
- de bedrijfstak
- het corop-gebied (gebaseerde op de woongemeente).

Na de steekproeftrekking is de representativiteit van de respons getoetst en daaruit bleek dat bepaalde "soorten" personen zijn over- of ondervetegenwoordigd in de steekproef (t.a.v. de populatie). Hier is voor gecorrigeerd. Door middel van berekende correctiegewichten is de steekproef representatief gemaakt voor de populatie op basis van de volgende kenmerken:

- het geslacht
- de leeftijdsklassen
- de herkomst
- de bedrijfstak
- het landsdeel
- de mate van stedelijkheid
- het opleidingsniveau
- het besteedbaar huishoudinkomen

Representativiteit zzp'ers in de ZEA

Een belangrijk onderdeel bij het gebruik van de ZEA is de representativiteit van de uitkomsten. De ZEA is, na toepassing van een wegingstechniek, representatief gemaakt voor de populatie zelfstandig ondernemers in Nederland door TNO en het CBS. Deze gewichten zijn niet zonder meer toepasbaar op de populatie zelfstandig ondernemers *zonder personeel* die wij in dit onderzoek gebruiken. Om die reden hebben wij de zelfstandig ondernemers zonder personeel in de ZEA herwogen naar de totale populatie.

Daartoe hebben wij de totale populatie zelfstandig ondernemers zonder personeel afgebakend op een vergelijkbare wijze als TNO en het CBS hebben gedaan voor de steekproefafbakening in de ZEA. We hebben

¹¹ Van der Torre et al. (2021), *Zelfstandigen enquête arbeid 2021: Methodologie en globale resultaten*. Zie ook [zelfstandigen enquête arbeid](#).

¹² Een opmerking hierbij is dat de trekkans voor 15-25 jarigen en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond 1,5 keer hoger is omdat de respons hier normaliter lager ligt. Hier wordt na afloop voor gecorrigeerd.

alle personen geselecteerd die winstaangifte hebben gedaan over 2019, met een bekende bedrijfstak (SBI-code), die ouder zijn dan 15 jaar, in Nederland woonachtig zijn en tot een particulier huishouden behoren (bijv. niet woonachtig in een instelling, bejaardenhuis of azc). Verder is gecontroleerd of deze personen per december 2020 niet overleden of geëmigreerd zijn in welk geval zij uit deze groep zijn verwijderd. Meewerkende gezinsleden zijn ook uit deze groep verwijderd. Vervolgens zijn de zelfstandig ondernemers zonder personeel in de ZEA herwogen naar de totale populatie op basis van de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, bedrijfstak en het persoonlijk inkomen.

III BIJLAGE 3: STANDAARD BEDRIJFSINDELING SBI 2008

Tabel III.1 Indeling sectoren volgens de SBI 2008 en de gebruikte indeling in de rapportage

Standaard Bedrijfsindeling 2008		Indeling in dit rapport
A	Landbouw, bosbouw en visserij	Landbouw, bosbouw en visserij
1	Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	
2	Bosbouw, exploitatie van bossen en dienstverlening voor de bosbouw	
3	Visserij en kweken van vis en schaaldieren	
B	Winning van delfstoffen	Industrie
6	Winning van aardolie en aardgas	
7	Winning van delfstoffen (geen olie en gas)	
8	Dienstverlening voor de winning van delfstoffen	
C	Industrie	Industrie
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	
11	Vervaardiging van dranken	
12	Vervaardiging van tabaksproducten	
13	Vervaardiging van textiel	
14	Vervaardiging van kleding	
15	Vervaardiging van leer, lederwaren en schoenen	
16	Primaire houtbewerking en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)	
17	Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	
18	Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	
19	Vervaardiging van cokesovenproducten en aardolieverwerking	
20	Vervaardiging van chemische producten	
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	
22	Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	
23	Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten	
24	Vervaardiging van metalen in primaire vorm	
25	Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)	
26	Vervaardiging van computers en van elektronische en optische apparatuur	
27	Vervaardiging van elektrische apparatuur	
28	Vervaardiging van overige machines en apparaten	
29	Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	
30	Vervaardiging van overige transportmiddelen	
31	Vervaardiging van meubels	
32	Vervaardiging van overige goederen	
33	Reparatie en installatie van machines en apparaten	
D	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht	Industrie
35	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht	
E	Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	Industrie
36	Winning en distributie van water	
37	Afvalwaterinzameling en -behandeling	
38	Afvalinzameling en -behandeling; voorbereiding tot recycling	
39	Sanering en overig afvalbeheer	
F	Bouwnijverheid	Bouwnijverheid
41	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en projectontwikkeling	
42	Grond-, water- en wegenbouw (geen grondverzet)	

43	Gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw	
G	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	Groot- en detailhandel
45	Handel in en reparatie van auto's, motorfietsen en aanhangers	
46	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	
47	Detailhandel (niet in auto's)	
H	Vervoer en opslag	Vervoer en opslag
49	Vervoer over land	
50	Vervoer over water	
51	Luchtvaart	
52	Opslag en dienstverlening voor vervoer	
53	Post en koeriers	
I	Logies-, maaltijd- en drankverstreking	Horeca
55	Logiesverstreking	
56	Eet- en drinkgelegenheden	
J	Informatie en communicatie	Informatie en communicatie
58	Uitgeverijen	
59	Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	
60	Verzorgen en uitzenden van radio- en televisieprogramma's	
61	Telecommunicatie	
62	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie	
63	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	
K	Financiële instellingen	Financiële instellingen
64	Financiële instellingen (geen verzekeringen en pensioenfondsen)	
65	Verzekeringen en pensioenfondsen (geen verplichte sociale verzekeringen)	
66	Overige financiële dienstverlening	
L	Verhuur van en handel in onroerend goed	Verhuur van en handel in onroerend goed
68	Verhuur van en handel in onroerend goed	
M	Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	Specialistische zakelijke dienstverlening
69	Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvies en administratie	
70	Holdings (geen financiële), conerndiensten binnen eigen concern en managementadvies	
71	Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	
72	Speur- en ontwikkelingswerk	
73	Reclame en marktonderzoek	
74	Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	
75	Veterinaire dienstverlening	
N	Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening	Overige zakelijke dienstverlening
77	Verhuur en lease van auto's, consumentenartikelen, machines en overige roerende goederen	
78	Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	
79	Reisbemiddeling, reisorganisatie, toeristische informatie en reserveringsbureaus	
80	Beveiliging en opsporing	
81	Facility management, reiniging en landschapsverzorging	
82	Overige zakelijke dienstverlening	
O	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	Openbaar bestuur
84	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	
P	Onderwijs	Onderwijs
85	Onderwijs	

Q	Gezondheids- en welzijnszorg	Gezondheids- en welzijnszorg
86	Gezondheidszorg	
87	Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting	
88	Maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting	
R	Cultuur, sport en recreatie	Cultuur, sport en recreatie
90	Kunst	
91	Culturele uitleencentra, openbare archieven, musea, dieren- en plantentuinen, natuurbehoud	
92	Loterijen en kansspelen	
93	Sport en recreatie	
S	Overige dienstverlening	Overige dienstverlening
94	Levensbeschouwelijke en politieke organisaties, belangen- en ideële organisaties, hobbyclubs	
95	Reparatie van computers en consumentenartikelen	
96	Wellness en overige dienstverlening; uitvaartbranche	

Toelichting: De gebruikte indeling is ontleend aan de CBS SBI-codering zoals opgenomen in: [De structuur van de SBI 2008 – versie 2018, update 2022](#)

Dit rapport doet verslag van onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van de NBBU.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij SEOR BV. Het gebruik van het materiaal in dit rapport is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm dan ook is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SEOR BV.

Het onderzoek is uitgevoerd door SEOR BV.

Dit rapport is een uitgave van SEOR BV, Marconistraat 16, 3029 AK Rotterdam.

www.seor.nl